

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
ДИЗАЙНУ

Факультет управління та бізнес-дизайну

Кафедра фінансів та бізнес-консалтингу

Кваліфікаційна робота

на тему

**УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ КОМПАНІЇ В УМОВАХ
ВОЄННОГО ЧАСУ**

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування
Освітня програма	Фінансово-інвестиційний бізнес-консалтинг

Виконала: студентка групи МгЗФІБК-22

Самсон Д.М.

Керівник д.е.н., проф. Тарасенко І.О.

Рецензент д.е.н., проф. Золковер А.О.

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
ДИЗАЙНУ

Факультет	<u>Управління та бізнес-дизайну</u>
Кафедра	<u>Фінансів та бізнес-консалтингу</u>
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Спеціальність	<u>072 «Фінанси, банківська справа та страхування»</u>
Освітня програма	<u>Фінансово-інвестиційний бізнес-консалтинг</u>

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри ФБК

_____ проф. Ірина ТАРАСЕНКО
«__» _____ 2023 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

_____ Самсон Діані Миколаївні _____

1. Тема дипломної магістерської роботи: Управління фінансовою стійкістю компанії в умовах воєнного часу

Науковий керівник роботи Тарасенко Ірина Олексіївна д. е. н., проф.,

затверджені наказом КНУТД від 12.09.2023 р. № 210-уч

2. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативно-правові акти, фінансова, статистична звітність та ділова документація Національного банку України та ПрАТ СК «АРКС», підручники, посібники, наукові статті, монографії, періодичні видання щодо фінансових інновацій страхових компаній.

3. Зміст дипломної роботи (перелік питань, які потрібно опрацювати)
Вступ. Теоретичні засади управління фінансовою стійкістю страхової компанії. Оцінка ефективності системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії. Напрями удосконалення системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії. Висновки.

4. Дата видачі завдання 15.09.2023 р.

5. Консультанти розділів дипломної магістерської роботи

Розділ	Ім'я, прізвище та посада консультанта	Підпис, дата			
		Завдання видав		Завдання прийняв	
Розділ 1	Ірина ТАРАСЕНКО, професор	02.10.23		02.10.23	
Розділ 2	Ірина ТАРАСЕНКО, професор	10.10.23		10.10.23	
Розділ 3	Ірина ТАРАСЕНКО, професор	16.10.23		16.10.23	
Висновки	Ірина ТАРАСЕНКО, професор	27.10.23		27.10.23	

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної магістерської роботи	Орієнтовний термін виконання	Примітка про виконання
1	Вступ	18.09.23-02.10.23	
2	Розділ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	03.10.23-10.10.23	
3	Розділ 2 ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	11.10.23-16.10.23	
4	Розділ 3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	17.10.23-24.10.23	
5	Висновки	25.10.23-27.10.23	
6	Оформлення магістерської роботи (чистовий варіант)	28.10.23-29.10.23	
7	Подача кваліфікаційної роботи науковому керівнику для відгуку	30.10.23	
8	Здача дипломної магістерської роботи на кафедру для рецензування (за 14 днів до захисту)	01.11.23	
9	Перевірка дипломної магістерської роботи на наявність ознак плагіату та текстових співпадінь (за 10 днів до захисту)	05.11.2023	
10	Подання дипломної магістерської роботи на затвердження завідувачу кафедри (за 7 днів до захисту)	07.11.23	

З завданням ознайомлений:

Студент

_____

Самсон Д.М.

Керівник роботи

_____

Тарасенко І.О.

АНОТАЦІЯ

Самсон Д.М. Управління фінансовою стійкістю компанії в умовах воєнного часу

Кваліфікаційна робота присвячена розв'язанню теоретичних, методичних та практичних проблем забезпечення фінансової стійкості страхової компанії.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми та сформульовано завдання дослідження.

У першому розділі розкрито сутність фінансової стійкості страхової компанії, її класифікація, моделі та підходи до управління фінансовою стійкістю страхової компанії.

Другий розділ присвячено аналізу фінансово-економічної діяльності ПрАТ СК «АРКС» та оцінці ефективності системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії. Оцінено динаміку фінансової стійкості на прикладі діючої страхової компанії, запропоновано акцентувати увагу на аналізі ефективності управління фінансовою стійкістю СК «АРКС» в умовах воєнного стану.

У третьому розділі обґрунтовано напрями удосконалення системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії.

Ключові слова: страхування, страхова компанія, основна діяльність страхової компанії, фінансова стійкість, управління фінансовою стійкістю.

SUMMARY

Samson D.M. Management of the financial stability of an insurance company in wartime conditions

The qualification work is devoted to solving theoretical, methodical and practical problems of ensuring the financial stability of the insurance company.

The work consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of used sources and appendices.

The introduction substantiates the relevance of the topic and formulates the task of the research.

The first chapter reveals the essence of the financial stability of an insurance company, its classification, models and approaches to managing the financial stability of an insurance company.

The second section is dedicated to the analysis of the financial and economic activity of ARKS JSC SC and the evaluation of the effectiveness of the financial stability management system of the insurance company. The dynamics of financial stability were evaluated on the example of an active insurance company, and it was suggested to focus on the analysis of the effectiveness of managing the financial stability of SC "ARKS" in the conditions of martial law.

The third section substantiates the directions for improving the financial stability management system of the insurance company.

Key words: insurance, insurance company, main activity of insurance company, financial stability, management of financial stability.

Зміст

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1	10
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	10
1.1. Економічна сутність фінансової стійкості страхової компанії.....	10
1.2. Інструментарій оцінювання фінансової стійкості страхової компанії...	17
1.3. Моделі та підходи до управління фінансовою стійкістю страхової компанії	22
РОЗДІЛ 2	33
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ.....	33
2.1. Характеристика виробничо-господарської діяльності страхової компанії АРКС.....	33
2.2. Аналіз фінансово-економічного стану страхової компанії АРКС	39
2.3. Оцінка та аналіз ефективності управління фінансовою стійкістю страхової компанії АРКС.....	54
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	59
3.1. Чинники фінансової стійкості страхової компанії в умовах воєнного стану	59
3.2. Оцінка фінансового потенціалу СК «АРКС» в контексті забезпечення фінансової стійкості в умовах воєнного стану.....	69
3.3. Напрями удосконалення системи управління фінансовою стійкістю СК «АРКС».....	82
ВИСНОВКИ.....	96
Список використаної літератури	98
ДОДАТКИ.....	102

ВСТУП

Актуальність дослідження. В сучасних умовах страховий ринок представляє собою прибутковий сектор фінансових послуг. Проте, висока актуальність полягає в тому, що низькі доходи населення та економічна та політична нестабільність в країні призводять до зменшення обсягу страхових премій у страхових компаніях. Умови недостатньої прозорості сучасного вітчизняного ринку страхових послуг, відсутність загальних рейтингових оцінок страховиків ставлять перед страхувальником велику відповідальність при виборі страховика.

В контексті сучасного розвитку економіки, підтримка ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості страховиків стає ключовою. Застосування системи показників, що охарактеризують різні аспекти діяльності страхової компанії, дозволяє здійснювати адекватний аналіз та робити висновки про фінансовий стан страховика та потребу у його удосконаленні.

У сучасних умовах розвитку економіки, ефективна підприємницька діяльність передбачає якісне та ефективне виробництво продуктів та послуг, конкурентоспроможність та ефективне управління всіма аспектами діяльності. Здійснення якісного та всебічного аналізу фінансової діяльності підприємства стає визначальним для вибору стратегій розвитку та прийняття управлінських рішень. Цей аналіз дозволяє обґрунтовувати кроки діяльності, створювати стратегії розвитку, а також контролювати виконання планів.

Отже, для отримання відомостей про те, як ефективно функціонує підприємство, необхідно провести аналіз та оцінку його фінансової стійкості. Це дозволить визначити, чи ефективно підприємство управляє власними та залученими коштами, а також чи здатне воно вчасно погасити свої фінансові зобов'язання та виконати інші фінансові зобов'язання.

Питання оцінки фінансового стану страхових компаній досліджено у вітчизняній та зарубіжній літературі. Зокрема, вагомий внесок у дослідження

теоретико-методологічних засад страхування здійснили вітчизняні вчені В.Д. Базилевич, О.І. Барановський, Н.М. Внукова, К.Г. Воблий, О.О. Гаманкова, О.М. Залетов, І.О. Ковтун, С.С. Осадець, Т.А. Ротова, Н.В. Ткаченко, В.В. Фурман, Я.П. Шумелда, проблематика здійснення оцінки фінансового стану страховика висвітлена у працях О.А. Клепікової, В.М. Олійника, В.Ф. Ситника, С.О. Субботіна тощо. Але дане питання потребує подальших досліджень та наукових розробок, враховуючи особливості функціонування страхових компаній в умовах війни.

Інформаційною базою дослідження є Закон України «Про страхування», Розпорядження Державної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України від 17.03.2005 року, навчальні посібники Супрун А. А., Супрун Н. В., Косової Т. Д., Петрович І. М., Сокиринської І.Г., Журавльової Т. О., Аберніхіної І.Г. та ін., конспекти лекцій Сташкевич Н. М., Гайдаєнко О.М., монографії за редакцією І.С. Гуцала та ін., а також наукові статті Кривенцової А.М., Землячової О.А., Григор'єва О.Ю., Думи О.І., Кравченка В.О. та ін.

Об'єкт дослідження – процес управління фінансовою стійкістю страхової компанії в умовах воєнного часу.

Предмет дослідження – методичні та прикладні аспекти управління фінансовою стійкістю страхової компанії «АРКС» з урахуванням викликів воєнного стану.

Мета дослідження – обґрунтування теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення процесу управління фінансовою стійкістю страхової компанії в умовах воєнного часу.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел і літератури.

Мета магістерської роботи - полягає в обґрунтуванні теоретичних, методичних та практичних основ та порад, щодо удосконалення оцінки фінансових результатів діяльності страхової компанії у військовий час. У

відповідності з поставленою метою були сформульовані та вирішені такі завдання:

- визначити економічну сутність фінансової стійкості страхової компанії в умовах воєнного часу
- проаналізувати моделі та підходи до управління фінансовою стійкістю в умовах війни
- оцінити ефективність управління фінансовою стійкістю страхової компанії;
- охарактеризувати виробничо-господарську діяльність страхової компанії АРКС за 2019-2022 роки
- проаналізувати фінансово-економічний стан страхової компанії АРКС в період пандемії та війни
- здійснити аналіз та оцінку ефективності управління фінансовою стійкістю СК АРКС;
- з'ясувати напрями удосконалення системи управління фінансовою стійкістю компанії в координації воєнних дій в Україні
- обґрунтувати пропозиції щодо удосконалення управління фінансовою стійкістю страхової компанії АРКС у воєнний період.

Методи дослідження. У дипломній роботі використовувалися такі методи: сукупність наукових методів: узагальнення, порівняння, метод формалізації, метод синтезу, метод аналізу, теоретичного узагальнення, статистичного моделювання, економіко-математичні методи, теоретичного узагальнення, дедукції і індукції, системного і комплексного аналізу.

Структура кваліфікаційної роботи. Дипломна магістерська робота складається з вступу, трьох розділів, висновків та списку використаної літератури. Робота виконана на 114 сторінок, містить 18 таблиць, 8 рисунків та додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

1.1. Економічна сутність фінансової стійкості страхової компанії

До однієї з найбільш давніх галузей економіки відноситься страхування, яке утворилось як процес захисту інтересів людей від невизначеностей та можливих втрат. У найбільш узагальненому вигляді під страхуванням розуміється специфічний механізм зниження чи усунення різноманітних ризиків. Страхові компанії виступають важливими суб'єктами фінансового ринку, що спричинено роллю останніх у забезпеченні страхового покриття фінансових ризиків й інвестиційною діяльністю [1, с.95].

Специфіка діяльності зазначених компаній полягає у тому, що вони пропонують для споживачів страхові послуги, що забезпечують страховий захист у вигляді страхових виплат і відшкодувань страхувальникам у майбутньому, які підпали під страховий випадок й зазнали збитків. Така особливість функціонування страхових компаній, яку ще умовно називають «плата наперед», передбачає потребу у деяких гарантіях спроможності страхової компанії відповідати за власними зобов'язаннями перед страхувальниками, застрахованими чи вигодонабувачами.

Можна зазначити що поняття «фінансова стійкість» походить від англійського словосполучення «financial stability», що у дослівному перекладі означає «фінансова стійкість» чи «фінансова стабільність». У той же час, сам термін «стійкість» можна тлумачити як спроможність будь-якої системи підтримувати на незмінному рівні деякі властивості й характеристики [3, с.90].

Розгляд теоретичних засад фінансової стійкості страхових компаній, демонструє те, що в економічній літературі не існує єдиного підходу до тлумачення економічної сутності зазначеного поняття. Підходи зарубіжних та вітчизняних науковців до трактування сутності поняття «фінансова стійкість страхової компанії» представимо у табл.1.1.

Таблиця 1.1

Підхід науковців до визначення сутності дефініції «фінансова стійкість
страхової компанії»

Автор	Визначення
В. Базилевич	«Здатність виконувати взяті на себе зобов'язання згідно з договорами страхування і перестраховання за умови можливого настання несприятливих подій, екстремальних ситуацій та зміни в економічній кон'юктурі»
Д. Зіємеле, І. Воронова	«Фінансова стійкість страхової компанії забезпечується шляхом знаходження оптимального якісного і кількісного обсягу активів і зобов'язань в цілях забезпечення покриття страховиком свої фінансових зобов'язань у термін і в повному обсязі. Вона складається з постійного балансування доходів і витрат страховика, в результаті чого обсяг доходів є рівним рівню витрат або більшим за нього»
Р. Пікус	«Економічна категорія, що характеризує такий стан його фінансових ресурсів, їх розподілу та використання, за якого страхова компанія є платоспроможною і здатною своєчасно й у повному обсязі виконати свої фінансові зобов'язання перед страхувальниками в умовах негативного впливу зовнішніх чинників, спричинених зміною параметрів середовища»
Н. Ткаченко	«Це такий стан організації її грошових потоків (вхідних і вихідних), за якого страхова компанія здатна своєчасно та в повному обсязі виконувати свої зобов'язання (не тільки поточні, а й ті, що виникають за негативного впливу як зовнішніх, так і внутрішніх чинників) відносно всіх суб'єктів ринку протягом визначеного часу за рахунок залучених і власних ресурсів, адаптуватися до постійно змінюваного економічного середовища, використовувати нові обставини, властивості та відносини для цілеспрямованого і динамічного розвитку страховика на основі зростання прибутку й капіталу в даний час і в прогнозованій перспективі»

Джерело: складено автором на основі [29,33,34].

Було розглянуто лише декілька підходів науковців до трактування сутності поняття «фінансова стійкість страхової компанії», насправді у наукових джерелах їх набагато більше. Варто зазначити, що, не дивлячись на те, що представлені підходи науковців різняться, проте вони не перечать один одному, а навпаки, доповнюють, що підкреслює багатоаспектність економічної сутності зазначеного поняття.

Варто зазначити, що поняття «фінансова стійкість страхової компанії» доволі часто ототожнюють з поняттями «фінансова надійність страхової компанії» та «фінансова платоспроможність страхової компанії», проте, притримуємось думки, що це не зовсім вірно з економічної точки зору.

Дискусії щодо співвідношення понять «фінансова стійкість страхової компанії» та «фінансова платоспроможність страхової компанії» також не втухають. До однієї з причин цього відноситься те, що поняття «фінансова стійкість страхової компанії», як такого, в країнах Європейського Союзу не існує. Так, у зазначених країнах страхову компанію характеризують у відповідності до точки зору платоспроможності, застосовуючи дефініцію «Solvency», яка означає задоволення мінімальних стандартів фінансового здоров'я страхової компанії, коли активи перевищують зобов'язання [2, с.261].

У той же час, деякі дослідники вважають ототожнення поняття «фінансова стійкість» та «платоспроможність» – невірним. Зокрема, В. О. Сухов [16] пропонує здійснювати чітке розмежування між поняттями «фінансова стійкість страхової компанії», «фінансова платоспроможність страхової компанії» та «фінансова ліквідність страхової компанії», у той же час розуміючи під «фінансовою платоспроможністю страхової компанії» спроможність останньої розраховуватися за власними поточними зобов'язаннями, тоді як під «фінансовою стійкістю страхової компанії» – спроможність страховика виконати фінансові зобов'язання, які були взяті під впливом несприятливих факторів зміни економічної кон'юктури.

Іншими словами, за підходом науковця Сухова В. О., платоспроможність виступає критерієм оцінювання фінансового стану страхової компанії протягом короткострокового періоду, у той час як фінансова стійкість страхової компанії – у довгостроковому періоді. При цьому, навіть якщо врахувати тільки часовий критерій, можна узагальнити, що під «фінансовою платоспроможністю страхової компанії» доцільно розуміти спроможність організації виконувати зобов'язання у конкретний момент часу. У той же час, поняття «фінансова стійкість страхової компанії» визначає спроможність страхової компанії виконувати зобов'язання у будь-який момент часу, включаючи, й у будь-який час у майбутньому. З огляду на зазначене, фінансова платоспроможність страхової компанії виступає «миттєвим показником», зрізом стану страхової компанії в момент проведення аналізу та виступає зовнішнім проявом фінансової стійкості страхової компанії на певну дату [2, с.261].

Доцільно зауважити, що, не дивлячись на велику кількість підходів до визначення сутності фінансової стійкості страхової компанії у науковій літературі, зазначене поняття не є визначеним у Законі України «Про страхування», проте в зазначеному нормативно-законодавчому акті зазначено, що виконання обов'язків страховика щодо виплат за зобов'язаннями повинно забезпечуватись наступними трьома умовами платоспроможності:

- наявності сплаченого статутного фонду для страховиків-резидентів або гарантійного депозиту для філій страховиків-нерезидентів та наявності гарантійного фонду страховика;
- створення страхових резервів, достатніх для майбутніх виплат страхових сум і страхових відшкодувань;
- перевищення фактичного запасу платоспроможності страховика над розрахунковим нормативним запасом платоспроможності [17].

Варто зазначити, що підтримка фінансової стійкості страхових компаній відіграє істотну роль для економіки загалом. На макрорівні розвиток страхового ринку сприяє взаємодії соціальних й економічних відносин у суспільстві на ефективному рівні. Покращення фінансової стійкості страхових компаній здійснює позитивний вплив на зростання рівня довіри як потенційних клієнтів компанії, так і постійних користувачів страхових послуг. Окрім того, фінансова стійкість страхових компаній впливає на розвиток ринку інвестицій, оскільки якраз він являється одним із надійних джерел фінансування страхових компаній [18, с.198].

Особливості фінансової стійкості страхових компанія як суб'єктів господарювання, визначається належністю їх діяльності до фінансового ринку. Страхуві послуги – як основний вид господарської діяльності страхових компаній, на макро рівні забезпечує поглинання ризику та стабілізує економічні відносини в обмін на страхові премії (як дохід компанії). Зміцнення фінансової стійкості безпосередньо страховика формує перспективну стабільності економічного розвитку держави.

У контексті дослідження фінансової стійкості страхової компанії необхідно також розділити її характерні особливості діяльності страхової компанії як:

– як юридичної особи, що займається господарською діяльністю з надання послуг;

Фінансова стійкість страхової компанії як юридичної особи полягає у ефективному співвідношенні власного і позикового капіталу у структурі фінансових ресурсів страхової компанії, що здатне забезпечити необхідний рівень платоспроможності і ліквідності. Такий підхід до фінансової стійкості було розглянуто на початку даного підрозділу.

Тобто платоспроможність є критерієм оцінки фінансового стану страховика в короткостроковому періоді, тоді як фінансова стійкість – у довгостроковому. Проте, навіть якщо взяти до уваги лише часовий критерій, можна зробити висновок, що під «платоспроможністю» необхідно розуміти здатність організації виконувати зобов'язання у певний момент часу. Водночас, поняття «фінансова стійкість» визначає здатність страховика виконувати зобов'язання у будь-який момент часу, в тому числі, й у будьякий час у майбутньому.

Отже, платоспроможність є «миттєвим показником», зрізом стану компанії в момент проведення аналізу і є зовнішнім проявом фінансової стійкості страховика на певну дату. Проводячи аналіз сутності і трактування поняття «фінансової стійкості» страховика необхідно зазначити і те, що вітчизняні та закордонні науковці, в своїй більшості, розвивають такі підходи до визначення даної категорії (див. рис. 1.1).

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ		
постійне балансування або перевищення доходів, отриманих страховою компанією, над її витратами в межах всього страхового фонду	здатність виконувати взяті на себе зобов'язання згідно з договорами страхування і перестрахування за умови можливого настання несприятливих подій та зміни в економічній кон'юнктурі	такий стан фінансових ресурсів, їх розподілу і використання, за якого страхова компанія залишається платоспроможною і здатною своєчасно й у повному обсязі виконати свої фінансові зобов'язання

Рис. 1.1. Графічне подання терміну «Фінансова стійкість страхової компанії»

Війна, особливо така, як вона відбувається на території України, має серйозний вплив на різні сфери, включаючи страховий ринок та страхові компанії. Нижче наведено кілька можливих аспектів впливу:

Збитки від воєнних ризиків: Страхові компанії, які надають поліси страхування від воєнних ризиків, можуть стикатися з великим обсягом виплат внаслідок пошкоджень та втрат, спричинених конфліктом.

Зміни в умовах страхування: Внаслідок зростання ризиків, пов'язаних із військовими діями, страхові компанії можуть внести зміни до умов страхування, включаючи підвищення тарифів або виключення конкретних ризиків.

Зміни в попиті на страхування: Умови військового конфлікту можуть призвести до змін в попиті на різні види страхування. Наприклад, попит на страхування від нещасних випадків та медичне страхування може зрости.

Фінансові труднощі страховиків: Збитки, пов'язані із воєнним конфліктом, можуть створити фінансовий тиск на страхові компанії. Вони можуть стикатися з великими виплатами та нестабільністю на ринку.

Ризик заборгованості: Зниження економічної активності та стабільності може призвести до збільшення ризику заборгованості страховиків перед клієнтами.

Розвиток нових продуктів: В умовах воєнного конфлікту страхові компанії можуть вивчати можливості розробки нових продуктів, спрямованих на відшкодування конкретних ризиків, які стають актуальними в умовах війни.

Зміни у регулюючій політиці: Уряд та регулятори можуть реагувати на ситуацію введенням нових правил та політик для підтримки страхового ринку та забезпечення фінансової стабільності компаній.

Це загальні розгляди, і вплив війни на страховий ринок може бути більш конкретним і індивідуальним для кожної страхової компанії в залежності від її портфеля ризиків, стратегії та фінансової стійкості.

Початок війни, як показали дослідження впливу на попит на різні види страхування. Важливо враховувати, що вплив може відрізнятися в залежності від різних факторів, таких як конкретна область, типи страхування та потреби населення. Нижче розглянуті деякі можливі аспекти впливу на попит на страхування:

❖ **Страховання майна та нерухомості:** З погіршенням ситуації в країні може збільшитися попит на страхування майна та нерухомості. Люди можуть шукати захист від можливих ризиків, таких як знищення від воєнних дій, терористичних актів чи інших збитків.

❖ **Медичне страхування:** Умови війни можуть спричинити збільшення попиту на медичне страхування. Збільшений ризик травм та потреба в лікуванні може змусити людей шукати більш широкий медичний захист.

❖ **Страховання від нещасних випадків та інвалідності:** Зростаючий ризик нещасних випадків або травм під час воєнних дій може призвести до більшого інтересу до страхування від нещасних випадків та інвалідності.

❖ **Страховання від втрати роботи та непрацевдатності:** Економічна нестабільність під час воєнного конфлікту може призвести до збільшення попиту на страхування від втрати роботи та непрацевдатності.

❖ **Життєве страхування:** Умови воєнного конфлікту можуть змусити людей переосмислити свою потребу в життєвому страхуванні, зокрема якщо вони є основними годувальниками родини.

❖ **Страховання від цивільної відповідальності:** З ризиком посилення військових дій може збільшитися інтерес до страхування від цивільної відповідальності в разі випадкового завдання шкоди іншим людям або майну.

❖ **Зменшення попиту на певні види страхування:** З іншого боку, економічна нестабільність та загальна неспокій можуть призвести до зменшення попиту на певні види страхування.

Страховий ринок України за січень-вересень 2023 року показав зростання премій на 14%. Загальний розмір валових страхових премій non-life за 9 місяців 2023 року зріс до 30,6 млрд грн. Загальні зобов'язання українських страховиків перевищили 50 млрд грн. Кількість укладених договорів страхування за період 9 місяців склала 73,3 млн шт.

Українські страховики отримали від філій 5,3 млрд грн. премій, від страхувальників – фізичних осіб залучено 17,5 млрд грн.

Страхові виплати та відшкодування клієнтам у 9 місяців 2023 року склали 11,1 млрд грн. (6 млрд грн було виплачено фізичним особам). Рівень валових виплат склав 35%. Основна частка виплат з ризикового страхування припадає на КАСКО та ОСАЦВ.

Загальний обсяг активів страховиків, за даними НБУ, станом на 30 вересня 2023 року зріс до 73 млрд грн. Активи страховиків, що займаються ризиковими видами страхування, дещо зменшилися за квартал. Власний капітал скоротився до 21,7 млрд грн. Страхові резерви зросли до 44,8 млрд грн. Витрати на оплату праці через скорочення робочих місць та виведення з ринку страховиків склали 2 млрд грн.

Це лише загальні розгляди, і конкретні зміни в попиті на страхування будуть залежати від багатьох факторів, включаючи конкретні обставини та потреби населення в умовах військового конфлікту.

1.2. Інструментарій оцінювання фінансової стійкості страхової компанії

Довіра до страхового ринку зазнає значних викликів через нестабільні умови підприємницької діяльності, невпорядкованість прав власності та низький рівень корпоративного управління. Усунення цих негативних уявлень про галузь ускладнюється такими факторами:

- Наявність на ринку фінансових установ, які не виконують або не мають наміру виконувати функції фінансового посередництва, тим самим створюючи значні системні ризики для сектору.
- Недостатній рівень або абсолютна відсутність гарантій прав споживачів фінансових послуг.
- Використання жорстких адміністративних заходів, що обмежують розвиток галузі.
- Відсутність належної інфраструктури ринку капіталу, зокрема фондового ринку.
- Неефективність податкового законодавства в частині оподаткування інвестиційних доходів та учасників фінансового сектору.

- Низький рівень фінансової грамотності населення.
- Низька ефективність нагляду за фінансовими установами, що не дозволяє вчасно виявляти ризики.
- Обмеженість повноважень і незалежності регулятора для прийняття заходів щодо учасників фінансового сектору.
- Недостатність розвинених саморегуляційних організацій фінансового сектору.

Ці обставини ускладнюють зміну ставлення до сектору та вимагають системних заходів для вирішення проблем та покращення стійкості страхового ринку.

Зазначені чинники відбивають негативний вплив на стійкість страхового сектору загалом і окремих страхових компаній. Взагалі кажучи, можна розглядати стійкість страховика як його здатність утримувати основні характеристики на стабільному рівні в умовах коливань ринку, адекватно опір зовнішнім факторам і забезпечення довгострокової динамічної рівноваги.

Отже, фінансова стійкість страховика передбачає, по-перше, здатність виконувати свої зобов'язання за страховими договорами незалежно від зовнішніх і внутрішніх факторів і економічної кон'юнктури. Фінансовий аналіз стійкості страхової компанії проводиться на основі таких показників: величина власного капіталу, тарифна політика, збалансованість страхового портфеля, страхові резерви, інвестиційна стратегія та рівень перестраховування. Закон України "Про страхування" [5] встановлює конкретні вимоги до фінансової стійкості страховика, включаючи обов'язковий статутний фонд та гарантійний фонд (у розмірі 1 мільйон євро для ризикового страхування і 10 мільйонів євро для страхування життя).

Наступними вимогам в сфері страхування є необхідність формування достатньо обсяжних страхових резервів, які забезпечують високий рівень платоспроможності страховика та перевищення фактичних резервів над розрахунковими потребами. Законодавство покладає акцент на досягненні встановлених нормативів щодо обсягу активів та пасиву страховика.

Національна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України з метою стандартизації процедур аналізу фінансової стійкості страхових компаній затвердила.

Рекомендації щодо аналізу діяльності страховиків, засновані на ранніх тестах виявлення ризиків. За допомогою цих Рекомендацій проводиться розрахунок відносних показників.

Ці показники включають коефіцієнт автономії, ступінь забезпеченості власним капіталом, коефіцієнт фінансового левериджу тощо. Вони акцентують увагу на необхідності мати достатньо власного капіталу для забезпечення безперервної операційної діяльності суб'єкта господарювання. Фінансова стійкість страховика піддається вимогам законодавства, рекомендацій регулятора і оцінюється за формалізованими методами.

Згідно з даними Нацкомфінпослуг, фінансовий стан діючих страхових компаній України залишається на задовільному рівні, резерви стабільно зростають, і страховики збільшують загальний капітал, щоб відповідати вимогам чинного законодавства. Для оцінки фінансової стійкості окремої страхової компанії варто розглянути фінансову звітність компанії "АРКС" з використанням наведених у табл. 1.2 показників.

Таблиця 1.2

Методики оцінки фінансової стійкості страховика

1	2	3
Показник	Формула розрахунку	Нормативне значення
Згідно ЗУ «Про страхування»		
Статутний фонд	Статутний капітал	1 млн. євро
Страхові резерви	Сума страхових резервів	
Фактичний запас платоспроможності	Баланс - НА - Зобов'язання	71,1млн. грн.
Тести раннього попередження відповідно до Розпорядження Нацкомфінпослуг		
Зворотний показник платоспроможності	$ZPP = 100 * (\text{Загальна сума зобов'язань}) / (\text{Баланс})$	від 0 до 20%
Показник незалежності від перестраховування	$PNP = 100 * (\text{Чиста сума премій по всіх полісах}) / (\text{Валова сума премій по всіх полісах})$	від 50% до 85%

1	2	3
Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу	ПВРК = 100% *(Чисті страхові резерви) / (Баланс)	від 0 до 50%
Оцінка фінансової стійкості підприємства		
Коефіцієнт автономії	КА = (Власний капітал / Баланс) *100%	більше 50%
Коефіцієнт забезпечення власним капіталом	КЗВ = (Власний капітал - Необоротні активи) *100% / Обор активи	більше 10%

Джерело: розроблено автором на основі [5-6].

Фінансова надійність визначається як здатність страховика виконувати свої страхові зобов'язання згідно укладених страхових договорів та перестраховання. Ознаки фінансової надійності страхових компаній включають:

- 1.Наявність фінансових ресурсів для розвитку на ринку.
- 2.Платоспроможність, тобто здатність виконувати фінансові зобов'язання.

Фінансова стійкість страхових організацій проявляється у постійному переважанні доходів над витратами в межах розрахунків за страховими фондами. Ця стійкість забезпечується платоспроможністю страховика. Фактори, які характеризують фінансову стійкість страховика, включають:

- Висока платоспроможність.
- Висока ліквідність.
- Висока рентабельність.

Фактори, які впливають на фінансову надійність страховика, включають:

- Обсяг власних коштів.
- Збалансований страховий портфель.
- Страхові тарифні ставки.
- Величина страхових резервів, які відповідають сумам взятих на себе зобов'язань.

зобов'язань.

- Розміщення страхових резервів.
- Рівень перестраховання.

Фактори, які впливають на фінансову стійкість страхової компанії, включають:

- ✓ Статутний фонд, його структуру та склад.
- ✓ Розмір страхових резервів, достатніх для майбутніх виплат.
- ✓ Система перестраховування.
- ✓ Ступінь залучення страхової організації в інвестиційну діяльність.
- ✓ Якість страхового портфеля, включаючи його розмір, стійкість і структуру.
- ✓ Склад і структура тарифної ставки.
- ✓ Мобільність, тобто здатність адекватно реагувати на зовнішні та внутрішні чинники, що можуть створити ризики.
- ✓ Оптимальна структура страхової організації.
- ✓ Склад і структура витрат, стратегія компанії стосовно витрат.
- ✓ Вплив інфляції, час та тривалість звітного періоду.
- ✓ Стратегія страхової організації щодо обсягу нерозподіленого прибутку.
- ✓ Гарантійні фонди страховика, участь у централізованих резервних фондах і добровільних фондах страхових гарантій.
- ✓ Маркетингова політика та менеджмент страхової компанії.
- ✓ Кон'юнктура ринку.

Показники, які використовуються для оцінки фінансової стійкості страхових організацій, включають:

- Розмір статутного капіталу.
- Наявність гарантійного фонду.
- Розмір власних коштів.
- Розмір створених страхових резервів, які є достатніми для майбутніх виплат.
- Співвідношення активів та зобов'язань.
- Відповідність нормативам щодо розміщення страхових резервів.
- Рентабельність страхових операцій.
- Показники збитковості страхових сум.

Підставою для вибору показників для оцінки фінансової надійності страховика є припущення, що фінансова надійність виявляється лише в момент урегулювання

фінансових зобов'язань страховиком. Наведені показники – тотожні індикатори, представлені різними авторами під різними назвами. Дані індикатори найточніше відображають здатність страхової компанії виконати свої фінансові зобов'язання перед страхувальниками та іншими кредиторами.

1.3. Моделі та підходи до управління фінансовою стійкістю страхової компанії

Управління - це вид діяльності, який передбачає свідомий вплив на людей з метою спрямування їх дій для досягнення бажаних результатів. Для досягнення ефективності в організаційній роботі керівник повинен керуватися принципами управління. Термін "принципи" в перекладі з латинської мови означає основні положення, правила, вимоги і закономірності. Принципи управління визначаються як основні вимоги, правила діяльності, доцільний характер відносин між учасниками управлінських відносин, загальні правила формування систем та об'єктивні правила управлінської поведінки відповідно до потреб об'єкта управління.

Дж. Мей, використовуючи Оксфордський словник, визначав принцип як основний закон або правило, яке прийнято або розроблене для управління діяльністю. Принципи управління - це об'єктивно обгрунтовані правила і положення, які впливають з законів і закономірностей науки та практики управління. Термін "принципи управління" вперше ввів до наукового обігу Ф. Тейлор у своїй праці "Принципи наукового менеджменту".

З розвитком науки у галузі менеджменту виникло багато класифікацій принципів управління. Загальні принципи відображають основні тенденції та закономірності розвитку організації і закладають основу теорії управління. Специфічні принципи відображають особливості організації, технологію управління, процес управління тощо.

Загальні принципи управління відображають основні тенденції і закони розвитку організації, відповідають законам природи, суспільства і менеджменту,

об'єктивно відображають суть реальних процесів управління і визнаються суспільством як керівні. До загальних принципів відносять:

-Принцип компетентності (володіння знаннями, навичками і досвідом, необхідними для виконання посадових обов'язків).

-Принцип гуманності (благородна моральна мотивація власної поведінки, прагнення розкрити в людях кращі якості).

-Принцип ортобіотичності (усвідомлення самооцінки власного життя, оптимізм).

-Принцип інноваційності (прагнення до пошуку, раціоналізації, здатність до ризику).

-Принцип прагматизму (робота на результат, раціональне використання часу та ресурсів).

На зміст принципів управління впливають не лише відомі сучасній науці закони управління і накопичений досвід. До факторів, що визначають принципи менеджменту, можна віднести й існуючі на даний момент часу способи здійснення виробничої діяльності, форми власності на засоби виробництва, а також соціокультурні чинники. Принципи управління є основними засадами, що впливають з відносин управління та визначають вимоги до системи, структур і організації процесу управління [17].

Серед принципів, актуальних для управління фінансовою стійкістю страхової організації, можна виділити чотири групи принципів:

-Загальні принципи менеджменту, такі як компетентність, гуманність, інноваційність і прагматизм, створюють культуру та ефективність управління, а принципи фінансового менеджменту сприяють оптимізації фінансових процесів та досягненню стратегічних цілей.

-Принципи ризикменеджменту, включаючи лояльне ставлення до ризиків та прогнозування, грають важливу роль в діяльності страхових організацій, де ризики є основним об'єктом управління.

-Специфічні принципи управління фінансовою стійкістю страхової організації враховують унікальні вимоги і особливості цієї галузі. Вони допомагають управляти фінансовою стійкістю і ризиками, що притаманні страховій діяльності.

Цей підхід до визначення та застосування принципів допомагає страховим організаціям збалансувати різні аспекти управління та досягти фінансової стійкості та успішності в галузі страхування.

Так, в основі принципів менеджменту лежать принципи, сформульовані різними авторами, включаючи відому класифікацію, розроблену Анрі Файолем. Файоль вперше представив класифікацію загальних принципів управління в своїй книзі "Адміністрування промисловості та менеджмент", сформульовані різними авторами, які перетинаються між собою:

- поділ праці;
- повноваження;
- дисципліна;
- єдиноначальність;
- єдність напрямку;
- субординація;
- винагорода;
- централізація/децентралізація;
- вертикаль влади;
- порядок;
- рівність;
- стабільність;
- корпоративний дух.

Другу групу принципів, які мають значення при управлінні фінансовою стійкістю страхової організації, складають принципи фінансового менеджменту, до яких відносять:

1. Інтеграція із загальною системою управління підприємством: Цей принцип підкреслює необхідність узгодженості фінансового менеджменту з загальною стратегією та цілями організації. Фінансовий менеджмент повинен бути

вбудований у загальну систему управління підприємством і підтримувати досягнення стратегічних цілей.

2. Комплексний характер формування управлінських рішень: Фінансовий менеджмент повинен бути орієнтованим на комплексність і враховувати всі аспекти фінансової діяльності організації. Це означає розгляд кожного фінансового рішення у контексті впливу на всю організацію.

3. Плановість і системність у розробленні управлінських рішень: Фінансовий менеджмент повинен ґрунтуватися на добре продуманих планах і стратегіях. Планування фінансових рішень повинно бути системним і логічним.

4. Високий динамізм фінансового управління: У світі бізнесу змінюється багато факторів, і фінансовий менеджмент повинен бути гнучким і реагувати на зміни вчасно. Динамічний підхід до управління фінансами дозволяє адаптуватися до нових умов і може забезпечити більшу фінансову стійкість.

5. Варіативність підходів до розроблення окремих управлінських рішень: Різні фінансові ситуації можуть вимагати різних підходів до управління. Фінансовий менеджмент повинен бути готовий використовувати різні методи і підходи в залежності від обставин.

6. Орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємства: Фінансовий менеджмент повинен служити стратегічним цілям і завданням організації. Орієнтованість на стратегічний розвиток допомагає забезпечити довгострокову фінансову стійкість. [7]

В силу специфіки діяльності страхових організацій особливе значення при управлінні фінансовою стійкістю страхової організації мають принципи ризикменеджменту: принцип лояльного ставлення до ризиків, принцип прогнозування, принцип страхування, принцип резервування, принцип мінімізації втрат і максимізації доходів, принцип моніторингу ризикового спектра страхової організації, принцип систематичного ознайомлення персоналу з картою ризику та інші. [34]

Перераховані вище групи принципів повинні враховуватися менеджментом страхової організації при управлінні її фінансовою стійкістю як принципи більш

високого порядку. Саме ж управління фінансовою стійкістю страхової організації має здійснюватися на основі специфічних принципів. Управління фінансовою стійкістю страхової організації, як і будь-яке інше управління, ґрунтується на певному механізмі. Механізм управління фінансовою стійкістю страхової організації являє собою сукупність елементів впливу на процес розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з фінансовою стійкістю страхової організації. Механізм управління фінансовою стійкістю страхової організації є похідним від фінансового механізму організацій взагалі і механізму загального управління організацією. (рис. 2.1)

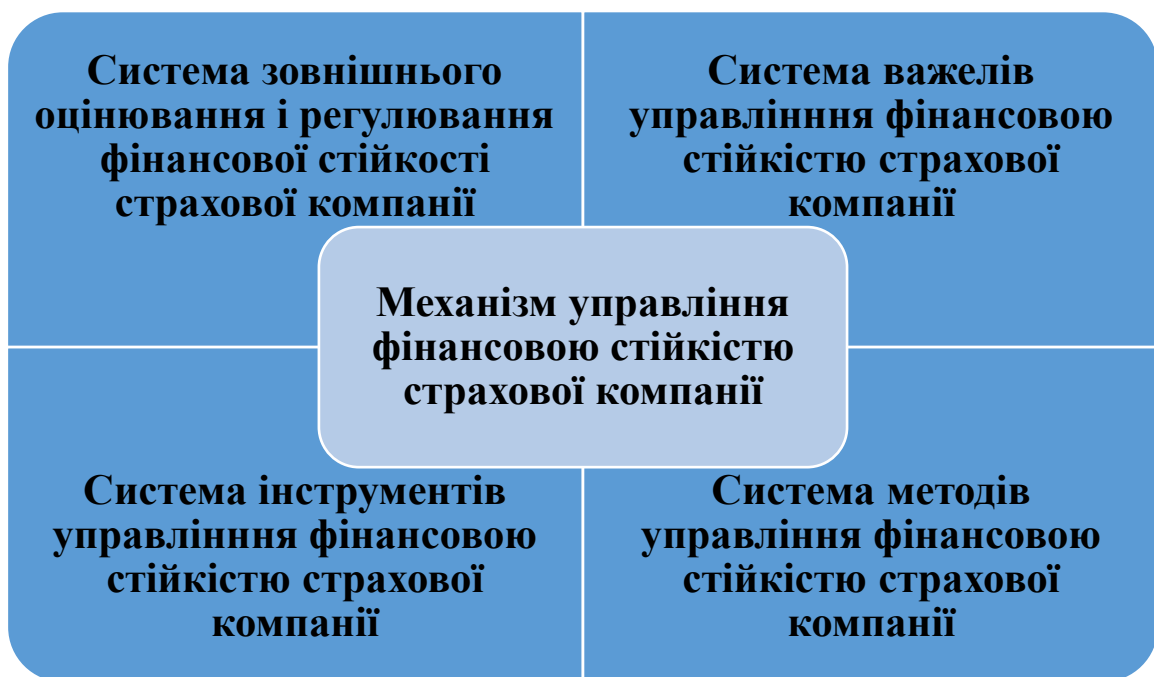

Рис. 2.1. Механізм управління фінансовою стійкістю страхової організації

Джерело: складено автором на основі [2].

Серед інструментів управління фінансовою стійкістю страхової організації також варто виділити загальні (платіжні, кредитні, депозитні інструменти та інструменти інвестування) та специфічні (договір страхування, страховий поліс, договір перестраховання, внутрішня фінансова звітність, бордеро премій в перестрахованні та ін.).

Дійсно, управління фінансовою стійкістю страхової організації включає в себе різноманітні методи, як загальні, так і специфічні. Давайте розглянемо їх більш докладно:

Загальні методи:

Економіко-статистичні методи: Вони використовують статистичні дані та економічні показники для аналізу та прийняття фінансових рішень. Це може включати аналіз фінансової звітності, трендів на ринку страхування, аналіз ринкових цін та інше.

Економіко-математичні методи: Вони використовують математичні моделі для прогнозування фінансових ризиків та вибору оптимальних стратегій. Це може включати методи оцінки ризиків, моделювання інвестиційних рішень, а також оцінку вартості страхових продуктів.

Експертні методи: Ці методи використовують експертні знання та досвід для прийняття фінансових рішень. Експерти можуть допомогти при оцінці ризиків, виборі інвестицій, тарифікації страхових продуктів і інших аспектах управління фінансами.

Методи дисконтування та нарощення вартості: Вони використовуються в накопичувальному страхуванні для розрахунку вартості страхових полісів та пенсійних виплат. Ці методи допомагають визначити поточну та майбутню вартість страхових зобов'язань.

Методи диверсифікації: Ці методи використовуються при управлінні інвестиційними портфелями для зменшення ризиків. Диверсифікація включає розміщення коштів у різних типах активів, щоб знизити залежність від окремих ринків або активів.

Специфічні методи:

Методи моделювання зміни фінансової стійкості: Вони дозволяють прогнозувати вплив різних факторів на фінансову стійкість страхової організації і розробляти стратегії для забезпечення стійкості в різних сценаріях.

Методи комунікації: Вони включають в себе внутрішню та зовнішню комунікацію, включаючи спілкування з клієнтами, інвесторами, регуляторами та іншими зацікавленими сторонами. Ефективна комунікація може підтримувати довіру та стійкість організації.

Методи перестраховання: Страхові компанії можуть використовувати перестраховання для передачі частини ризику іншим страховим організаціям. Це допомагає розподілити ризики та зменшити вплив непередбачених подій.

Превентивні методи: Ці методи включають у себе заходи для запобігання ризикам та збиткам, такі як поліпшення систем безпеки, андерайтинг, та інші стратегії для зменшення ризиків.

Методи інвестування: Оскільки страхові організації мають портфелі інвестицій, методи управління цими інвестиціями дуже важливі. Це може включати розробку інвестиційних стратегій, вибір інвестиційних активів і розподіл коштів між різними класами активів.

Розрахунок тарифів та величини страхових резервів: Для правильного ціноутворення страхових продуктів та забезпечення фінансової стійкості, страхові компанії повинні розраховувати тарифи та створювати величину страхових резервів на випадок майбутніх виплат.

Використання відносних коефіцієнтів: Аналізування відносних коефіцієнтів дозволяє виміряти фінансову стійкість страхової компанії порівняно з іншими гравцями на ринку та галузевими стандартами.

Використання цих загальних та специфічних методів допомагає страховим організаціям досягти та підтримувати фінансову стійкість та забезпечити їхню діяльність на ринку страхування.

Коефіцієнт автономії. Рекомендовані межі $\geq 0,5$. Зменшення цього коефіцієнта характеризує збільшення залежності від зовнішніх джерел фінансування. Тобто збільшення коефіцієнта в динаміці свідчить про збільшення фінансової стійкості та незалежності від кредиторів.

Коефіцієнт фінансової стійкості характеризує частку стабільних джерел фінансування в загальній сумі джерел засобів компанії. Рекомендовані межі від 0,5 до 0,9.

Коефіцієнт фінансового ризику. Рекомендовані межі ≤ 1 . Значення коефіцієнта більше за норму може свідчити про втрачання компанією фінансової стійкості.

Коефіцієнт фінансування. Рекомендовані межі від 0,9 до 3,0. Зменшення коефіцієнта в динаміці може вказувати на те, наскільки страхові компанії можуть забезпечувати свої заборгованості власними коштами.

Коефіцієнт мобільності активів. Рекомендовані межі $\approx 0,5$. Даний коефіцієнт визначає, скільки оборотних активів припадає на 1 грн. необоротних, тобто відображає структуру майна компанії; показує потенційну можливість перетворення активів у ліквідні кошти.

Коефіцієнт маневреності (мобільності) власного капіталу (або власних обігових коштів). Рекомендовані межі «чим вище, тим краще». Даний коефіцієнт вказує, яка частка власних коштів компанії перебуває в мобільній формі.

Коефіцієнт забезпечення запасів власними обіговими коштами. Рекомендовані межі ≥ 1 . Чим вище значення цього коефіцієнта, тим більш фінансово стійким є досліджувана компанія. На кожну гривню, яка вкладена в запаси, повинна приходиться одна гривня (або більше) власних обігових коштів.

Коефіцієнт покриття запасів. Рекомендовані межі «має збільшуватися в динаміці». Цей коефіцієнт показує, скільки сукупних коштів (власних, довго- та короткострокових зобов'язань) припадає на одиницю коштів, вкладених у запаси.

Коефіцієнт фінансового левериджу. Рекомендовані межі «має зменшуватися в динаміці; нижня межа – 0,25». Збільшення коефіцієнта свідчить про зростання фінансового ризику.

Ці методи важливі для забезпечення стабільності та успішності діяльності страхових компаній, оскільки вони оптимізують управління ризиками, інвестиціями та фінансовими ресурсами.

При використанні цих методів страхові організації можуть більш ефективно аналізувати, оцінювати та керувати своїми фінансовими ресурсами, а також виявляти потенційні ризики та можливості для покращення фінансової стійкості.

Крім цього, важливо враховувати змінювану природу ринків та економічних умов, що може впливати на стратегії управління фінансовою стійкістю страхових компаній. Тому фінансовий менеджмент та управління ризиками мають бути динамічними та постійно адаптуватися до змін в середовищі.

Впровадження інновацій та антикризовий менеджмент дійсно можуть сприяти підвищенню прибутку та фінансової стійкості страхової компанії у військовий час. Дозвольте розглянути ці аспекти більш детально:

❖ **Інноваційні послуги та технології:** Впровадження новітніх технологій та інноваційних послуг може розширити лінійку продуктів страхової компанії, залучити нових клієнтів та збільшити прибуток. Наприклад, використання цифрових технологій для розрахунку та оформлення страхових полісів може покращити зручність для клієнтів та зменшити витрати на обробку документів.

❖ **Інноваційні фінансові продукти:** Розробка нових фінансових продуктів, таких як накопичувальні страхові поліси чи інвестиційні фонди, може привернути клієнтів, які шукають інвестиційні можливості, а також забезпечити страхову компанію додатковими джерелами прибутку.

❖ **Антикризовий менеджмент:** Антикризовий менеджмент важливий для виявлення і управління ризиками, які можуть виникнути в умовах економічних криз або негативних змін в господарському середовищі. Він передбачає розробку стратегій та планів дій для забезпечення фінансової стійкості та здатності компанії витримувати негативні впливи кризових ситуацій.

❖ **Оцінка ризиків:** Важливим аспектом антикризового менеджменту є оцінка ризиків та розробка стратегій зменшення цих ризиків. Це може включати диверсифікацію інвестицій, збільшення страхових резервів, а також ідентифікацію слабких місць у фінансовій діяльності компанії.

❖ **Фінансова стійкість:** У контексті антикризового менеджменту фінансова стійкість є ключовою. Це означає, що компанія повинна забезпечити достатні фінансові резерви, щоб витримати труднощі та виплати зобов'язань навіть в умовах кризи.

Здійснюючи антикризовий менеджмент та інвестуючи в інновації, страхова компанія може покращити свою конкурентоспроможність та забезпечити стабільність у довгостроковій перспективі.

Одним із методів ризик-менеджменту є диверсифікація страхового портфеля. Не менш важливою складовою фінансової стабільності страхової компанії є

ефективна тарифна політика, від якої залежить вартість страхових послуг. Під час визначення тарифної ставки головним завданням є оцінка ймовірної суми збитку, що припадає на одиницю страхової суми. Механізм перестраховування як гарантія стійкого функціонування страхової компанії захищає страховика від фінансових збитків, яких він би зазнав, не маючи перестраховування покриття.

Таким чином, усі перелічені вище заходи спрямовані на підтримку фінансової стійкості страхової компанії та представляють собою систему цілеспрямованих дій задля мінімізації ризиків та максимізації прибутку.

Отже існування страхування як виду бізнесу дозволяє задовольнити різноманітні потреби суспільства, що проявляється через надання гарантій, кредитів, здійснення інвестицій в економіку держави тощо. Успішне ведення страхової діяльності потребує підтримки такого рівня фінансової стійкості, який би забезпечив страховика всіма необхідними фінансовими ресурсами задля покриття своїх зобов'язань у будь-який період часу, а також забезпечення достатнього рівня доходу з метою збереження конкурентних переваг на ринку страхування. Тому на сьогодні актуальним завданням є розробка сучасних методів оцінки та аналізу фінансової стійкості страхової компанії, визначення ступеня впливу факторів на неї, а також розробки заходів щодо покращення її стану. Фінансово стійкою страховою компанією можна назвати в разі, коли її доходи стабільно перевищують видатки, у результаті чого забезпечується вільне маневрування її фінансовими ресурсами, а їх ефективне використання сприяє динамічному розвитку страхової компанії та нарощуванню прибутку.

Висновки до розділу 1

Після аналізу теоретичних основ фінансової стійкості страховиків можна зробити наступні висновки. Дослідження показало, що існує ряд підходів до визначення суті поняття "фінансова стійкість страхової компанії", і відсутнє єдине загальновизнане тлумачення цього терміну. Крім того, деякі науковці ставлять це поняття на один рівень з "фінансовою надійністю" та "фінансовою платоспроможністю", що, на нашу думку, не є правильним. Засновуючись на цьому дослідженні, вважаємо за доцільне сформулювати власне комплексне визначення

економічної суті досліджуваного поняття, опираючись на різні підходи, представлені у науковій літературі.

Державне регулювання фінансової стійкості страхових компаній здійснюється через правові, економічні та адміністративні засоби. Україна, у свою чергу, визначає представника держави на страховому ринку у Національній комісії, яка здійснює державне регулювання у сфері фінансових послуг. Головними завданнями комісії є проведення єдиної та ефективної державної політики, нагляд та вдосконалення законодавства у галузі фінансових послуг, захист прав споживачів фінансових послуг і сприяння інтеграції на міжнародному ринку фінансових послуг.

Узагальнюючи вищевикладене, можна зазначити, що елементи, які впливають на фінансову стійкість - відповідна кількість власного капіталу, збалансований страховий портфель, якісно сформовані страхові резерви, ретельне перестраховування та постійний контроль за ключовими показниками - взаємодіють у тісному взаємозв'язку та взаємозалежності, створюючи необхідні гарантії для виконання страховиком своїх зобов'язань перед страхувальниками. Вважаємо, що український страховий ринок повинен розвиватися в напрямку дотримання правил гри та забезпечення прозорості діяльності. Самі страховики повинні активно працювати над усілякими засобами зміцнення власної фінансової стійкості та позитивного іміджу серед споживачів страхових послуг. Цей процес може бути успішним завдяки всебічній оцінці фінансового стану компанії, балансуванню усіх видів діяльності для забезпечення платоспроможності та фінансової стійкості страховика.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

2.1. Характеристика виробничо-господарської діяльності страхової компанії АРКС

Українська страхова компанія «АРКС» була створена під назвою «АХА Страхування» у 2007 році. У 2018 році «АРКС» увійшла до складу Fairfax Financial Holding канадської страхової групи. Проте з 2019 року компанія почала більше трудитись під брендом АРХ, і тому вже у 2020 році, АРКС була одна з лідерів в Україні по страхових компаніях [22].

За відомостями НБУ страхова компанія займала № 3 за заробленими страховими преміями за 6 місяців 2021 року – 1,319 млрд грн.

Основні напрямки діяльності – страхування автотранспорту, зокрема, КАСКО.

У 1994 р. почала свою історію страхова компанія ВЕСКО, у 2000 р. – Український Страховий Альянс. Компанії створили цивілізований страховий бізнес в Україні. У 2007 р. французька група АХА придбала обидві компанії, оцінивши їх європейський рівень та потенціал. Так з'явився найбільший ринковий гравець - АХА Страхування. Компанія вже 26 років працює на ринку України, 11 з яких під брендом АХА, демонструючи стабільне зростання, яскраві інновації та реальний приклад покращення клієнтського досвіду [22].

2001 року була створена компанія «Український страховий Альянс», яка спеціалізувалася на обов'язковому й добровільному ризиковому страхуванні. Компанія належала АКІБ «Укрсиббанк» (51 % акцій якого на той час контролювала фінансова група BNP Paribas). В Укрсиббанку є понад 1000 відділень, де можна було оформити договір страхування.

2007 року на ринок України прийшла французька страхова група АХА, яка придбала компанії «ВЕСКО» та «Український Страховий Альянс». У результаті злиття страхових фірм була утворена нова компанія АХА Страхування.

2013 року була створена компанія «АХА Страхування Життя». У 2014 році АХА визнана Найкращим зеленим страховим брендом світу.

Акції компанії у 2018 році придбав канадський Fairfax Financial Holding, бо перед цим група АХА вирішила вийти з українського ринку. Опісля компанія продовжувала свою роботу під брендом АХА, що було передбачено в умовах угоди. Але у 2019 року компанія провела ребрендинг і стала називатися ARX.

У 2019 прийшов новий інвестор — канадський страховий холдинг Fairfax Financial Holdings, присутній у 40 країнах світу. Fairfax — потужний міжнародний страховий та перестраховальний холдинг, який продовжує стрімко нарощувати свою присутність у найбільш потенційно привабливих країнах. У складі Fairfax свою наступну сторінку бізнес-біографії відкриває лідер українського ринку — страхова компанія ARX [23].

На початку пандемії COVID-19 в Україні, квітень 2020 року, компанія пожертвувала 300 000 грн на закупку захисних костюмів та масок для медиків Київської міської лікарні № 9.

Загалом з початку війни компанія перевела на допомогу армії 7,6 млн грн. Крім того, страхова компанія ARX та компанія страхування життя ARX Life сплатили до бюджету України 74 млн грн податків.

Всього ж за 2021 обидві компанії сумарно перерахували понад 300 млн грн податків та зборів до бюджету України. Це на 22 млн грн більше, ніж у 2020 році.

Станом на 31.12.2022 в Товаристві діє Правління в наступному складі:

- Голова Правління- Перетяжко Андрій Іванович
- Перший заступник Голови Правління Межебицький- Максим Станіславович
- Заступник Голови Правління- Гавриленко Вячеслав Віталійович

Основний вид діяльності Компанії - надання страхових послуг на території України. Компанія здійснює свою діяльність на підставі ліцензій, виданих Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Компанія має 25 ліцензій на надання послуг з обов'язкового та добровільного страхування.

Страхова компанія «АРКС» пропонує наступні види страхових послуг:

– добровільне майнове страхування: вантажу; майна юридичних осіб від вогневих ризиків і інших небезпек; майна фізичних осіб; будівельно – монтажних робіт; ризику перерви у виробництві; водного транспорту; залізнично-дорожнього транспорту; кредитів; інвестиції; кредитного портфеля банку; виданих прийнятих кредитів; фінансових ризиків; ризиків аграрного товаровиробника; тварин; ризиків вирощування водних ресурсів у внутрішніх водоймах України [22].

– добровільне страхування відповідальності: за невиплату договірних обов'язків; за оплату екстрених послуг під час подорожі за кордон і по території України; перед третіми особами; професійної відповідальності; перед третіми особами за якість продукції; за забруднення навколишнього середовища; власників водного транспорту (в т. ч. відповідальність перевізника).

– добровільне особисте страхування: персоналу на ядерних установках; на випадок хвороби; медичне страхування;

– обов'язкове страхування: цивільної авіації; цивільно-правової відповідальності автовласників (ОСЦПВ); сільськогосподарських культур, врожаю зернових культур і цукрового буряка; тварин на випадок загибелі, знищення; членів добровільних пожежних дружин; спортсменів вищих категорій; відповідальності власників зброї; відповідальності власників собак; відповідальність суб'єктів перевезення небезпечних вантажів; відповідальність експортерів і осіб, відповідальних за утилізацію небезпечних вантажів; відповідальність при експлуатації небезпечних об'єктів [22].

Для визначення фінансової стійкості використовують систему узагальнюючих та часткових показників. Узагальнюючим показником фінансової стійкості та фінансової незалежності є надлишок або недостача джерел формування запасів, що визначається різницею між величиною джерел формування та вартістю запасів. При цьому мається на увазі забезпеченість запасів такими джерелами, як: власні оборотні засоби, довгострокові та короткострокові кредити, кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги.

Емітент користується основними активами, які включають об'єкти нерухомості, меблі, оргтехніку та автомобілі. Для розміщення підрозділів компанії орендують об'єкти нерухомості в різних містах України, включаючи Київ, Дніпро, Запоріжжя, Львів, Миколаїв, Полтаву, Рівне, Харків, Чернівці та інші населені пункти. Емітент не проводив значних змін чи правочинів щодо цих активів.

Виробничі потужності відсутні, і обладнання не використовується. Основні засоби утримуються за місцезнаходженням Головного офісу та відокремлених структурних підрозділів. Не існують екологічні питання, які могли б вплинути на використання активів підприємства.

Щодо планів капітального будівництва, розширення чи удосконалення основних засобів, планів немає, і характер та причини таких планів не визначені. Немає інформації про суми видатків, включаючи вже зроблені. Методи фінансування не застосовуються, і прогностичні дати початку та закінчення таких дій поки не визначені.

Товариство веде політику самофінансування, а в разі необхідності розглядає можливість залучення коштів акціонерів. Достатність робочого капіталу для поточних потреб становить 100%. Зокрема, можливі шляхи покращення ліквідності, за висновками фахівців емітента, включають оптимізацію витрат.

Стратегія подальшого розвитку Товариства передбачає удосконалення умов страхування, що враховує потреби страхового ринку. Страхова компанія ARX визнана кращою в сфері страхування авто (КАСКО), займаючи лідерську позицію протягом 13 років. Обсяг премій за КАСКО в 2022 році склав понад 1,5 млрд грн, а частка КАСКО в портфелі компанії становить близько 55%.

Додатково, ARX підтверджує свій успіх високою оцінкою рівня сервісу та задоволеності клієнтів за продуктом "КАСКО. Все включено". Компанія впроваджує інноваційний сервіс зворотного зв'язку Transparent Customer Feedback (TCF), який дозволяє клієнтам оцінювати якість послуг негайно після врегулювання за 5-зірковою шкалою. Навіть під час воєнного конфлікту рівень задоволеності врегулювання збитків в КАСКО залишається на високому рівні – 4.8 з 5.0, що перевищує показники минулого року [22].

ARX пропонує 5 видів автоцивілки, задовольняючи різні потреби клієнтів. Вже у 2019 році компанія внесла інновації в тарифікацію ОСЦВ, враховуючи вік власника та вік авто, що дозволяє більш точно визначити ціни для різних сегментів. Придбати поліс можна легко онлайн на сайті компанії, і загальна сума премій по ОСЦПВ за 2022 рік становить понад 229,5 млн. грн.

ARX Life, що входить до канадського страхового холдингу Fairfax Financial Holdings з 2019 року, є лідером страхування життя в Україні. Компанія пропонує різноманітні програми страхування життя та інвестиційного страхування. Навіть під час війни у 2022 році був впроваджений новий продукт "Бронезахист" - страхування від нещасного випадку, включаючи військові ризики. У 2022 році компанія заробила прибуток у 25 млн грн, що вдвічі більше, ніж у 2021-му.

На 15 серпня 2023 року рейтинговий комітет РА "Стандарт-Рейтинг" оновив кредитний рейтинг/рейтинг фінансової стійкості ARX на рівні uaAAA, що свідчить про високу фінансову стійкість порівняно з іншими українськими страховиками. Оновлення рейтингу ґрунтувалося на результативності ARX за перше півріччя 2023 року.

ARX виконує усі зобов'язання за договорами страхування з урахуванням їх умов. Усі страхові випадки покривають в штатному режимі відповідно від покриття, умов та виключень. Компанія не вважає, що факт настання форс-мажорних обставин припиняє зобов'язання компанії чи певних пунктів договорів, тому продовжують нести відповідальність, врегульовувати збитки, надавати клієнтам сервіс. Це ж стосується і клієнтів, зокрема щодо зобов'язань по сплаті страхових платежів, адже не сплата платежів в строк може призвести до призупинення дії страхового захисту.

Всі події (збитки), які сталися під час та/або на територіях де були і є активні воєнні дії, але прямо/не прямо не пов'язані з війною (повний текст обмежень викладений в конкретному договорі страхування), воєнними діями, мародерством, впливом зброї, боєприпасів, та за умови відсутності сумнівів у компанії щодо заявлених обставин конкретної події - будуть врегульовані компанією як випадки з покриттям.

У випадках ДТП, захворювань, нещасних випадків, усіх страхових випадках по добровільним видам страхування, які прямо/не прямо не пов'язані з воєнним/військовими діями та їх наслідками – компанія виконує умови договору щодо виплати відшкодувань.

Компанія ARX не здійснювала жодних змін до умов страхових договорів після настання воєнного вторгнення. Ураховуючи обставини, вона встановила практику пропонування клієнтам відстрочки сплати страхових внесків та узгодження нових графіків оплати. Компанія не тільки не погіршила умови клієнтів, а й розширила деякі умови страхування, що є незвичайним для стандартних договорів у мирний час, таких як врегулювання збитків без виклику поліції або врегулювання за копіями документів.

Терміни відшкодування варіюються в залежності від виду страхування, умов договору та безпекової ситуації в конкретному регіоні України. Враховуються також доступність провайдерів послуг, таких як СТО, клініки та експерти. Терміни розгляду та ухвалення рішень щодо виплати в компанії залишаються стабільними, хоча загальна ситуація може впливати на цей процес.

У перші дні війни компанія стикалася з труднощами, але вирішенням були пріоритетні завдання, пов'язані з безпекою персоналу. Зараз ситуація стабільніша, а співробітники врегулювання переважно працюють у віддаленому режимі, забезпечуючи своєчасні виплати клієнтам.

Так, у березні 2022 було здійснено кілька особливо великих виплат:

- здійснено виплату понад 1 млн 400 тис грн по полісу КАСКО;
- також по КАСКО було здійснено виплату у сумі 586,5 тис. грн.;
- по полісу добровільного медичного страхування було здійснено виплату у сумі 416,1 тис. грн.

Загалом у березні клієнти страхової компанії АРКС отримали страхових відшкодувань на суму понад 47 млн. грн.

2.2. Аналіз фінансово-економічного стану страхової компанії АРКС

На початку 2020 року коронавірус (COVID-19) викликав пандемію, що швидко поширилася по всьому світу. Вплив цього захворювання суттєво позначився на економічній активності світу, спричинивши спад на ринках капіталу та стрімке зниження цін на товарно-сировинні ресурси. Вплив COVID-19 на бізнес компанії значною мірою залежатиме від тривалості та масштабів цієї пандемії на світову та українську економіку.

Макроекономічна ситуація протягом перших місяців 2020 року сприяла стабілізації фінансової системи України. Інфляція в Україні в 2020 році становила 5% (у порівнянні з 4,1% у 2019 році). Однак внутрішні та зовнішні фактори, які впливали на українську економіку у другій половині 2019 року та підсилювалися у 2020 році, спричинили девальвацію гривні. На кінець 2020 року офіційний курс гривні до євро становив 34,74 гривні за 1 євро, порівняно з 26,42 гривні за 1 євро на кінець 2019 року, а курс до долара США склав 28,27 гривні за 1 долар США, порівняно з 23,69 гривні на кінець 2019 року.

Процес погашення суверенного боргу, який Україна залучала для забезпечення ліквідності під час кризових періодів, триває, і протягом 2020-2022 років виплати уряду та Національного банку України в іноземній валюті перевищать 24 млрд. дол. США. Передбачається, що значна частина цієї суми буде рефінансована на зовнішніх ринках. Реалізація нової програми Міжнародного валютного фонду та умови співпраці з іншими міжнародними фінансовими організаціями залишаються критично важливими.

У зв'язку з політичними змінами та високою ступенем непевності, включаючи майбутні реформи в Україні, і негативною динамікою на світових ринках, пов'язаною з пандемією коронавірусу, економічна ситуація в Україні може піддаватися додатковим ризикам. Остаточні наслідки цих факторів важко передбачити, але вони можуть мати подальший негативний вплив на економіку України та бізнес компанії.

В умовах розпочатої війни український бюджет стикається із значним дефіцитом, який фінансується за рахунок національних і міжнародних запозичень і

грантів. З початку повномасштабного вторгнення Росії до 31 грудня 2022 року Україна отримала загалом 31,2 млрд доларів (1046 млрд грн) від міжнародних партнерів, з яких 45% становили гранти.

Міжнародна підтримка є важливою для України для продовження боротьби з агресією, фінансування дефіциту бюджету та виплати поточних боргів. Керівництво компанії заявляє, що вживає всіх необхідних заходів для забезпечення сталості своєї діяльності та підтримки клієнтів і співробітників в умовах невизначеності та труднощів.

Фінансовий аналіз – це процес вивчення дані про фінансовий стан підприємства і результати своєї діяльності в минулому для того, щоб оцінити майбутні умови та продуктивність. Таким чином, Основна мета фінансового аналізу – скоротити неминучу невизначеність, пов'язана з прийняття економічних рішень, орієнтованих на майбутнє [2].

Існують різні підходи до місця фінансовий аналіз в економічній науці. Деякі економісти вважають, що це важлива частина фінансовий менеджмент, інші – що фінансовий аналіз є окремою наукою.

Для більш якісного аналізу було використано декілька формул для кожного з сторін аналізу. Тож висновки будуть робитися на основі загальної оцінки кожної галузі. Для кращого розуміння причино-наслідкових зв'язків буде додано формули розрахунку.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина короткострокових позикових зобов'язань (боргів) підприємства може бути за необхідності погашена негайно. Він обчислюється як відношення грошових засобів та їх еквівалентів і поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань і визначається за формулою:

$$К. а. л. = \frac{Гк - ПФі}{ПЗ} = \frac{\Phi \text{ №1 (р.1165-р.1160)}}{\Phi \text{ №1 р.1695}} \quad [9],$$

де Гк - грошові кошти;

ПФі - поточні фінансові інвестиції;

ПЗ – поточні зобов'язання.

Значення даного коефіцієнта є достатнім, якщо перевищує 0,2-0,25.

Якщо підставити всі значення з АТ СК «АРКС», то вийдуть такі показники абсолютної ліквідності:

За 2019 рік 14,96;

За 2020 рік 14,49;

За 2021 рік 10,8;

За 2022 рік 8,27.

Коефіцієнт швидкої ліквідності (іноді його називають коефіцієнтом "лакмусового папірця") показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство спроможне погасити за рахунок найбільш ліквідних оборотних коштів – грошових коштів та їх еквівалентів, фінансових інвестицій та кредиторської заборгованості. Цей показник показує платіжні можливості підприємства щодо погашення поточних зобов'язань за умови своєчасного здійснення розрахунків з дебіторами.

Коефіцієнт швидкої ліквідності розраховується як відношення найбільш ліквідних оборотних засобів (грошових засобів та їх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості) до поточних зобов'язань підприємства. На відміну від попереднього, він враховує якість оборотних активів і є більш чітким показником ліквідності, тому що при його розрахунку беруться до уваги ліквідні поточні активи (запаси не враховуються). Цей коефіцієнт обчислюється за формулою:

$$К. ш. л. = \frac{ОА - З}{ПЗ} = \frac{Ф№1(р.1195 - р.1100)}{Ф№1 р.1695} \quad [9],$$

де ОА – оборотні активи;

З – запаси;

ПЗ – поточні зобов'язання.

„Розумним” коефіцієнтом швидкої ліквідності є співвідношення 1:1, тобто бажано, щоб цей коефіцієнт дорівнював 1. Оскільки на практиці це буває нечасто, то можна задовольнитись його значенням 0,8 – 0,9.

Підставимо значення 2019-2022 року у формулу, і отримаємо такі результати:

За 2019 рік 19,23;

За 2020 рік 18,44;

За 2021 рік 14,46;

За 2022 рік 11,06.

Коефіцієнт загальної ліквідності (коефіцієнт покриття, коефіцієнт поточної ліквідності) дає загальну оцінку ліквідності активів, показуючи, яку частину поточних зобов'язань підприємство спроможне погасити, якщо воно реалізує усі свої оборотні активи, в тому числі і матеріальні запаси.

Нормативним є значення в рамках 1-2, однак більш бажаним є значення 2-3.

Формула розрахунку:

$$К. з. л. = \frac{OA}{ПЗ} = \frac{\Phi \text{ №1 р.1195}}{\Phi \text{ №1 р.1695}} \quad [9],$$

де OA – оборотні активи; ПЗ – поточні зобов'язання; Ф№1 – форма №1 балансу підприємства; Р – код рядка.

Отримані результати за 2019-2022 роки, показників загальної ліквідності АТ СК «АРКС» :

За 2019 рік 19,24

За 2020 рік 18,44

За 2021 рік 19,46

За 2022 рік 11,06

Для більшої зручності та наглядності з метою легшого аналізу було створено узагальнену таблицю показників.

Таблиця 2.1

Загальна таблиця показників АТ СК «АРКС»

Найменування коефіцієнтів	Нормативне значення	2019	2020	2021	2022	Відхилення
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Ка.л.)	0,1-0,2	14,96	14,49	10,80	8,27	-6,70
Коефіцієнт швидкої (проміжної, суворої) ліквідності (К ш.л.)	0,6-0,8	19,23	18,44	14,46	11,06	-8,17
Коефіцієнт загальної ліквідності (К з.л.)	1,5-2,5	19,24	18,44	14,46	11,06	-8,18

Джерело: складено на основі розділу 2

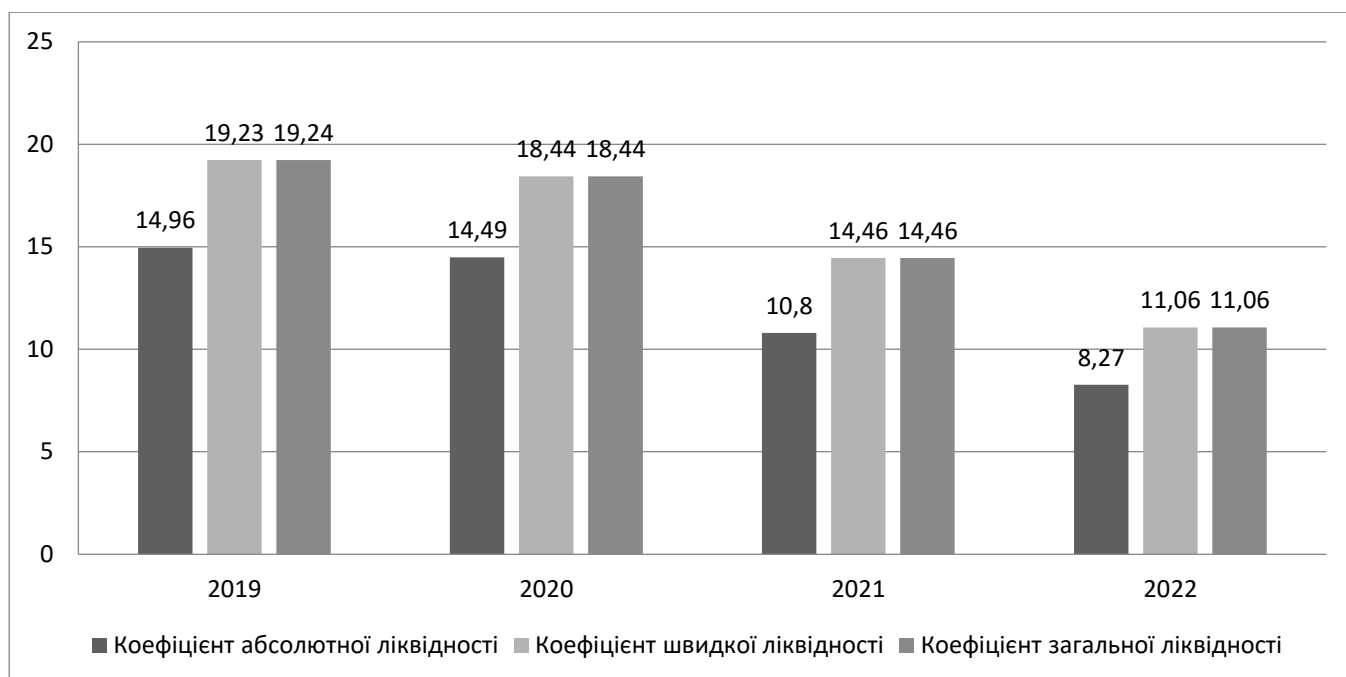

Рис. 2.1. Гістограма показників ліквідності АТ СК «АРКС»

Джерело: складено на основі отриманих результатів за даними табл. 2.1.

Отже, після узагальнення отриманих даних можна сказати, що активи в балансі повністю, і навіть з запасом в більше ніж десять одиниць коефіцієнтів, покриває поточні зобов'язання, що може свідчити про дуже низький вплив, можна сказати повністю відсутній, зовнішніх джерел фінансування на роботу та розвиток компанії. Також за досліджуваний період можна побачити тенденцію зменшення показників, що може свідчити про збільшення зобов'язань або про зменшення ліквідних активів, тобто переведення їх у менш ліквідні але при цьому у більш дохідні.

Одним з напрямів оцінки фінансового стану підприємства є визначення його фінансової стійкості, тобто рівня забезпеченості потреб господарської діяльності фінансовими ресурсами щодо їх наявності, розміщення і використання. Стійкість економіки підприємства залежить від результатів його операційної, фінансової та інвестиційної діяльності за умови досягнення стабільного перевищення доходів над витратами, вільного маневрування грошовими коштами та економічного зростання.

Запорукою виживання підприємств в умовах кризи та основою їх фінансової стійкості є фінансова стабільність.

Показники необхідні для аналізу фінансової стабільності включають в себе сім наступних коефіцієнтів:

1. Коефіцієнт фінансової автономії
2. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу
3. Коефіцієнт маневреності власного капіталу
4. Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування)
5. Показник фінансового левериджу
6. Коефіцієнт фінансової стійкості

1.Коефіцієнт фінансової автономії (незалежності) (коефіцієнт концентрації власного капіталу) характеризує частку власних коштів (власного капіталу) в загальній сумі коштів, авансованих у його діяльність. Чим вище значення цього коефіцієнта, тим більш фінансово стійким, стабільним і більш незалежним від зовнішніх кредиторів є підприємство. Вважають, що в підприємства з високою часткою власного капіталу кредитори швидше вкладають кошти, оскільки вони мають можливість погасити борги за рахунок власних коштів. Практика свідчить, що загальна сума заборгованості не повинна перевищувати суму власних джерел фінансування, тобто джерела фінансування підприємства (загальна сума капіталу) мають бути хоча б наполовину сформовані за рахунок власних коштів.

Коефіцієнт фінансової незалежності вказує, яку частину активів підприємство здатне профінансувати за рахунок власного капіталу:

$$K_{\text{фін.авт.}} = \frac{\text{ВК}}{\text{ПБ}} = \frac{\text{Ф№1 р.1495}}{\text{Ф №1 р.1900}} \quad [9],$$

де ВК – власний капітал;

ПБ – пасив балансу.

Нормативне значення знаходиться в межах від 0,4 до 0,6.

Підставимо дані з АТ СК «АРКС»

За 2019 рік 0,27;

За 2020 рік 0,25;

За 2021 рік 0,26;

За 2022 рік 0,31.

2. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу свідчить про те, скільки зобов'язань припадає на сукупний обсяг пасивів. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу вказує на рівень левереджа компанії. Левередж означає використання фінансових інструментів або позикового капіталу з метою підвищення потенційної рентабельності інвестицій.

$$K_{\text{конц.поз.кап.}} = \frac{\text{ПК}}{\text{ПБ}} = \frac{\text{Ф№1 (р.1595+р.1695)}}{\text{Ф №1 р.1900}} \quad [9],$$

де ПК – позиковий капітал,

ПБ – пасив балансу.

Нормативне значення = 0,4-0,6.

Для АТ СК «АРКС» є наступні результати:

За 2019 рік 0,73;

За 2020 рік 0,75;

За 2021 рік 0,74;

За 2022 рік 0,69.

3. Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частина власного оборотного капіталу перебуває в обороті, тобто у тій формі, яка дає змогу вільно маневрувати цими коштами, а яка капіталізована. Для забезпечення гнучкості у використанні власних коштів підприємства необхідно, щоб коефіцієнт маневреності за своїм значенням був досить високим. Коефіцієнт маневреності власного капіталу розраховують як відношення власного оборотного капіталу підприємства до власних джерел фінансування. Інформацією для розрахунку цього коефіцієнта є пасив Балансу та розрахункові дані, що відображують величину власних оборотних коштів. Цей показник характеризує ту частину власного капіталу підприємства, яка є джерелом покриття його поточних активів:

$$K_{\text{ман.вл.кап.}} = \frac{\text{ВOK (OA-ПЗ+ККБ)}}{\text{ВК}} = \frac{\text{Ф№1 (р.1195-р.1695+р.1600)}}{\text{Ф №1 р.1495}} \quad [9],$$

де ВОК – власні обігові кошти;

ОА – оборотні активи;

ПЗ – поточні зобов'язання;

ККБ – короткострокові кредити банків;

ВК – власний капітал.

Нормативне значення $K_{\text{ман.вл.кап.}} > 0,5$.

Для АТ СК «АРКС»:

За 2019 рік 2,9;

За 2020 рік 3,08;

За 2021 рік 2,82;

За 2022 рік 2,33.

4. Коефіцієнт фінансової стабільності (фінансування) свідчить про забезпеченість заборгованості власними засобами. Коефіцієнт фінансової стійкості дозволяє визначити, яка частина активів підприємства фінансується за рахунок довгострокових джерел фінансування – власного капіталу та довгострокових позикових фінансових ресурсів. Значення показника вказує на те, скільки гривень власного капіталу припадає на кожну гривню зобов'язань компанії:

$$K_{\text{ф.с.}} = \frac{\text{ВК}}{\text{ПК}} = \frac{\text{Ф№1 р.1495}}{\text{Ф №1 (р.1595+р.1695+р.1700)}} \quad [9],$$

де ВК – власні кошти; ПК – позичені кошти.

Нормативне значення $K_{\text{ф.с.}} > 1$.

Маємо такі результати для СК «АРКС»:

За 2019 рік 0,38;

За 2020 рік 0,34;

За 2021 рік 0,35;

За 2022 рік 0,46.

5. Коефіцієнт фінансового левериджу (плече фінансового важеля) відображає співвідношення довгострокових позикових засобів і власного капіталу підприємства, структуру капіталупідприємства, а також, певною мірою, ризикструктурикапіталу:

$$K_{\text{фін.лев.}} = \frac{\text{ДЗ}}{\text{ВК}} = \frac{\text{Ф№1 р.1595}}{\text{Ф №1 р.1495}} [9].,$$

де ДЗ – довгострокові зобов'язання; ВК – власні кошти.

Нормативне значення $K_{\text{фін.лев.}} < 0,25$.

Результати по СК «АРКС»:

За 2019 рік 2,51;

За 2020 рік 2,78;

За 2021 рік 2,61;

За 2022 рік 1,96.

Для узагальнення результатів дослідження зобразимо отримані дані у вигляді табл. 2.2

Таблиця 2.2

Зведений аналіз показників фінансової стабільності АТ СК «АРКС»

Назви коефіцієнтів	Нормативне значення	2019	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,4-0,6	0,27	0,25	0,26	0,31	0,04
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,4-0,6	0,73	0,75	0,74	0,69	-0,04
Коефіцієнт маневреності	>0,5	2,90	3,08	2,82	2,33	-0,57
Коефіцієнт фінансової стабільності	>1	0,38	0,34	0,35	0,46	0,08
Коефіцієнт фінансового левериджу	<0,25	2,50	2,78	2,61	1,96	-0,54

Джерело: складено на основі отриманих результатів з розділу 2

Для більш наглядного аналізу цієї групи показників АТ СК «АРКС» за період 2019-2022 рр. графічно відображено на рис.2.2

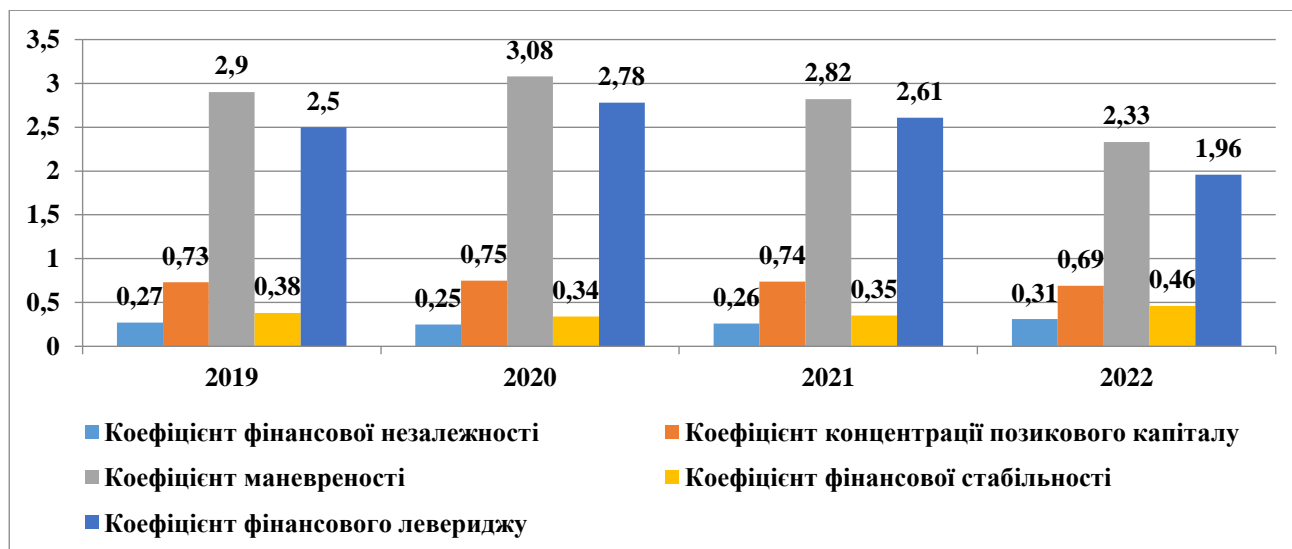

Рис. 2.2. Гістограма показників фінансової стійкості АТ СК «АРКС»
Джерело: складено на основі отриманих результатів з табл. 2.2.

Оскільки в порівнянні з показниками ліквідності та платоспроможності коефіцієнти фінансової стійкості більш індивідуальні, то аналізувати результати будемо окремо. Першим коефіцієнтом є фінансова незалежність при нормативному значенні від 0,4, тому можна сказати, що власний капітал недостатній для загального об'єму пасивів компанії. Але в динаміці можна побачити позитивну тенденцію збільшення коефіцієнту.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу перевищує нормативне значення (0,4-0,6), що означає дуже низьку залежність від позик для підвищення потенційної рентабельності компанії. В досліджуваному періоді можна побачити тенденцію до зменшення, що може вказувати на поступову зміну політики щодо фінансування розвитку фірми з використанням зовнішніх джерел.

Наступним коефіцієнтом є коефіцієнт маневреності: в даній компанії цей показник перевищує нормативне значення в 6 разів, це вказує, компанія має занадто вільні активи, що з одного боку добре, бо допомагає бути впевненим в забезпечення заборгованості, але при цьому висока ліквідність вказує на нижчу, ніж можливо, дохідність від вільних ресурсів. Але ми можемо відзначити позитивну тенденцію до наближення показника до нормативного значення.

Коефіцієнт фінансової стабільності є одним з основних показників фінансової стійкості: даний показник в СК «АРХ» є більше ніж у два рази меншим потрібного

значення, вказує на недостатність власного капіталу для забезпечення середньо і довгострокових позик. Але в досліджуваному проміжку часу можна побачити позитивну тенденцію до наближення даного коефіцієнта до нормативного значення.

Останнім досліджуваним коефіцієнтом є показник фінансового левериджу. Його значення в 10 разів більше, а ніж нормативне значення, що вказує на велику залежність від довгострокових зобов'язань, але беручи до уваги динаміку можна побачити позитивну тенденцію.

Компанія наражається на ризик у зв'язку з впливом коливань домінуючих рівнів ринкової процентної ставки на її фінансовий стан та грошові потоки. Процентна маржа може збільшуватися в результаті таких змін, але може також зменшуватися або приносити збитки в разі несподіваних змін. Цей ризик є наявним для державних цінних паперів та вкладень в банках.

Компанія не має фінансових зобов'язань (боргових інструментів) чутливих до цього ризику. Керівництво Компанії не встановлює ліміти прийнятного рівня невідповідності процентних ставок, але здійснює моніторинг тренду змін рівнів ринкової процентної ставки. Нижче в таблиці показані процентні ставки на відповідну звітну дату на підставі звітів, які аналізує ключовий управлінський персонал Компанії.

В табл.2.3 наведені розрахунки показників фінансової стійкості СК АРКС за період 2020-2021 рр. на основі методики, наведеної в табл. 1.2. Як бачимо, за аналізований період страхова компанія виконує вимоги законодавства до статутного фонду, зростають її страхові резерви, фактичний запас платоспроможності в 3 рази перевищує нормативне значення, хоча і знижується у 2021 році в порівнянні з 2020 роком.

На фоні позитивних тенденцій зі зростання страхових резервів, зростає частка зобов'язань компанії, про що свідчить показник зворотної платоспроможності (негативна тенденція); також компанія майже не перестраховує власні ризики, що може в майбутньому негативно вплинути на її платоспроможність.

Таблиця 2.3

Показники фінансової стійкості СК АРКС за період 2020-2021 рр.

1	2	3	4	5
Показник	2020	2021	2022	Відхилення +/-
<i>Згідно ЗУ «Про страхування»</i>				
Статутний фонд, млн. грн	100,0	100,0	100,0	-
Страхові резерви, млн. грн.	209,1	219,1	244,3	+10\+25,2
Фактичний запас платоспроможності	281,2	260,9	251,1	-20,3\ -9,8
<i>Тести раннього попередження відповідно до Розпорядження Нацкомфінпослуг</i>				
Зворотний показник платоспроможності, %	40,36	43,35	46,34	+2,99
Показник незалежності від перестраховування, %	96,6	99,9	98,1	+3,3\+1,8
Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу, %	44,2	47,4	50,6	+3,2
<i>Оцінка фінансової стійкості підприємства</i>				
Коефіцієнт автономії,%	59,6	56,6	53,7	-3
Коефіцієнт забезпечення власним капіталом, %	19,1	16,1	16,7	-3

Джерело: розраховано авторами на основі звітності СК АРКС [22].

Коефіцієнти автономії та забезпеченості власним капіталом знаходяться в рекомендованих межах, хоча і демонструють негативну динаміку. Отже, аналіз показав необхідність переглянути політику перестраховування компанії, а також загострити увагу на зростанні зобов'язань компанії. Грошові кошти станом на 31 грудня 2021 становили 328 445 тис грн, що на 508 296 тис грн менше, ніж станом на 31 грудня 2022 року. Це означає, що найліквідніші активи підприємства стімко збільшились і це є позитивною тенденцією. Депозити в банках, якщо порівнювати 2021 та 2022 рік, 323 250 грн та 205 388 тис грн відповідно, станом на 31.12.2022 були зменшені на 117 862 тис грн.

Невеликою різницею в сумах є інвестиції у боргові цінні папери, станом на кінець 2021 року ця сума сягала 1 472 518 тис грн, у 2022 році 1 536 495 тис грн, різниця становила всього 63 977 тис грн. Однак, якщо порівнювати по два періоди 2019-2020 та 2021-2022, то інвестиції виросли, і дуже велика різниця у сумах, це означає, що страхова компанія стала більш сталою і більш впевненішою в своїх діях та продуктах, враховуючі всі економічні, політичні, екологічні ризики.

Боргові цінні папери, класифіковані як такі, що обліковуються за справедливою вартістю через прибутки або збитки, є незабезпеченими. Державні облигації України котируються на Першій фондовій торговельній системі України (ПФТС), Українській біржі, Фондовій біржі «Перспектива». Станом на 31 грудня 2022 року строк погашення облигацій, номінованих у гривні, – 2023-2027 роки, доходність до погашення – 7,75% - 16,0% (станом на 31 грудня 2021 року строк облигацій, номінованих у гривні, - 2022 – 2027 роки, доходність до погашення – 2,9% - 10,8%).

Станом на 31 грудня 2022 року строк погашення облигацій, номінованих у доларах США, – 2023-2027 роки, доходність до погашення – 3,7% - 7,75% (станом на 31 грудня 2021 року строк облигацій, номінованих у доларах США, - 2022 – 2023 роки, доходність до погашення – 1,8% - 5,9%). Станом на 31 грудня 2022 та 31 грудня 2021 року інвестиції у боргові цінні папери не прострочені. Загальна сума грошових платежів за орендою у 2022 році склала 32 217 тисяч гривень з врахуванням процентних витрат за зобов'язаннями з оренди. Процентні витрати за зобов'язаннями з оренди, включені до фінансових витрат у 2022 році, склали 4 536 тисяч гривень.

Далі (табл. 2.4) подано порівняльний аналіз зобов'язань з оренди станом на 31 грудня 2022 року та на 31 грудня 2021 року за строками погашення на основі недисконтованих грошових потоків.

Нематеріальні активи з кожним роком виростаються у 1,5 рази, це є позитивна динаміка, означає що підприємство більше отримує акцій, патенти, авторські права і тд. У 2021 році це сума 53 193 тис грн, а у 2022 році 114 585 тис грн.

Якщо порівнювати всього активів за три роки, то можна отримати такі результати: у 2020 році всього активів – 3 057 783 тис. грн.; у 2021 – 3 698 434 тис грн.

Таблиця 2.4

Порівняльний аналіз зобов'язань з оренди за 2021 та 2022 роки, тис.грн.

У тисячах гривень	До запитання та до 1 місяця	Від 1 до 3 місяців	Від 3 до 12 місяців	Від 12 місяців до 5 років	Всього
Зобов'язання з оренди на 31 грудня 2021	2 584	5 196	22 887	29 319	59 985
Всього майбутніх платежів, включаючи майбутні виплати основної суми та процентів на 31 грудня 2021	2 584	5 196	22 887	29 319	59 985
Зобов'язання з оренди 31 грудня 2022	1 836	3 765	17 472	22 463	45 536
Всього майбутніх платежів, включаючи майбутні виплати основної суми та процентів на 31 грудня 2022	1 836	3 765	17 472	22 463	45 536

Джерело: розраховано авторами на основі звітності СК АРКС [22]

У 2022 році – 4 818 634 тис грн, можна зробити висновок, що підприємство процвітає з кожним роком та має більше можливостей для більшого обороту коштів. Можна було б подумати, що компанія збільшила ціни на свої послуги у 2022 році, проте це не так, ціни залишились на рівні 2021 року. Значний приріст цього показника у 2022 році спонукав клієнтів, через політичні умови сьогодення, задуматись над страховкою всього, і тим самим люди почали страхувати себе, майно, автомобілі ще більше чим це було у довоєнний час.

З приводу зобов'язань, можна дійти наступних результатів, порівнюючи 2022 та 2020 рік, 3 126 484 тис грн і 2 100 447 тис грн відповідно, зобов'язання вирости на 1 026 007 тис грн, означає що заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої, призведе в майбутньому до зменшення ресурсів підприємства.

Капітал страхової компанії з кожним роком росте, це позитивно впливає на розвиток підприємства. Порівнюючи 2020-2021 рік, капітал виріс на 197 386 тис грн, а з 2021 по 2022 роки, капітал сягнув росту на 537 428 тис грн.

Різниця чистого результату від страхової діяльності до вирахування адміністративних та інших операційних витрат на страхову діяльність між 2022 та 2021 роком становить 296 048 тис грн, сума виросла.

Всього сукупного доходу за рік, у 2022 році становить 537 378 тис грн, що на 339 942 тис грн більше, ніж у 2019 році (197 436 тис грн).

Чисті заробленні страхові премії становлять у 2021 році 3 045 444 тис грн, за аналогічний період в 2022 році 3 055 000 тис грн. Це означає, що у 2020 році було більше страхових угод, вплив росту суми дав військовий стан в Україні, і тому більше осіб які сплачували грошову суму компанії, аби застрахувати себе.

Витрати, пов'язані із залученням нових страхувальників, укладанням нових договорів страхування- Аквізиційні витрати, у 2022 році становили 826 012 тис. грн., що на 22 872 тис. грн більше, аніж у 2021 році.

Адміністративні витрати впродовж 2021 року збільшувались, і тому це означає, що витрати які були спрямованні на управління підприємством і його обслуговування виросло у 2022 році і становили 610 243 тис. грн., а у 2021 році 529 969 тис. грн.

А от інших операційних витрат у 2021 році було більше на 2 129 тис. грн., ніж у 2022 році.

Як можна побачити (Додаток В), що елементи операційних витрат у 2022 році, порівняно з 2021 роком збільшились не на значну кількість, а саме: матеріальні затрати у 2022 році , були меншими на 1 738 тис. грн., ніж у 2021, це означає що вартість витрачених матеріалів, малоцінних та швидкозношуваних предметів на виробництво продукції, робіт або послуг було зменшено. Витрати на оплату праці у 2021 році становили 290 578 грн., а у 2022 році -377 789 тис. грн., можна зробити висновок, що штатний розпис страхової компанії у 2022 році збільшився, і навіть у військовий стан,були надані робочі місця і компанія виплачувала заробітну плату працівникам. Витрати на рекламу були у 2021 році більші, аніж у 2022 році.

Позначилось це війною, і тому маркетинг в перші місяці вторгнення був призупинений. У 2021 році ця сума сягала 30 237 тис. грн, у 2022 - 21 174 тис. грн.

Отже, результати діяльності «АРКС» протягом 2019–2022 років можуть бути визначені як стабільні та ефективні, про що свідчить поступове зростання таких показників як обсяг власного капіталу, розмір зобов'язань та чистий прибуток страхової компанії.

2.3. Оцінка та аналіз ефективності управління фінансовою стійкістю страхової компанії АРКС

Управління фінансовою стійкістю страхової компанії включає в себе об'єктивне визначення її поточного та майбутнього фінансового стану, а також координоване управління фінансовими ресурсами підприємства. Це охоплює прийняття таких управлінських рішень, які сприяють забезпеченню сталості та надійності фінансового положення страхової компанії. Застосування системного підходу дозволяє представити цей процес як цілісну систему, включаючи в себе різні інструменти та методи управління, спрямовані на досягнення фінансової стійкості.

Система управління фінансовою стійкістю є сукупністю взаємопов'язаних елементів, що відображають відповідні заходи з управління фінансовою стійкістю страхової компанії, ключовими елементами якої виступають: керована підсистема (об'єкт управління); керуюча підсистема (суб'єкт управління); інформаційно-аналітичне забезпечення (інформаційна база).

Керуюча підсистема представляє собою комплекс підрозділів, які відповідають за управління фінансовою стійкістю страхової компанії. Серед них можна виокремити служби управління фінансами, бухгалтерії, аналітичні служби, служби управління бізнес-аналізу, служби управління актуарних розрахунків, служби планування, служби контролю та інші. Інструменти управління фінансовою стійкістю включають в себе аналіз, планування, регулювання і контроль.

Об'єктом управління є фінансова стійкість страхової компанії та можливості її забезпечення. Необхідно зазначити, що ефективність функціонування системи

управління фінансовою стійкістю страхової компанії забезпечуватиметься при дотриманні низки принципів: “спрямованість дій суб’єкта на досягнення конкретних цілей; взаємоузгодженість стратегічного та тактичного рівнів управління; єдність мети, результату та засобів” [17, с. 162-163].

Методичною основою системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії є інформаційне та аналітичне забезпечення, від якого залежить повнота, достовірність і своєчасність управлінських рішень. За допомогою інформаційного та аналітичного забезпечення формується основа для ухвалення рішень з управління фінансовою стійкістю страхової компанії.

Для оцінювання фінансової стійкості використовується різноманітна інформаційна база, що включає макроекономічні показники, агреговані фінансові звіти та баланси, дані з інститутів фінансового ринку та мікроекономічні показники. Важливою є повнота інформації, яка має включати три типи даних: (1) загальноєкономічна та макроекономічна інформація, яка виступає допоміжною інформацією і носить загальноєкономічний характер; (2) мікроекономічна інформація, яка надає можливість фактичної оцінки рівня фінансової стійкості страхової компанії на основі розрахунку необхідних показників; (3) інформація про напрямки забезпечення фінансової стійкості страхової компанії.

З огляду на це, методичний базис забезпечення фінансової стійкості передбачає формування інформаційної бази та системи індикаторів стійкості, проведення моніторингу та аналізу, стрес-тестування, вироблення рекомендацій щодо коригування політики розвитку страховиків з метою посилення їх фінансової стійкості та запобігання фінансовим кризам.

Ключовою проблемою при проведенні оцінювання ефективності системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії, на сьогодні є відсутність системи оціночних коефіцієнтів із урахуванням умов об’єктивності, достатності, порівнянності, інформативності та специфіки функціонування, що має особливості та відмінності від інших суб’єктів господарювання (підприємств, банків і т.п.) [18, с. 429].

Рішення практичних проблем платоспроможності для сучасного страхового ринку України обмежується недостатнім їх теоретичним обґрунтуванням і методичним забезпеченням. У страховій літературі розуміння платоспроможності обмежується здатністю виконання тільки страхових зобов'язань, що звужує область дослідження.

У поточних кризових умовах діяльність страхових компаній здійснюється в умовах конкурентної боротьби, а фінансовий стан страхової компанії є ключовим фактором забезпечення її життєдіяльності в рамках ринкової економіки.

Ефективне управління дозволяє підприємству адаптуватися до умов зовнішнього середовища та контролювати його незалежність від зовнішнього фінансування та впливу негативних зовнішніх змін.

Для того, щоб організація постійно перебувала в стійкому фінансовому стані, необхідно раціонально поєднувати власні та позикові кошти. Проблема перевищення запозичених коштів над власним капіталом та не ефективного використання цих коштів є основною.

Зниження величини страхових виплат шляхом попередження ризиків є найбільш ефективним методом зміцнення платоспроможності страхової компанії.

Зниження розміру страхових виплат, які є основною статтею витрат страхової компанії, підвищить платоспроможність страхової компанії.

«Профілактика ризиків і, як наслідок, скорочення збитків, які сплачує страховик із страхових резервів, дозволять страховику знижувати страхові тарифи. Зниження страхових тарифів тягнуть за собою збільшення доступності страхових послуг, як для громадян, так і для підприємств [15]». Це є основним фактором підвищення платоспроможного попиту на страхові послуги. Отже, управління фінансовою стійкістю страхових організацій нерозривно пов'язано з управлінням ризиками страховика. Профілактика ризиків дозволить знизити ймовірність настання страхових випадків і величину збитків від реалізації страхових ризиків, і, як наслідок, скоротити витрати страховика на виплати. Таким чином, можуть бути гармонізовані основні цілі учасників страхових економічних відносин.

Сприяти підвищенню рівня конкурентоспроможності страхової організації буде здійснення оцінки та постійне вдосконалення процесу управління потенціалом страхової організації. Це пов'язано з тим, що конкуренція змушує українських страховиків якомога ефективніше використовувати свій ринковий потенціал.

Економіка України має риси, притаманні ринкам, що розвиваються, і на її розвиток значною мірою впливають фіскальна та грошово-кредитна політика, прийнята урядом, а також розвиток правового, регуляторного та політичного середовища, яке швидко змінюється.

24 лютого 2022 року російські війська розпочали повномасштабне вторгнення на територію Української держави, яке вплинуло на всі сфери життя та економіки України. Території Київської, Чернігівської, Сумської, Харківської та частково Херсонської областей були окуповані на початку повномасштабної війни, але згодом звільнені. Станом на 31 грудня 2022 року Крим та більшість територій Донецької, Луганської, Херсонської та Запорізької областей залишаються під окупацією і там тривають активні військові дії. Український бізнес, розташований за межами основних зон бойових дій, почав демонструвати ознаки відновлення з квітня 2022 року. З жовтня 2022 року Росія почала обстрілювати енергетичну інфраструктуру України за допомогою ракет і бойових безпілотників, спричиняючи її руйнування та відсутність електропостачання, що призводило до планових і позапланових перебоїв електропостачання як для домогосподарств, так і для підприємств. Усе це призвело до зниження ВВП України у 2022 році приблизно на 29,2% (у 2021 р.: зростання на 3%), згідно зі звітом, опублікованим Міністерством економіки України.

Ситуація залишається напруженою, вона впливає не лише на українську, а й на міжнародну економіку, і її подальший вплив та тривалість важко передбачити та кількісно оцінити. Національний банк України («НБУ») дотримується політики відсоткових ставок відповідно до цільових показників інфляції. Рівень інфляції в Україні за 2022 рік склав 26,6% (у 2021 р. - 10,0%) згідно зі статистикою, опублікованою Державною службою статистики України. Зростання інфляції у 2022 році змусило НБУ розпочати посилення монетарної політики та підвищити облікову ставку з 10% з 20 січня 2022 року до 25% з 3 червня 2022 року.

З 21 липня 2022 року курс гривні скориговано до 36,57 грн за 1 долар США і фіксується на цьому рівні до підписання цієї фінансової звітності. Щоб утримати інфляцію під контролем, НБУ був змушений не лише зафіксувати курс долара, а й запровадити низку адміністративних обмежень, зокрема на валютні операції та рух капіталу, у тому числі обмеження на виплати відсотків і дивідендів за кордон в іноземній валюті.

У серпні 2022 року кредитори України погодили дворічне призупинення виплат по всіх її єврооблігаціях, що дозволяє відстрочити близько 6 мільярдів доларів США запланованих виплат. Валютні резерви, які станом на 31 грудня 2021 року були на найвищому рівні з 2011 року, почали поступово використовуватися з січня 2022 року. Однак завдяки надходженню міжнародної допомоги валютні резерви станом на 31 грудня 2022 року перевищили довоєнний рівень.

Висновки до розділу 2

Висновки з даного дослідження підкреслюють важливість комплексної оцінки фінансової стійкості страхових компаній та вказують на потребу в розробці спеціалізованих показників, які враховували б особливості цього сектора. Така комплексна оцінка враховуватиме ризики та фактори, що можуть впливати на фінансову стійкість страховиків.

Одним із важливих висновків є те, що, хоча компанія ARX має фінансову стійкість, існує ризик втрати цієї стійкості. Це вказує на потребу у вдосконаленні методів оцінки та введенні спеціалізованих показників для відображення реального стану страхових компаній. Висновки вказують на необхідність створення єдиного Національного рейтингового агентства, яке здатне проводити регулярне обов'язкове рейтингування всіх страхових компаній.

У результатах дослідження також вказано, що оптимальне співвідношення фінансових ресурсів сприяє підвищенню фінансового стану організації. Це підкреслює важливість ефективного управління та раціонального використання фінансових ресурсів для підтримки стабільності та конкурентоспроможності компанії.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

3.1. Чинники фінансової стійкості страхової компанії в умовах воєнного стану

Фінансова стійкість страхових компаній відіграє ключову роль у забезпеченні функціонування страхового ринку та захисті інтересів страхованих осіб. Нижче розглянемо деякі ключові аспекти та фактори, які впливають на фінансову стійкість страхових компаній в Україні:

Управління ризиками: ефективне управління ризиками є важливим елементом забезпечення фінансової стійкості страхових компаній. Це включає в себе аналіз та оцінку ризиків, розробку стратегій їх управління та належний моніторинг.

Інвестиційна політика: управління інвестиціями грає важливу роль у фінансовій стійкості страхових компаній. Правильний вибір інвестиційних інструментів, розподіл активів та ефективне використання інвестиційних коштів є ключовими аспектами.

Регулювання та нагляд: ефективна система регулювання та нагляду є необхідною для забезпечення дотримання страховиками встановлених нормативів і вимог. Це включає в себе регулярний аудит та взаємодію зі страховими компаніями для забезпечення їх відповідності стандартам.

Ефективне управління фінансами: це включає в себе правильне планування фінансових ресурсів, контроль над витратами та забезпечення достатнього рівня ліквідності.

Економічне середовище: стабільність економічного середовища має велике значення для фінансової стійкості страхових компаній. Зміни в економіці, такі як інфляція чи зміни валютного курсу, можуть впливати на фінансовий стан страховиків.

Конкурентоспроможність: здатність пристосовуватися до змін у конкурентному середовищі є ключовою для успішної діяльності страхових компаній.

Розвиток технологій: використання сучасних технологій для автоматизації процесів, вдосконалення обслуговування клієнтів та зменшення ризиків може сприяти фінансовій стійкості.

Аналіз та розуміння цих факторів допомагає забезпечити ефективне управління фінансовою стійкістю страхових компаній, що є важливим для довгострокового успіху страхового ринку в Україні.

Зазначені відомості надають деталізований погляд на фактори, що впливають на фінансову стійкість страхових компаній. Дозвольте розширити та взяти під детальний розгляд деякі з цих факторів:

Внутрішні фінансові фактори:

Розмір власного капіталу:

Важливість: великий розмір власного капіталу може служити як амортизатор для покриття можливих збитків та забезпечити стійкість під час труднощів.

Управління: ефективне управління капіталом включає в себе оптимальне використання та збереження резервів.

Обсяг страхових резервів:

Важливість: адекватні резерви дозволяють компанії виплачувати відшкодування в разі страхових випадків та уникати фінансових труднощів.

Управління: ретельний моніторинг та оцінка ризиків може допомогти визначити оптимальний рівень резервів.

Інвестиційна та тарифна політика:

Важливість: ефективне вкладення коштів та правильна тарифна політика можуть забезпечити стабільні доходи та зменшити фінансові ризики.

Управління: спрямованість на довгострокові та безпечні інвестиції, а також ретельне визначення тарифів, є важливими аспектами.

Операції перестраховування:

Важливість: використання перестраховування може допомогти зменшити ризики та забезпечити додатковий захист від несприятливих обставин.

Управління: ретельний вибір перестраховувальників та визначення оптимального рівня перестраховування є ключовими.

Внутрішні нефінансові фактори:

Організаційна структура:

Важливість: ефективна організаційна структура може сприяти швидшому прийняттю рішень та збільшити гнучкість компанії.

Управління: оптимізація процесів та комунікації в межах компанії.

Маркетингова політика:

Важливість: ефективна маркетингова стратегія допомагає забезпечити стабільний потік клієнтів та ринкову конкурентоспроможність.

Управління: спрямованість на побудову довгострокових відносин та розробка ефективних маркетингових кампаній.

Кадрова політика:

Важливість: кваліфікований та мотивований персонал важливий для виконання стратегічних завдань компанії.

Управління: розвиток програм навчання, мотиваційні системи та ефективне управління персоналом.

Ці аспекти підкреслюють, що успішна фінансова стійкість страхових компаній потребує інтегрованого та добре управляючого підходу до обслуговування клієнтів, управління ризиками та фінансовим плануванням. У контексті змінливого економічного середовища, адаптація та стратегічне управління стають ключовими елементами для досягнення прогресивного розвитку страхових компаній.

Дійсно, в сучасних умовах страхові компанії опиняються в середовищі, яке постійно змінюється, і фактори, які раніше можна було класифікувати як зовнішні (екзогенні) або внутрішні (ендогенні), можуть взаємодіяти і викликати неочікувані наслідки.

Щодо використання інноваційних технологій, зокрема технологій RegTech, це може дійсно виявитися корисним для забезпечення фінансової стійкості страхових компаній. Технології RegTech дозволяють автоматизувати та оптимізувати процеси відповідності з регуляторними вимогами, зменшуючи тим самим ризики та затрати.

Штучний інтелект, машинне навчання та аналіз даних дозволяють страховим компаніям виявляти та прогнозувати ризики, а також ефективно управляти портфелем страхових продуктів.

Враховуючи невизначеність та швидкі технологічні зміни, важливо, щоб кожна страхова компанія самостійно визначала пріоритети та використовувати технології, які найбільше відповідають її потребам і стратегії. На рисунку 3.1 та 3.2 зображені внутрішні та зовнішні чинники впливу на фінансову стійкість страхової компанії.

Рис.3.1. Зовнішні фактори впливу на фінансову стійкість страхової компанії в умовах воєнного часу

Джерело [2].

До зовнішніх факторів можна віднести: економічні (політична ситуація, умови зовнішньоекономічної діяльності, законодавство, інфляція, рівень конкуренції, рівень монополізації, фіскальна та монетарна політика); психологічні (репутація страховиків, довіра населення до страховиків, схильність населення до заощадження, наявність негативного досвіду накопичення); соціальні (демографічні показники,

рівень захворюваності, рівень забезпеченості належним медичним обслуговуванням); екологічні (навколишнє середовище, яке впливає на рівень захворюваності/смертності, державна політика у сфері захисту навколишнього середовища) [1-3].

Важливим зовнішнім фактором є політична ситуація, особливо в сучасних умовах, оскільки при політичній нестабільності в країні відсутнє повноцінно дієве функціонування як окремих страхових компаній, так і страхового ринку в цілому.

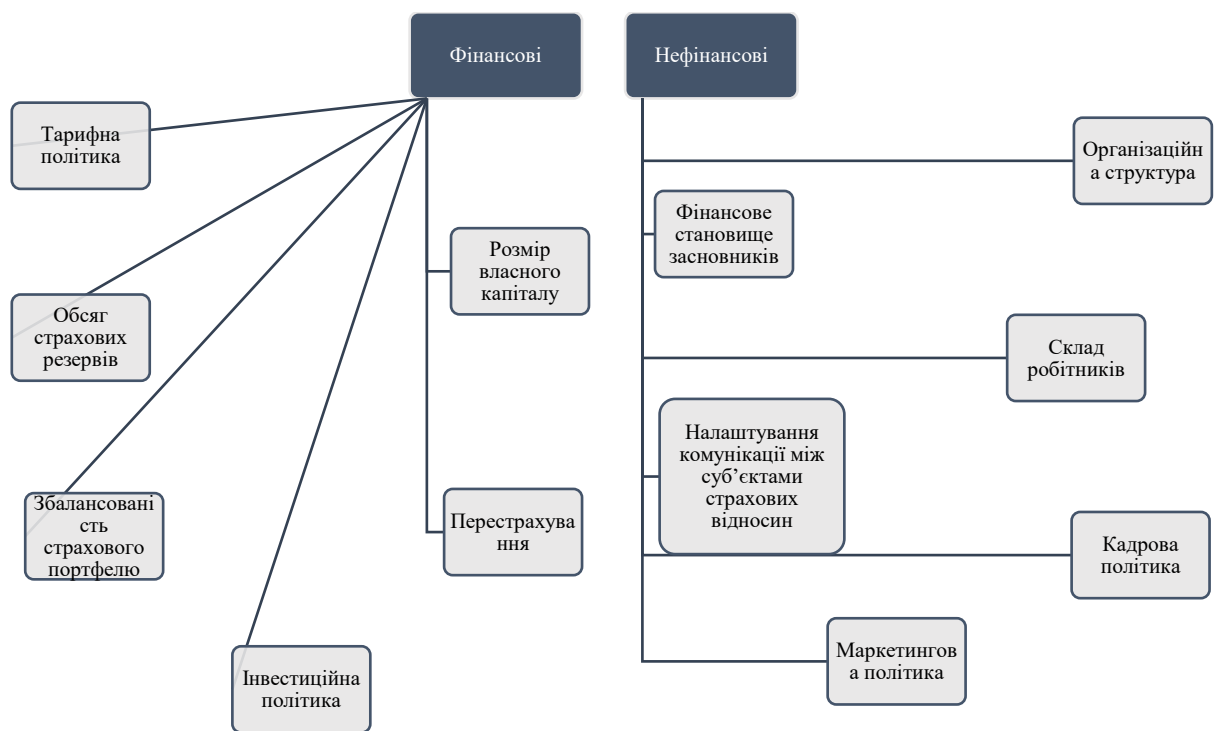

Рис. 3.2. Внутрішні фактори впливу на фінансову стійкість страхової компанії
Джерело [2]. Примітка. Доповнено поділом на підгрупи (фінансові, нефінансові)

Виконане дослідження демонструє, що фінансова стійкість страхової компанії представляє собою комплекс заходів, спрямованих на постійне забезпечення балансу між витратами та зобов'язаннями страховика та наявними фінансовими ресурсами, необхідними для їх забезпечення чи виконання. Це дозволяє досягти ефективного розвитку страхової компанії, незважаючи на коливання зовнішніх та внутрішніх факторів економічного середовища.

Фінансова стійкість страхового підприємства є результатом взаємодії внутрішніх та зовнішніх факторів. Особливу увагу керівництво компанії повинно

приділяти управлінню внутрішніми аспектами, оскільки вплив на зовнішні фактори обмежений. Збільшення кількості врахованих факторів у процесі діяльності підприємства сприяє досягненню вищого рівня фінансової стійкості.

Серед основних критеріїв для забезпечення фінансової стійкості страховика можна визначити: адекватний рівень власного капіталу, оптимальну тарифну політику, збалансований страховий портфель, наявність ефективної програми перестраховування, достатній обсяг страхових резервів для майбутніх виплат, розумну стратегію розміщення страхових резервів та високу рівень платоспроможності страхової компанії.

Оцінка банкрутства – це аналіз фінансового стану підприємства, щоб визначити його здатність погасити свої зобов'язання. Цей аналіз базується на різних фінансових показниках і моделях, які визначають ризик та ймовірність того, що підприємство може опинитися в стані банкрутства. Оцінка банкрутства допомагає визначити фінансовий стан підприємства і вчасно приймати заходи для попередження банкрутства.

У воєнний час, коли економічна та соціальна нестабільність може бути підсилена, оцінка банкрутства стає особливо важливою з точки зору забезпечення стійкості та функціонування підприємства, зокрема страхових компаній. Ось кілька причин, чому це важливо в умовах воєнного часу:

✓ Збільшуються ризики: умови воєнного конфлікту можуть призвести до збільшення ризиків для підприємства. Військові дії, економічні санкції та інші фактори можуть впливати на фінансову стійкість та здатність виконання зобов'язань.

✓ Зміна умов ділової активності: воєнний час може внести зміни в умови ділової активності. Попит та пропозиція на ринку можуть зазнати значних змін, що вплине на фінансові результати підприємства.

✓ Зменшення доступу до фінансування: умови воєнного конфлікту можуть ускладнити доступ до фінансових ресурсів, що може вплинути на ліквідність та фінансовий стан.

✓ Забезпечення виплат страхових випадків: воєнний час може призвести до збільшення страхових випадків. Оцінка банкрутства допомагає страховим компаніям

визначити свою здатність виплачувати страхові відшкодування в умовах зростаючих ризиків.

✓ Регулювання та відповідальність: у воєнний період регулювання та відповідальність можуть бути посилені. Оцінка банкрутства допомагає відстежувати відповідність страхової компанії регулювальним вимогам.

Таким чином, оцінка банкрутства важлива в умовах воєнного часу для забезпечення стабільності та надійності фінансової діяльності страхових компаній у складних умовах.

Оцінка банкрутства для страхової компанії АРКС важлива з кількох причин:

1. Фінансова стійкість. Визначення рівня банкрутства допомагає в оцінці фінансової стійкості страхової компанії. Це дозволяє уникнути ситуацій фінансової нестабільності та забезпечити надійність компанії для страхувальників.

2. Регулювання та відповідальність. Регулювальні органи часто вимагають від страхових компаній відповідати певним фінансовим стандартам і вимогам. Оцінка ризику банкрутства дозволяє визначити, чи відповідає компанія цим стандартам, і відстежувати її фінансову стабільність.

3. Захист страхувальників. Оцінка банкрутства допомагає захистити інтереси страхувальників. Якщо страхова компанія перебуває в стані банкрутства, це може вплинути на її здатність виконати зобов'язання зі страховими виплатами.

4. Стратегічне управління. Знання можливого ризику банкрутства дозволяє компанії приймати стратегічні рішення для управління цим ризиком, вдосконалення фінансової стратегії та мінімізації можливих втрат.

5. Взаємодія з інвесторами. Інвестори та акціонери страхової компанії мають інтерес у забезпеченні та збільшенні вартості своїх інвестицій. Оцінка ризику банкрутства надає їм інформацію для прийняття інвестиційних рішень.

Доцільно розглянути найбільш поширені методики оцінки ризику банкрутства страхової компанії. Найбільш відомою і широко вживаною є методика професора Альтмана Е. [9]. Z – модель Альтмана Е. є статистичною моделлю, яка на основі оцінки показників фінансового стану і платоспроможності компанії дозволяє оцінити ризик банкрутства. Модель Альтмана Е. побудована з використанням апарату

мультиплікативного аналізу дискримінанта. Таким чином, індекс Альтмана Е. являє собою функцію від показників, які характеризують економічний потенціал страхової компанії та результати її роботи за попередній період. Індекс кредитоспроможності (Zрахунок) розраховується за формулою:

$$Z = 1,2 \times x_1 + 1,4 \times x_2 + 3,3 \times x_3 + 0,6 \times x_4 + 1 \times x_5.$$

Розрахуємо показники банкрутства ПрАТ «Страхова компанія «АРКС» за моделлю Альтмана Е. за 2020-2022 рр. в табл. 3.1

Таблиця 3.1

Оцінка банкрутства «Страхова компанія «АРКС» за моделлю Альтмана Е.

Показник	2020	2021	2022
X1 – робочий капітал (ф. 1 р. 1195) / загальну вартість активів (ф. 1. р. 1300)	0,79	0,77	0,12
X2 – чистий прибуток (ф.2 к. 2350) / загальна вартість активів (ф.1 к. 1300);	0,00	0,00	0,00
X3 – чистий дохід (ф. 2 р. 2000) / загальна вартість активів (ф.1. р.1300);	0,41	0,85	1,35
X4 – ринкова капіталізація компанії (ринкова вартість акцій) ф. 1 р. 1495 / сума заборгованості (ф 1 р.1595 + р.1695);	2,20	10,64	1,06
X5 – обсяг продажу (ф. 2 р. 2000) / загальна вартість активів (ф. 1 р. 1300)	0,41	0,85	1,35
Z (інтегральний показник рівня загрози банкрутства)	4,04	10,98	6,60
Імовірність банкрутства (Z)	дуже низька	дуже низька	дуже низька

Джерело: розроблено автором за даними фінансової звітності страхової компанії

У складі необоротних активів «АРКС» у 2020–2022 роках, нематеріальні активи скоротились з 1 316 тис. грн до 838 тис. грн, що у відносному вираженні спостерігається зниження показника на -17,71% та на-22,62%.

Величини показника Z для оцінки фінансового стану ПрАТ «Страхова компанія «АРКС» наведені в табл. 3.1.

Таблиця 3.2

Величина показника Z - імовірності банкрутства

Величина показника « Z »	Величина показника « Z »
До 1,8	Дуже висока
1,81-2,7	Висока
2,71-2,99	Можлива
3 і вище	Дуже низька

Джерело: сформовано на основі розрахунків з таблиці 3.1.

Недоліком даної моделі є те, що вона розроблена на основі даних 50-х років минулого століття й є застарілою, тому з огляду на суттєві зміни у рівні економічного розвитку вважається за доцільне їх періодичне тестування на нових вибірках даних для досягнення більшої точності отриманих результатів, які слугують основою для прийняття управлінських рішень. Можемо зробити висновок, що рівень загрози банкрутству за моделлю Альтмана Е. є дуже низьким.

Окрім західної моделі ймовірності банкрутства страхової компанії розглянемо модель, яка найбільш поширена в Україні – модель Терещенка О. О., розрахунки згідно якої здійснюються за формулою:

$$Z = 1,5 \times x_1 + 0,08 \times x_2 + 10 \times x_3 + 5 \times x_4 + 0,3 \times x_5 + 0,1 \times x_6.$$

Розрахуємо показники ПрАТ «Страхова компанія «АРКС» за 2020-2022 рр. В табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Оцінка банкрутства ПрАТ «Страхова компанія «АРКС»
за моделлю О. Терещенка

1	2	3	4
Показник	2020	2021	2022
x_1 – Cash-Flow (ф. 2 2350 або 2355 + амортиз. Ф.2 к. 1195) / зобов'язання (ф.1 к. 1595 + 1695);	8,44	14,09	12,92
x_2 – валюта балансу (ф. 1 к. 1300) / зобов'язання (ф.1 к. 1595 + 1695);	20,08	19,98	22,34

Продовження табл. 3.3

1	2	3	4
x3 – прибуток (ф. 2 к. 2350 або 2355) / валюта балансу (ф. к. 1300);	0,11	0,23	0,06
x4 – прибуток (ф.2 к. 2350 або 2355) / виручка від реалізації (ф.2 к. 2000);	0,11	0,23	0,06
x5 – виробничі запаси (ф.1 від 1101 до 1104) / виручка від реалізації (ф. 2 к. 2000);	0,09	0,08	0,10
x6 – оборотність основного капіталу (виручка від реалізації) (ф. 2 к. 2000) / валюта балансу (ф. 1 к. 1300).	0,83	0,88	0,79
Імовірність банкрутства (Z)	16,149	26,38	22,29

Джерело: розроблено авторами за даними фінансової звітності страхової компанії

Одержані значення показника Z можна інтегрувати так: $Z > 2$ – страхова компанія є фінансово стійкою. Їй не загрожує банкрутство;

$1 < Z < 2$ – у страховій компанії порушено фінансову рівновагу (фінансову стійкість), але їй не загрожує банкрутство за умови переходу на антикризове управління;

$0 < Z < 1$ – страховій компанії загрожує банкрутство, якщо воно не здійснить санаційних заходів;

$Z < 0$ – страхова компанія є напівбанкрутом. Отже, оскільки динаміка показників упродовж 2018-2020 рр.

$Z > 2$, то ПрАТ «Страхова компанія «АРКС» є фінансово стійкою і їй не загрожує банкрутство.

Можна зазначити головні переваги дискримінантної моделі Терещенка О. О.: модель є зручною у застосуванні та розроблена на використанні вітчизняних статистичних даних; урахується сучасна міжнародна практика; за рахунок використання різноманітних модифікацій вирішуються проблеми критичних значень показників. Проте дана методика не є досконалою і має свої недоліки: відсутність поглибленої класифікації стійкості фінансового стану (існує лише задовільний та незадовільний фінансовий стан); широкий інтервал невизначеності, що зобов'язує проводити додатковий аналіз для ідентифікації стійкості фінансового стану;

недостатнє теоретичне обґрунтування критичних точок (чи інтервалів) для окремих фінансових індикаторів, що призводить до неточностей у фіксуванні нормативних значень фінансових показників. Функціонування страхової компанії характеризується обмеженістю фінансових ресурсів.

3.2. Оцінка фінансового потенціалу СК «АРКС» в контексті забезпечення фінансової стійкості в умовах воєнного стану

Оцінка фінансового потенціалу та його компонентів виявляє кількісний зв'язок із різними соціально-економічними факторами, які впливають на формування фінансового потенціалу суб'єкта господарювання. Цей процес дозволяє прогнозувати та планувати подальше формування та реалізацію потенціалу підприємства, забезпечуючи ефективне управління фінансовим потенціалом для підвищення ефективності економічного розвитку.

У фазі становлення та розвитку економіки України виявляється необхідність використання ефективного інструментарію для оцінки фінансового потенціалу. Оцінювання використовує систему різних індикаторів, таких як:

- Наявність власного капіталу, достатнього для забезпечення умов ліквідності і фінансової стійкості.
- Можливість залучення капіталу у необхідному обсязі для реалізації ефективних інвестиційних проектів.
- Рентабельність вкладеного капіталу.
- Наявність ефективної системи управління фінансами, яка забезпечує прозорість поточного і майбутнього фінансового стану.
- Оцінка фінансового потенціалу проводиться за допомогою економічних та математичних методів дослідження.

Серед найпоширеніших використовують методи фінансової та математичної статистики, а також методи адитивного та мультиплікативного згортання показників для оцінювання фінансового стану та можливостей підприємства. До інших методів входять матричний метод, експертний підхід, бальний метод та інші.

Для оцінювання фінансового потенціалу рекомендується використовувати логічну послідовність операцій, які узагальнено групуються в етапи спостереження, групування та аналізу, як це показано на рис. 3.3.

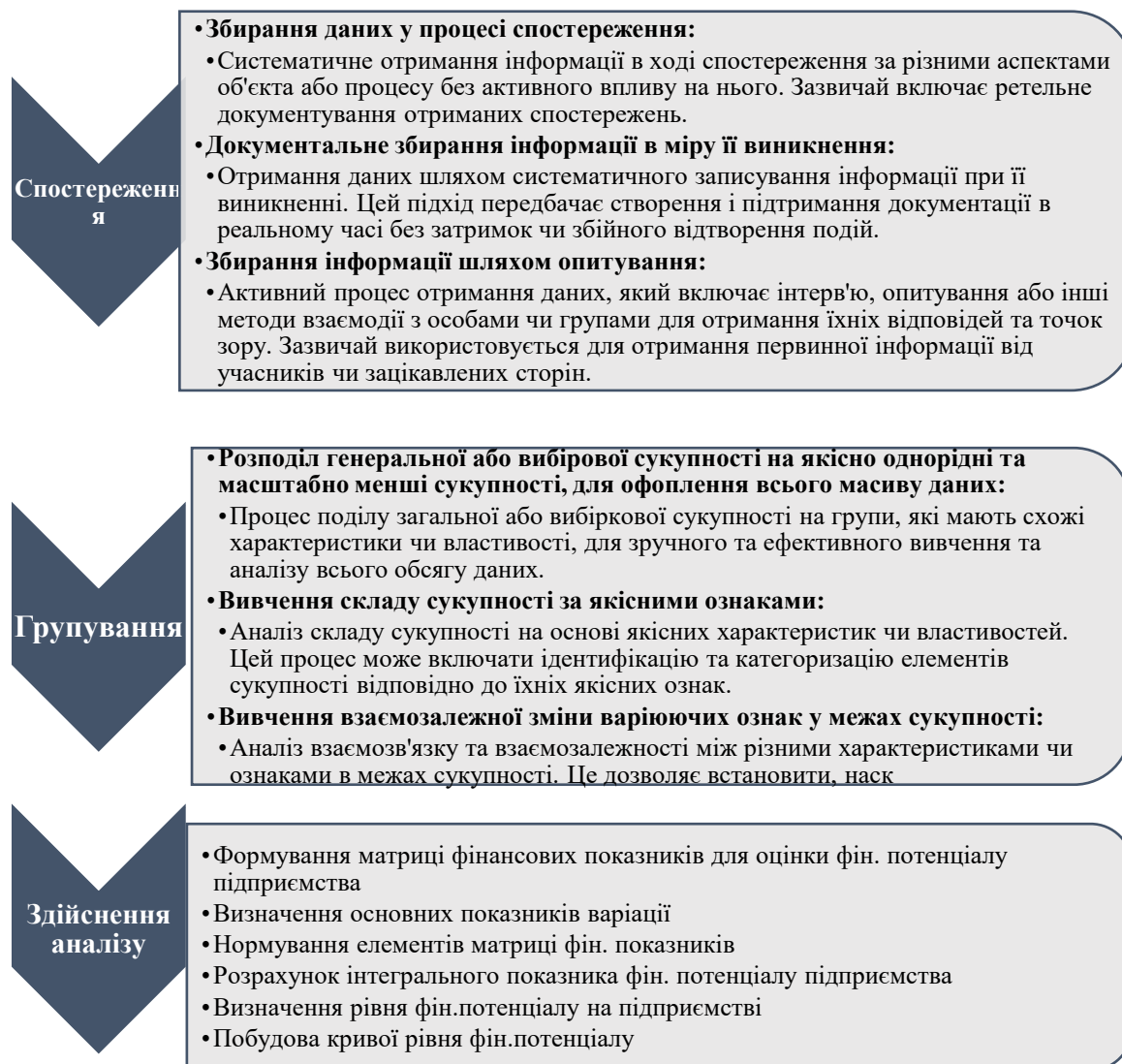

Рис. 3.3. Схема дій при оцінці фінансового потенціалу підприємства

Джерело: [11]

Для визначення фінансового потенціалу підприємства необхідно ретельно проаналізувати обсяги наявних фінансових ресурсів, їх динаміку і ефективність використання. Ефективне управління грошовими потоками підприємства сприяє досягненню фінансової рівноваги, зниженню ризику неплатоспроможності, скороченню потреби у позиковому капіталі та прискоренню обороту капіталу, що в результаті призводить до збільшення прибутку.

Проаналізуємо фінансовий потенціал страхової компанії за такою формулою [34]:

$$FDP = FE - MFN = (Ocap + IR) - (Ipay + TC),$$

де FDP (Financial Development Potential) – фінансовий потенціал страхової компанії;

FE (Financial Enrichment) – фінансове забезпечення страховика;

MFN (Moment Financial Needs) – поточні фінансові потреби;

Ocap (Own Capital) – власний капітал;

IR (Insurance Reserves) – страхові резерви; Ipay (Insurance Payments) – страхові виплати;

TC (Total Costs) – загальні витрати.

Фінансовий потенціал ПрАТ «Страхова компанія «АРКС» за 2020-2022 рр. розраховується за даними (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Динаміка фінансового потенціалу ПрАТ «Страхова компанія «АРКС», тис. грн.

Показник	Рік		
	2020	2021	2022
Ocap (Own Capital)	452074	545223	608453
IR (Insurance Reserves)	426971	508641	657684
Ipay (Insurance Payments)	368918	471254	596456
TC (Total Costs)	467488	571697	606851

Джерело: розроблено авторами за даними фінансової звітності страхової компанії

В даному випадку фінансовий потенціал страховика, рівень якого визначався за даними табл. 3.4, має наступні значення:

$$FDP_{2020} = (452074 + 426971) - (368918 + 467488) = 42639 \text{ тис. грн.}$$

$$FDP_{2021} = (545223 + 508641) - (471254 + 571697) = 10913 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{FDP2022} = (608453 + 657684) - (596456 + 606851) = 62830 \text{ тис. грн.}$$

В 2020 році спостерігається зниження фінансового потенціалу. Це пов'язано з регіональними змінами страхових компаній, які торкнулись й економічної складової страховика. А також загальне погіршення стану посередників фінансового ринку, що отримало відображення у роботі страхових компаній, банків та інших фінансових установ. За 2021 рік, ми спостерігаємо активне зростання даного показника, що свідчить про збільшення загального рівня компанії. Для подальшого моніторингу фінансового потенціалу з метою підтримки його на достатньому рівні, необхідно провести детальний аналіз фінансових витрат і постійно дбати про підвищення показників фінансової діяльності.

Динаміка показника фінансового потенціалу розвитку FDP характеризує як процес накопичення, так і активність компанії на ринку, тобто процес використання накопичених фінансових ресурсів. Показник фінансового потенціалу розвитку страхової компанії за досліджуваний період має і негативне, і позитивне значення. Це свідчить про те, що страховик може розвиватись шляхом створення додаткових філій, впровадження нових продуктів та ін. Страховою компанією ПрАТ «Страхова компанія «АРКС» був розширений обсяг страхового поля, що призвело до збільшення страхових зборів і дозволило збільшити розмір страхових відшкодувань в рази та збільшити активи.

Значення показника FDP стає індикатором для прийняття рішень щодо використання або накопичення фінансового потенціалу. Характеристикою інтенсивності використання фінансового потенціалу розвитку є зростання інтегрального показника фінансового потенціалу розвитку. При від'ємному значенні показника FDP темп зростання свідчить про інтенсивність його витрачання, а при позитивному значенні про інтенсивність накопичення. ПрАТ «Страхова компанія «АРКС» зайняла впевнену фінансову позицію на ринку України.

Ліквідність або здатність компанії відповідати за своїми короткостроковими страховими зобов'язаннями підтверджує розмір інвестиційного портфелю: — інвестиційний портфель ПрАТ «Страхова компанія «АРКС» в Україні в 2,2 рази більший ніж сума страхових резервів, тобто АХА може забезпечити виконання своїх

зобов'язань за рахунок самих ліквідних активів, які мають ринкову вартість — інвестиційний портфель розміщений на депозитах, розрахункових рахунках та облігаціях банків, які належать міжнародним банківським групам з високим міжнародним кредитним рейтингом.

Отже, з огляду на проведені дослідження можна зробити висновок, що фінансовий потенціал ПрАТ «Страхова компанія «АРКС» та інвестиційна діяльність знаходяться на високому рівні, а отже у випадку виникнення зовнішніх і внутрішніх кризових обставин, страхова компанія зможе вчасно відреагувати на проблеми та уникнути стадії гальмування та кризи.

Для оцінки рівня фінансового потенціалу рекомендується використовувати показники, які надають оцінку ліквідності, фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. Важливим етапом є також визначення порогових значень цих показників (див. табл. 3.5), які слугують орієнтиром для оцінки відповідності фінансового стану підприємства встановленим критеріям.

Таблиця 3.5

Показники рейтингової оцінки фінансового потенціалу підприємства

Показник	Рівень фінансового потенціалу		
	Високий	Середній	Низький
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	> 0,5	0,3 - 0,5	< 0,3
Коефіцієнт швидкої ліквідності	> 0,8	0,4 – 0,8	< 0,4
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0,2	0,1 – 0,2	< 0,1
Рентабельність усіх активів	> 0,1	0,05 – 0,1	< 0,05
Рентабельність власного капіталу	> 0,15	0,1 – 0,15	< 0,1
Коефіцієнт забезпечення боргів (заборгованості)	> 0,26	0,1 – 0,26	< 0,1

Джерело [30].

В залежності від отриманих результатів будується крива фінансового потенціалу та визначається його рівень на конкретному підприємстві. Такий аналіз дозволяє розрізнити рівні фінансового потенціалу на тривіальні категорії.

Високий рівень фінансового потенціалу характеризує прибуткову діяльність та стабільний фінансовий стан на підприємстві. Середній рівень визначає діяльність як прибуткову, але стабільність фінансового стану є залежною від зовнішніх та внутрішніх змін. Низький рівень детермінує фінансову нестабільність підприємства.

Для цього важливо використовувати показники, які враховують ліквідність, фінансову стійкість та платоспроможність підприємства. Крім того, визначення порогових значень цих показників (див. табл. 3.6) допомагає у встановленні критеріїв для оцінки фінансового стану підприємства.

Таблиця 3.6

Експрес-аналіз фінансових показників СК «АРКС» за 2020 – 2022 роки

№	Показник	2020	2021	2022
1.	Коефіцієнт концентрації власного капіталу (автономії)	0,25	0,26	0,31
2.	Коефіцієнт швидкої ліквідності	18,44	14,46	11,06
3.	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	14,49	10,80	8,27
4.	Коефіцієнт рентабельності активів	0,31	0,17	0,31
5.	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,31	0,17	0,31
6.	Коефіцієнт забезпечення боргів (заборгованості)	0,36	0,28	0,57

Джерело: фінансова звітність підприємства за 2020,2021,2022 роки

Коли коефіцієнт абсолютної ліквідності більший за нормативне значення, це може свідчити про високий рівень грошових та легко конвертованих активів у порівнянні із зобов'язаннями підприємства. Високий рівень абсолютної ліквідності може бути позитивним сигналом і свідчити про здатність підприємства виплатити свої поточні зобов'язання у випадку виникнення фінансових труднощів або несподіваних витрат.

Однак важливо враховувати, що високий рівень абсолютної ліквідності може також свідчити про те, що підприємство не ефективно використовує свої ресурси. Зберігання великої кількості грошових коштів може призвести до втрати можливостей з отримання прибутку від інших інвестицій або використання грошових коштів у виробничій діяльності.

Також слід порівнювати цей показник з іншими фінансовими показниками та розглядати його в контексті конкретної галузі та стратегії підприємства.

Отримані результати фінансових показників порівняємо з нормативними значеннями та на їх основі побудуємо криву фінансового потенціалу СК «АРКС» для визначення рівня фінансового потенціалу (табл. 3.7).

Таблиця 3.7

Крива фінансового потенціалу СК «АРКС» за 2020 – 2022 роки

X-2020 X-2021 X-2022		Рівень фінансового потенціалу		
№	Показник	Високий	Середній	Низький
1.	Коефіцієнт концентрації власного капіталу (автономії)			
2.	Коефіцієнт швидкої ліквідності			
3.	Коефіцієнт абсолютної ліквідності			
4.	Коефіцієнт рентабельності активів			
5.	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу			
6.	Коефіцієнт забезпечення боргів (заборгованості)			

Джерело: розроблено на основі розрахунків з таблиць 3.5 та 3.6

З даної таблиці можна зробити висновок, що всі показники знаходяться на високому рівні фінансового потенціалу, окрім коефіцієнта концентрації власного капіталу (автономії). Однак, якщо коефіцієнт концентрації власного капіталу менше нормативного значення, це може вказувати на такі можливі проблеми або ризики:

- залежність від зовнішніх джерел фінансування: Низький коефіцієнт автономії може свідчити про те, що підприємство значно залежить від зовнішніх джерел фінансування, таких як борги. Це може зробити підприємство більш вразливим до змін у ринкових умовах та ставок на кредити.
- високі фінансові ризики: Збільшена залежність від зовнішніх джерел може підвищити ризики фінансової стійкості, особливо у випадку погіршення умов доступності кредитів або збільшення відсоткових ставок.

- зменшення контролю: Збільшена роль зовнішніх джерел може також означати втрату підприємством частини контролю над своєю фінансовою політикою.
- неефективне використання власних ресурсів: Низький коефіцієнт автономії може вказувати на неефективне використання власних ресурсів підприємства.

У такому випадку, підприємство може розглядати можливості підвищення власного капіталу, щоб зменшити свою залежність від зовнішніх джерел фінансування і покращити свою фінансову стабільність.

В результаті проведених досліджень виявлено, що рівень фінансового потенціалу надає можливість розробити та впровадити стратегію його розвитку. Ця стратегія має на меті активізацію ділової активності та стимулювання зростання платоспроможного попиту. Важливим пріоритетом для підвищення фінансового потенціалу є створення позитивного інвестиційного клімату на підприємстві, спрямованого на залучення іноземних інвестицій.

Одним із ключових напрямків для підвищення фінансового потенціалу є створення умов для модернізації існуючих та введення в експлуатацію нових інноваційних виробничих потужностей. Це спрямовано на зменшення виробничих витрат та підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Аналіз чинників, які впливають на формування та використання фінансового потенціалу, надав можливість обґрунтувати та сформулювати практичні рекомендації для удосконалення управління фінансовим потенціалом в межах досліджуваного підприємства. Ці рекомендації можуть включати в себе оптимізацію фінансових процесів, раціональне використання ресурсів та вдосконалення стратегій інвестиційного забезпечення.

Страхова компанія ПрАТ «СК «ARX» здійснює страхову та іншу діяльність відповідно до чинного законодавства, забезпечуючи формування доходів і витрат компанії. Аналіз доходів і видатків проводився за формою 2 Звіту про прибуток і збиток та інший загальний дохід за додатком А (фінансова звітність за 2018–2020 роки за міжнародними стандартами).

Загальна динаміка фінансових показників свідчить про зростання як ПрАТ «СК «ARX», так і страхового ринку України. Страхова компанія покращила свій фінансовий стан і збільшила чисті прибутки в 2018 році на 62 398 тис. грн, 2019 році на 117 806 тис. грн і 2020 році на 298 658 тис. грн, згідно з аналізом формування фінансових результатів (табл 3.8). Зростання чистого прибутку у 1,9 разів у 2019 році та у 2,5 разів у 2020 році свідчить про швидкий розвиток страхової компанії.

Таблиця 3.8

Динаміка доходів ПрАТ «СК «ARX» у 2020-2022 рр.

Показник	Рік, тис. грн		
	2020	2021	2022
1	2	3	4
Премії підписані, загальна сума	2 680 022	3 405 304	2 763 900
Зміна резерву незароблених премій, загальна сума	(206 985)	(359 860)	291 100
<i>Премії зароблені</i>	2 473 037	3 045 444	3 055 000
Премії, передані у перестраховання	(148 914)	(163 795)	(94 798)
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених Премій	22 067	4 509	(24 654)
<i>Чисті премії зароблені</i>	2 346 190	2 886 158	2 935 548
Страхові відшкодування, загальна сума	(1 000 750)	(1 281 058)	(1 019 216)
Страхові відшкодування, отримані від перестраховиків	18 649	12 633	7 054
Зміна резервів на покриття збитків, загальна сума	(23 768)	(67 789)	(742 645)
Зміна частки перестраховиків у резервах на покриття Збитків	2 437	(2881)	691 004
<i>Чиста сума понесених витрат на страхові відшкодування</i>	(1 003 432)	(1 333 333)	(1 063 803)
Аквізиційні витрати	(617 259)	(803 140)	(826 012)
<i>Чистий результат від страхової діяльності до вирахування адміністративних та інших операційних витрат на страхову діяльність</i>	725 499	749 685	1 045 733
Процентні доходи	171 896	174 804	232 130
Адміністративні та інші операційні витрати	(494 710)	(529 969)	(610 243)
Прибутки / (збитки) від переоцінки залишків в іноземній валюті та від операцій з купівлі-продажу іноземної валюти	66 264	(11 627)	204 343
Інші операційні доходи	7 604	3 836	14 399
Інші витрати	(36 387)	(31 857)	(53 679)
Фінансові витрати	(7 364)	(5 449)	(4 635)
<i>Прибуток до оподаткування</i>	438 550	328 461	750 012
Витрати з податку на дохід за договорами страхування	(75 121)	(90 349)	(91 576)
Витрати з податку на прибуток	(64 770)	(40 676)	(121 058)
<i>Прибуток за рік</i>	298 658	197 436	537 378

Джерело: фінансова звітність СК «АРКС»

Основні конкуренти розглянутої страхової компанії також здобували прибуток, і за обсягом чистого прибутку ПрАТ "СК "ARX" у 2020 році випереджало тільки ПрАТ "СК "УНІКА" (302 004 тис. грн). Іншими словами, компанія посідала друге місце в рейтингу страхових компаній України за розміром чистого прибутку.

Щодо проміжних фінансових результатів, страхова компанія також була прибутковою, демонструючи зростання валового прибутку з 1 301 369 тис. грн у 2020 році до 1 923 386 тис. грн у 2022 році (2021 р. – 1 617 638 тис. грн). Аналізуючи динаміку валового прибутку, можна зробити висновок, що він збільшився, і якість його складу поліпшилася завдяки оптимальним темпам зростання чистих страхових премій та зменшенню витрат на страхові відшкодування. -прибуток від страхової діяльності до вирахування адміністративних та інших операційних витрат на страхову діяльність страхової компанії значно зріс з високими темпами приросту (2020 р. –289 533 тис. грн, 2021 р. – 202 657 тис. грн, 2022 р. – 457 817 тис. грн). У 2020 році спостерігався ріст на 42,8% (порівняно з 2021 роком), а в 2022 році темп приросту ще більше зрос до 125,9%. Цей зріст був досягнутий завдяки уповільненню темпу зростання аквізиційних витрат.[22]

- прибуток від операційної діяльності страхової компанії (у 2020 році - 289 533 тис. грн, у 2021 році - 202 657 тис. грн, у 2022 році - 457 817 тис. грн) значно збільшився, виявивши досить високий темп приросту. Цей ріст був досягнутий за рахунок збільшення інших операційних доходів та уповільнення темпу зростання адміністративних витрат, витрат на збут тощо.

Формування доходів ПрАТ «СК «ARX» вимагає додаткової уваги, і тому створена Таблиця 3.9 із зведенням доходів страхової компанії. Доходи ПрАТ «СК «ARX» зросли на 512 535 тис. грн або 18,39% у 2021 році та на 1 672 972 тис. грн або 50,72% у 2022 році, свідчаючи про дуже позитивну тенденцію - встановлення високого рівня збільшення доходів страховика та утримання цього рівня у середньостроковому періоді.

Проведений горизонтальний аналіз доходів ПрАТ «СК «ARX» вказує на зростання як підписаних страхових премій (на 27,06% у 2021 році), так і зароблених (на 23,14% у 2021 році та на 0,31% у 2022 році, загалом становлячи 581 963 тис. грн).

Таблиця 3.9

Динаміка доходів ПрАТ «СК «ARX» у 2020-2022 рр.

Показник	Рік, тис. грн.			Абсолютне відхилення, тис. грн.		Відносне відхилення, тис. грн.	
	2020	2021	2022	2021-2020	2022-2021	2021-2020	2022-2021
Премії підписані, загальна сума	2 680 022	3 405 304	2 763 900	725 282	- 641404	27,06	-18,83
Премії зароблені	2 473 037	3 045 444	3 055 000	572 407	9 556	23,14	0,31
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	22 067	4 509	(24 654)	-17 558	20 145	-0,79	4,46
Страхові відшкодування, отримані від перестраховиків	18 649	12 633	7 054	-6 016	-5 579	423,14	- 34,85
Зміна резервів на покриття збитків, загальна сума	(23 768)	(67 789)	(742 645)	44 021	674 856	18,52	995,52
Зміна частки перестраховиків у резервах на покриття збитків	2 437	(2881)	691 004	444	688 123	0,18	238,84
Процентні доходи	171 896	174 804	232 130	2 908	57 326	22,03	0,83
Прибутки від переоцінки залишків в іноземній валюті та від операцій з купівлі-продажу іноземної валюти	66 264	(11 627)	204 343	-54 637	192 716	-0,08	165,74
Інші операційні доходи	7 604	3 836	14 399	- 3 768	10 563	-49,55	275,36
Всього доходів	2 785 722	3 298257	4 971 229	512 535	1672 972	18,39	50,72

Джерело: складено автором на основі додатку[А,Б,В]

Зменшення кількості підписаних страхових премій після початку війни, порівняно з попереднім періодом (у даному випадку, 2021 рік), може свідчити про кілька можливих тенденцій чи впливів:

Зменшення ділової активності: Військові конфлікти часто викликають економічну нестабільність та невизначеність. Бізнеси та споживачі можуть бути менше схильні ризикувати та інвестувати у нові страхові поліси, що може призвести до зменшення підписаних премій.

Зниження попиту на певні види страхування: У військовий період попит на певні види страхування може зменшитися. Наприклад, підприємства можуть витратити менше на ризиковані види страхування в умовах нестабільності. Збільшення ризиків та невизначеності: Під час війни зростає ризик та невизначеність, що може призвести до збільшення страхових ризиків і, відповідно, до відмови від деяких видів страхування. Зміна пріоритетів витрат: У воєнний період компанії та фізичні особи можуть переглядати свої фінансові пріоритети, зменшуючи витрати на деякі види страхування.

На основі інформації, наданої у рис. 3.4, можна зробити висновок, що доходи від основної діяльності страхової компанії ПрАТ «СК «ARX» обмежені. Також відзначається обмеженість інформації щодо складу та наповнюваності інших операційних доходів та інших доходів.

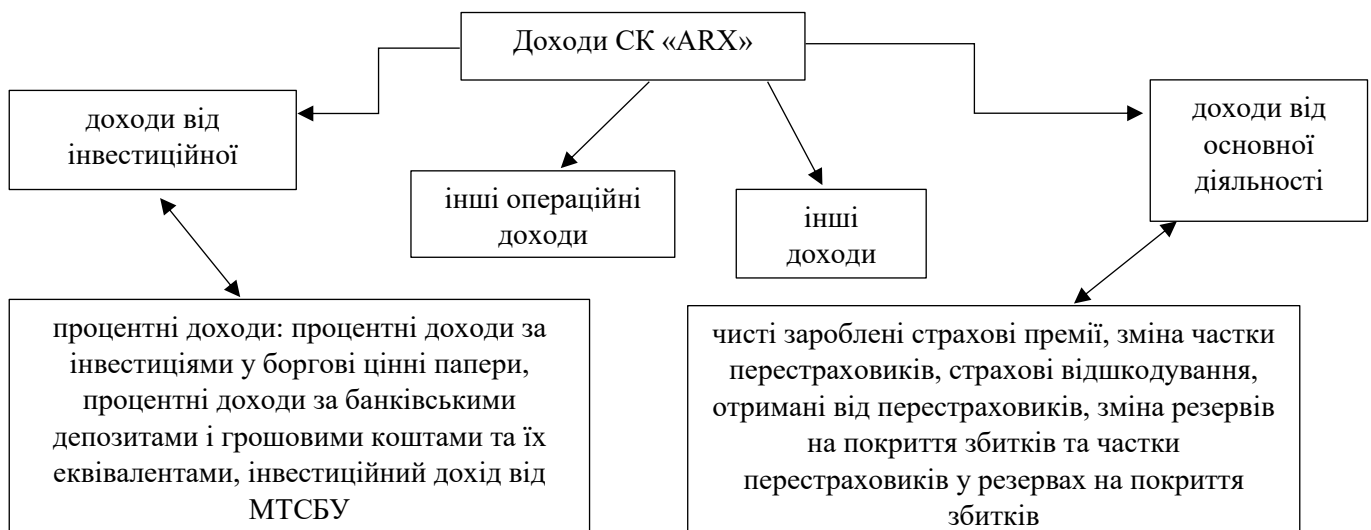

Рис. 3.4. Склад доходів ПрАТ «СК «ARX» у 2020-2021 рр.

Доходи страхової компанії ПрАТ «СК «ARX» формуються з різних джерел, пов'язаних з її основною діяльністю у сфері страхування. Основні джерела доходів включають: (1) *страхові премії*: Це основний компонент доходів страхової компанії. Клієнти платять страхові премії за отримання страхового захисту на випадок ризиків, таких як аварії, страхові виплати внаслідок збитків, викликаних різними подіями; (2) *інші операційні доходи*: Це може включати додаткові доходи, отримані від інших операцій, пов'язаних із страховою діяльністю. Це може включати комісійні, обслуговування страхових полісів, адміністративні послуги тощо; (3) *інші доходи*:

Цей розділ може включати додаткові доходи, які не пов'язані безпосередньо зі страховою діяльністю. Наприклад, доходи від інвестицій, продаж активів, інші нестрахові операції.

Загальною метою для страхової компанії є забезпечення стабільності та покриття ризиків своїх клієнтів. Нище зазначені суми доходів від основної діяльності, які свідчать про динаміку росту за роками:

У 2020 році доходи склали 2 346 190 тис. грн.

У 2021 році доходи зросли і становили 2 886 158 тис. грн.

У 2022 році доходи подальшим чином збільшилися і досягли 2 935 548 тис. грн.

Паралельно з доходами від основної діяльності, зазначено, що альтернативою є процентні доходи, які становили відсоток від загальних доходів. У 2020 році вони склали 12,6%, у 2021 році – 15,5%, а в 2022 році – 11,6%.

Джерелом формування фінансового забезпечення є фінансовий потенціал, що являє собою сукупність фінансових ресурсів страховика як результат перевищення доходів страховика над витратами, з одного боку, та результатом певного рівня капіталізації, з іншого. Фінансовий потенціал страховика – це сукупність вільних від зобов'язань фінансових ресурсів страховика, яку спрямовують на розширення діяльності [14].

Він залежить від надходжень страхових внесків, із яких в майбутньому формують страхові резерви, в свою чергу, на розмір страхових внесків впливає тарифна політика компанії; за рахунок інвестиційного доходу, що страховик отримує від розміщення страхових резервів та інших фінансових ресурсів; за рахунок статутного капіталу, інших ресурсів, нерозподіленого прибутку, котрий є власністю страховика й свідчить про його платоспроможність та фінансову стійкість.

Таким чином, фінансова стійкість страхової компанії це не тільки достатність фінансових ресурсів для покриття усіх взятих на себе зобов'язань, але й наявність вільних від зобов'язань фінансових ресурсів страховика тобто фінансового потенціалу розвитку, що спрямовують на розширення діяльності та розвиток страхової організації.

3.3. Напрями удосконалення системи управління фінансовою стійкістю СК «АРКС»

Практична цінність результатів аналітичного оцінювання показників ефективності системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії полягає у можливості їх використання для вивчення слабких сторін та загроз діяльності страховика, їх нейтралізації за допомогою можливостей та сильних сторін на основі SWOT-аналізу.

Військові дії підвищують попит на продукти страхування, пов'язані з ризиком виникнення небезпечних ситуацій, які можуть призвести до збитків або збільшення витрат на медичну допомогу. Страхування військових ризиків є досить новим страховим продуктом в Україні, оскільки воєнні ризики були переважно винятковими для страхування громадян. У більшості випадків попит на такі страхові продукти був обмежений компаніями, які, наприклад, перевозять вантажі за межами країни та мають маршрути, які проходять поблизу гарячих точок. Прикладом цього є синдикат Lloyd's, який бере на себе такі ризики, при цьому на Україну припадає менше 1% [13].

З іншого боку, війна вплинула на покупку страхового покриття, і виникає все більша потреба включити військові ризики до переліку страхових подій. Зокрема, наразі приблизно десять страхових компаній у країні пропонують продукти з покриттям військових ризиків. Серед них ARX, «Метлайф», ІНГО, «Універсальна», Княжа Vienna Insurance Group, СГ ТАС і ВУСО. Табл. 3.10 показує деякі програми цих компаній.

Страховому ринку України притаманні проблеми та характеристики, які склалися у довоєнний період та посилились військовими діями по усій території держави.

Крім того, в межах держави повинна бути запроваджена система повноцінної підтримки учасників ринку профільними асоціаціями та професійними об'єднаннями, що сприятиме зацікавленості самих учасників ринку і підвищенню довіри з боку населення.

Таблиця 3.10

Програми страхування військових ризиків, які пропонують страхові компанії
України

Страхова компанія	Програма страхування	Розмір покриття	Щомісячний внесок	Особливі умови / обмеження
Unіqa	КАСКО	В разі, якщо СТО не будуть працювати, розмір буде розраховано на основі середньоринкової ціни ремонту авто аналогічного типу	-	Отримання грошового відшкодування на індивідуальний рахунок, у випадку відсутності можливості
ІНГО	страхування від нещасних випадків тільки для цивільних осіб, якщо вони не перебувають на територіях активних бойових дій	30 000 – 100 000 грн. за ризиком смерті та травмування	-	-
ARX	«Бронезахист»	до 4500 грн.	від 125 грн	Відсутність будь-яких обмежень стосовно військових ризиків та травм, розгалужений віковий діапазон та доступний термін
Арсенал Страхування	КАСКО «All risks»	10% від повної вартості з військових ризиків	-	Страхове покриття застосовується до всіх хто керує т/з, лише за умови, що все відповідно до чинного законодавства; відсутність обов'язкового медичного огляду; страхова сума є неагрегованою
VUSO	КАСКО Patriot	від 6 965 до 29820 грн	30 грн в день	Відновлення авто внаслідок військових дій на загальну суму до 10% від його вартості, ремонт в разі протиправних дій третіх осіб, в наслідок стихійних лих, нападу тварин, пожеж, виплат при викраденні чи знищенні автівки

Джерело: складено авторами за даними [8]

Воєнний стан в Україні спричинив додаткові політичні виклики, які згубно діють на розвиток страхового ринку. Так, спрощення регуляторних вимог під час воєнного стану для підтримки і налагодження роботи ринку призвело до виявлення суттєвих порушень деяким компаніями необхідних фінансових нормативів, що наразі загрожує стабільності ринку та може знизити рівень довіри до операторів ринку. Подолати цю проблему можливо лише шляхом повернення до чітких регуляторних вимог і неухильного їх виконання.

За допомогою методичного підходу PEST-аналізу можна врахувати та об'єктивно проаналізувати виявлені новостворені проблеми з боку Росії. Визначення джерел існуючих проблем у сферах політики, економіки, соціальних і технологій допоможе виявити перспективні інструменти для подолання загроз і використання можливостей, які відкриває страховий ринок. В табл. 3.11 показано, що більшість проблем розвитку страхового ринку в Україні мають тривалий характер.

Таблиця 3.11

PEST-аналіз проблем і перспектив розвитку страхового ринку України

Вектор	Довоєнний період	Період воєнного стану	Можливості та перспективи
1	2	3	4
Політичний	<ul style="list-style-type: none"> – недосконале законодавство; – відсутність повноцінної підтримки учасників ринку; – необхідність розробки проектів державно-приватного партнерства 	– спрощення регуляторних вимог	<ul style="list-style-type: none"> – посилення регуляторного впливу; – впровадження в дію оновленого закону України «Про страхування»

Продовження табл. 3.11

1	2	3	4
Економічний	<ul style="list-style-type: none"> – підстави для ухилення від сплати податків; – підстави для виведення капіталу; – нераціональні механізми розміщення страхових ресурсів – невисока рентабельність; – низька інвестиційна привабливість галузі – необхідність підвищення рівня управління в страхових компаніях 	<ul style="list-style-type: none"> – загрози стабільності діяльності страховиків і страхувальників; – скорочення кількості договорів страхування; – зростання кількості страхових випадків, зокрема, в медичному страхуванні 	<ul style="list-style-type: none"> – формування програм страхування ризиків у будівництві, енергетиці, інфраструктурі тощо; – акцентування особистого медичного страхування
Соціальний	<ul style="list-style-type: none"> – низька платоспроможність населення; – недостатня довіра до операторів ринку 	<ul style="list-style-type: none"> – зниження платоспроможності населення; – міграція та еміграція клієнтів страхових компаній 	<ul style="list-style-type: none"> – утримання та нарощення досягнутого рівня довіри до операторів ринку; – підвищення культури страхування
Технологічний	<ul style="list-style-type: none"> – невідповідність структури активів багатьох страховиків взятим на себе зобов'язанням; – необхідність підвищення якості послуг; – необхідність розширення переліку послуг; – необхідність інноваційності в управлінні та обслуговуванні 	<ul style="list-style-type: none"> – відсутність програм страхування воєнних ризиків; – тимчасова обмеженість обслуговування частини клієнтів 	<ul style="list-style-type: none"> – ефективне впровадження дистанційних способів урегулювання страхових випадків – розширення переліку страхових послуг та підвищення їх якості

Джерело: сформовано автором на основі [16,25,27]

У частині політичного вектору впливу на страховий ринок найсерйознішою і досить тривалою проблемою у вітчизняній практиці є відсутність досконалого законодавства щодо сприяння розвитку страхового ринку, формування і використання страхових резервів, перешкоджання проведенню сумнівних операцій тощо. У листопаді 2021 р. цю проблему частково вирішено, оскільки прийнято новий Закон України «Про страхування», який суттєво врегулює низку процедур страхової діяльності, однак він вводиться в дію з 2024 р., що досі не дає можливості повноцінно оцінити його дієвість.

Таким чином, в процесі адаптації до умов сьогодення, страховим компаніям важливо застосовувати у своїй діяльності технологічні розробки для пропозиції нових страхових послуг. Так, діючи в даних умовах, страховики інтегрують технології у свій власний бізнес та онлайн-канали, впроваджуючи електронні формати полісів й надаючи розподілені послуги з дистанційного врегулювання претензій. Варто підкреслити, що протягом останніх років така тенденція продовжує зростати, що пов'язано, насамперед, з пандемією, війною, що, в свою чергу, викликає бажання в потенційних страхувальників знизити ризик небезпеки при відвідуванні офісів страхових компаній чи відсутності можливості прийти взагалі [28].

Результати SWOT-аналізу ПрАТ «СК «АРКС» відображені в таблиці 3.12 і можуть слугувати основою для розробки стратегій забезпечення фінансової стійкості страхової компанії, враховуючи конкурентні переваги та негативні чинники в зовнішньому та внутрішньому оточенні.

Таблиця 3.12

Сильні та слабкі сторони розвитку ПрАТ «СК «АРКС»

Сильні сторони	Слабкі сторони
МАРКЕТИНГ	
<ul style="list-style-type: none"> • наявність великої клієнтської бази; наявність висококваліфікованих маркетологів, які мають нові ідеї щодо сучасних ринкових тенденцій; • вигідне співвідношення вартості та якості страхових продуктів. 	<ul style="list-style-type: none"> • відсутність реклами страхових продуктів; • відсутність дій, спрямованих на покращення позицій компанії на ринку; • єдиний відділ маркетингу знаходиться в основному офісі
СТРАХОВА ДІЯЛЬНІСТЬ	
<ul style="list-style-type: none"> • стабільне зростання доходів від страхових премій і послуг; • достатня кількість робочої сили; • розгалужена страхова мережа; • велика кількість ліцензій дозволяє розширювати асортимент і маневризувати на ринку. 	<ul style="list-style-type: none"> • недоліки в системі взаємодії з посередниками; • відсутність чіткої стратегії та мети; - часткове «згорання» різних видів страхування через фінансово-політичну нестабільність
ТЕХНОЛОГІЇ	
<ul style="list-style-type: none"> • зручність, швидкість і простота електронної системи розрахунку цін на страхові продукти; • високий рівень інновацій щодо клієнтської та інформаційної бази; • інноваційні методи дослідження та функціонування ринку. 	<ul style="list-style-type: none"> • технології, орієнтовані на страховий ринок Центральної та Східної Європи; • недостатня технологічна підготовка для малих представництва компанії

Джерело : створено автором на основі досліджених результатів

На основі SWOT-аналізу ПрАТ «СК «АРКС» визначено сильні та слабкі сторони діяльності страховика, а також потенційні можливості та загрози успішного розвитку на вітчизняному страховому ринку. Ці результати можуть бути основою для покращення фінансового управління страхової компанії, змінюючи поточну стратегію розвитку на тактичному та стратегічному рівні.

У Законі України «Про страхування» сам термін «фінансова стійкість» є невизначеним. Але законодавчо встановлено, що виконання обов'язків страховика з виплат за зобов'язаннями має забезпечуватися трьома умовами платоспроможності:

- 1) наявністю сплаченого статутного фонду і гарантійного фонду страховика;
- 2) створенням страхових резервів, достатніх для майбутніх виплат;
- 3) перевищенням фактичного запасу платоспроможності над розрахунковим нормативним запасом платоспроможності.

Удосконалення системи управління фінансовою стійкістю для страхової компанії "АРКС" може включати ряд заходів та стратегій. Нижче наведено деякі можливі напрями удосконалення:

Оцінка та управління ризиками:

Проведення систематичного аналізу ризиків, пов'язаних із страховою діяльністю та інвестиціями.

Впровадження ефективної системи управління ризиками для розпізнавання, оцінки та контролю ризиків.

Оптимізація інвестиційної стратегії:

Розробка інвестиційної стратегії, яка забезпечить баланс між ризиками та доходами.

Диверсифікація портфеля інвестицій для зменшення впливу можливих збитків у одному напрямку.

Формування адекватних страхових резервів:

Систематична перевірка та адекватне формування страхових резервів для відшкодування збитків та забезпечення фінансової стійкості.

Постійне вдосконалення фінансового моніторингу:

Регулярний моніторинг фінансових показників та швидке реагування на будь-які негативні тенденції.

Забезпечення прозорості та доступності фінансової інформації для зацікавлених сторін.

Використання технологій та інновацій:

Запровадження технологій RegTech (регуляторна технологія) для ефективного управління регуляторними процесами та виявлення ризиків.

Використання штучного інтелекту та аналітики для прогнозування та управління ризиками.

Навчання та розвиток персоналу:

Забезпечення персоналу компетентністю в галузі управління ризиками та фінансовою стійкістю.

Проведення тренінгів та семінарів для персоналу щодо нових технологій та стратегій управління.

Співпраця з регуляторами та експертами:

Активна взаємодія з регуляторами та експертами галузі для використання кращих практик та дотримання стандартів.

Залучення зовнішніх консультантів для оцінки та рекомендацій з покращення системи управління.

Ці заходи можуть відігравати важливу роль у зміцненні фінансової стійкості страхової компанії "АРКС" і забезпеченні її успішної діяльності в умовах зростаючого ризику та змін.

Спосіб впливу на фінансово-економічну діяльність страхових компаній здійснюється фінансовими методами, а фінансові важелі є засобами реалізації фінансового методу, системою фінансових показників, за допомогою яких здійснюється вплив на господарську діяльність страховика. Цей висновок вірно відображає сутність фінансової стійкості страхових компаній і вказує на важливість ефективного управління фінансовими важелями. Дозвольте підкреслити ключові аспекти цього процесу:

- Страхові премії та страхові виплати:

Ефективне управління цими фінансовими важелями визначається встановленням адекватних страхових тарифів та створенням раціональної страхової політики.

Аналіз ризиків та підходів до оцінки їх вартості є ключовим для визначення оптимальних рівнів страхових премій.

- Страховий платіж та комісійні винагороди:

Ефективний контроль за страховими платежами та комісійними винагородами допомагає забезпечити адекватний потік грошей і уникнути не вигідних фінансових зобов'язань.

- Страхові резерви:

Адекватне формування та управління страховими резервами є важливим елементом, що дозволяє компанії готуватися до можливих витрат і зберігати фінансову стійкість.

- Ціна страхової послуги:

Контроль за ціноутворенням допомагає забезпечити конкурентоспроможність компанії на ринку та оптимізувати прибутковість.

- Страхове відшкодування та ризиковані інвестиції:

Розуміння та управління ризикованими інвестиціями допомагає уникати збитків та зберігати стабільність фінансового стану.

- Моніторинг змін в оточуючому середовищі:

Систематичний моніторинг економічних, соціальних та політичних змін дозволяє компанії адаптуватися до нових умов та забезпечувати стійкість.

Загальний підхід до управління фінансовою стійкістю вимагає від компаній поєднання стратегічного планування, ретельного моніторингу та вдосконалення управлінських процесів для ефективної реалізації фінансових методів та важелів.

Підвищення рівня фінансової стійкості під час війни може бути викликane рядом унікальних факторів та обставин. Незважаючи на це, ось кілька загальних рекомендацій, для страхової компанії «АРКС», які можуть допомогти зміцнити фінансову стійкість підприємства:

1. Ретельний фінансовий аналіз: Проведіть докладний фінансовий аналіз, оцінивши всі аспекти діяльності компанії. Враховуйте поточні та майбутні фінансові зобов'язання, ризики та можливості.

2. Оптимізація витрат: Вживайте заходів для оптимізації витрат, зокрема шляхом перегляду всіх видатків та ідентифікації можливостей зекономити.

3. Диверсифікація джерел доходу: Якщо це можливо, розгляньте можливості диверсифікації виробництва або розширення ринків збуту. Це може допомогти зменшити вплив економічних труднощів у певних галузях.

4. Посилення резервування: Створіть фінансові резерви для покриття несподіваних витрат або втрати прибутку. Це може включати накопичення грошових коштів або укладення страхових полісів.

5. Управління ризиками: Вживайте заходів для активного управління ризиками. Це може включати в себе здійснення аудиту ризиків та розробку стратегій зменшення можливих втрат.

6. Співпраця з фахівцями: Залучіть фахівців з фінансів та консультантів, які можуть надати конкретні поради та рекомендації, враховуючи специфіку вашої галузі та ринкових умов.

7. Співпраця з банками та фінансовими установами: Встановіть діалог із банками та фінансовими установами, щоб забезпечити можливості фінансування та розглянути можливості підтримки.

8. Ефективне управління ліквідністю: Управляйте ліквідністю компанії, забезпечуючи необхідний рівень готівки та обортових активів.

Забезпечення фінансової стійкості страховика є складним процесом, який пов'язаний з постійним контролем всіх сфер його діяльності та своєчасною реакцією його менеджменту на зміну внутрішнього та зовнішнього середовища. До основних критеріїв забезпечення стабільної діяльності страховика належать:

- достатність власного капіталу;
- врівноважена тарифна політика;
- збалансованість страхового портфеля;
- наявність безпечної програми перестраховування;

- адекватні методи формування страхових резервів;
- оптимальна інвестиційна політика;
- високий рівень платоспроможності.

Ще одним ключовим аспектом забезпечення фінансової стабільності страхової компанії є ефективне фінансове управління, що включає в себе створення бюджетів. Важливість цього критерію визначається розробкою планів фінансової діяльності страхового підприємства та подальшим їх аналізом і контролем. Планування фінансових активностей страхової компанії повинно охоплювати не лише баланс прибутків і видатків, визначення фінансового результату за всіма напрямками діяльності, а й враховувати всі конкретні аспекти грошових потоків, які є характерними лише для цього типу фінансових відносин.

Також досягненню зростання прибутку та підвищенню фінансової стійкості сприяє впровадження інноваційних послуг та сучасних технологій. Розширюючи інноваційну сферу в усіх сферах діяльності, страхова компанія отримує можливість довготривало отримувати додатковий прибуток та збільшувати фінансові ресурси для впровадження нових послуг і передових технологій.

Одним з найсуттєвіших критеріїв забезпечення стабільної роботи страхового підприємства в умовах сучасної ринкової економіки є впровадження кризисного управління. Завдяки цій стратегії можна вживати ефективних запобіжних заходів ще на початкових етапах дестабілізації як в сфері страхування, так і на інших пов'язаних ринках фінансових послуг (фондовому ринку, валютному ринку, ринку нерухомості, банківському ринку), що дозволяє страховику швидко вийти з кризи з мінімальними втратами.

Вдосконалення фінансової стійкості страхових компаній, а саме операцій у сфері страхування обумовлюється ключовими та пріоритетними напрямками, серед яких важливе значення має використання можливостей регулювання ринку шляхом розробки адекватних страхових договорів та умов їх виконання, а також оптимізація страхового портфеля. Страхові компанії формують свої портфелі ризиків, узявши на себе різноманітні окремі ризики. Ризиковість портфеля залежить від точного визначення ризику та взаємозалежності окремих страхових ризиків. Однак загальний

ризик портфеля, як правило, не дорівнює сумі окремих ризиків, які утворюють його складові частини.

Особливо важливою стає диверсифікація, яка стає відповіддю на розмір прийнятого ризику. Страхові компанії прагнуть приймати різноманітні ризики, оскільки існують витрати, пов'язані з ризиками, що існують у їхніх портфелях. Вони реалізують диверсифікацію, формуючи значні та різноманітні портфелі, експлуатуючи кілька напрямів бізнесу та контролюючи кумулятивні ризики для уникнення надмірних чинників ризику, пов'язаних із кількома страховими полісами, можливо, в різних лініях бізнесу, а також залучаючи перестраховання.

Заходи, спрямовані на підтримку фінансової стійкості страхових компаній, представляють собою систему цілеспрямованих заходів з максимального обмеження та попередження будь-яких ризиків. Впровадження системи ризик-менеджменту є актуальною складовою управління страховими компаніями.

Процес управління ризиками включає в себе аналіз, контроль і фінансування ризиків. Ця діяльність починається ще до укладання договору страхування, і також існують можливості управління ризиком протягом дії самого договору страхування. Зменшення ймовірності настання страхового випадку відповідає інтересам страховика. У випадку завершення терміну дії договору страхування, коли страховий випадок не відбувся, страхові платежі залишаються у страховика як дохід. Однак, якщо страховик виплачує страхове відшкодування, це стає збитками.

Фінансову стабільність страхової компанії забезпечує правильно визначена вартість страхових послуг, яка залежить від ефективної тарифної політики. При побудові тарифу головне завдання - це визначення ймовірної суми збитку, яка припадає на одиницю страхової суми. Тариф дозволяє забезпечити баланс між доходами та витратами страхової організації, що визначає фінансову стійкість.

Структура тарифної ставки відображає всі необхідні фонди і резерви, призначені для здійснення страхових операцій. Таким чином, страховий тариф служить моделлю страхового фонду, що гарантує беззбиткове проведення страхування. Стійке функціонування страхової компанії забезпечується, зокрема, за рахунок ефективної програми перестраховання, яка традиційно захищає страховика

від фінансових втрат, які можуть виникнути внаслідок страхових виплат за договорами страхування.

Програма перестраховання страхової компанії повинна відповідати політиці щодо лімітів та ризиків андерайтингу, ризиків катастроф, бізнес-ризиків, фінансових можливостей та кредитоспроможності перестраховиків. Забезпечення своєчасної передачі ризику вимагає включення в програму перестраховання перестраховиків із високою кредитоспроможністю. У випадку, якщо перестраховик не може відповісти за свою частку збитків, перезастраховані особи повинні будуть повністю покрити потенційний великий збиток.

Перестраховання, крім розподілу ризиків, може використовуватися для отримання позикових коштів для надлишку компанії, що дозволяє розширити обсяг діяльності. Цей механізм дозволяє страховику самостійно визначати обсяг власної відповідальності за великим ризиком, передаючи надлишок зобов'язань перестраховій компанії та ефективно управляючи ризиками, пов'язаними з його операційною діяльністю.

Оптимальний метод перестраховання визначається вибором, враховуючи вид ризику. Власний капітал страхової компанії є основою його фінансової стійкості. Гнучкий власний капітал дозволяє зберегти фінансову стійкість, навіть у випадку відсутності достатніх страхових премій та прибутку від інвестицій для виконання поточних та довгострокових зобов'язань. Проте, виникнення катастрофічних подій або кумуляція ризиків може впливати на цей капітал. Заходи, спрямовані на підтримку фінансової стійкості, включають систему цілеспрямованих дій для обмеження та попередження будь-якого ризику.

Процес управління ризиками включає аналіз, контроль та фінансування ризиків і розпочинається ще до укладання договору страхування. Можливості управління ризиком залишаються актуальними і протягом дії договору страхування. Зниження ймовірності настання страхового випадку повністю відповідає інтересам страховика. Після завершення терміну дії договору страхування, якщо страховий випадок не відбувся, страхові платежі залишаються у страховика як дохід. У випадку виплати страхового відшкодування страховик понесе збитки.

Поміж вимог до стабільної діяльності страхових компаній також можна відзначити управління діяльністю за центрами відповідальності, бенчмаркінг, впровадження інноваційних послуг і новітніх технологій, а також організацію системи кризис-менеджменту. Ці критерії, разом із базовими, створюють єдину систему, яка, при раціональному та гармонійному функціонуванні, забезпечує високий рівень стабільності страхової компанії.

Страхові та перестрахові компанії стають значущими учасниками фінансового ринку, що інвестують та посередничають на ньому. Вони впливають на ринки капіталу, надають страхове покриття для фінансових ризиків і розробляють нові інструменти для подолання розриву між банківськими та страховими продуктами. Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній є пріоритетним завданням на ринку страхування в Україні.

Висновки до розділу 3

Таким чином, було виявлено, що поточні тенденції на страховому ринку України розвиваються повільно. Багато факторів політичного, економічного, соціального та технологічного характеру впливають на стриману і час від часу суперечливу динаміку розвитку страхового ринку України. Деякі з цих факторів виникли під час війни, інші були створені після війни.

Політичні проблеми включають, зокрема, відсутність чітко визначеного законодавства, яке сприяє розвитку страхового ринку, формування та використання страхових резервів і перешкоджання діяльності, яка є сумнівною. Проблемою економічного вектору є використання страхування для ухилення від сплати податків або виведення капіталу через нього. Низька платоспроможність населення та низький рівень довіри до операторів страхового ринку можна вважати найбільшою проблемою соціального характеру. Отже, одним із сучасних завдань є розробка методологічних підходів до визначення фінансової стійкості страхових компаній та розробка методики оцінки та аналізу цієї стійкості. Ключовим є визначення факторів, що впливають на фінансову стійкість, для точного вимірювання якісних та кількісних показників фінансової діяльності страхових організацій.

У числі технологічних проблем можна виокремити такі проблеми: невідповідність структури активів багатьох страховиків, взятих на себе зобов'язання; відсутність програм страхування воєнних ризиків; необхідність підвищення якості послуг; необхідність інновацій в управлінні та обслуговуванні; і тимчасове обмеження обслуговування частини клієнтів. Підводячи підсумок, можна сказати, що наразі страховий ринок України напрацьовує низку інструментів і має потужні перспективи, які можуть позитивно вплинути як на розвиток самого страхового ринку, так і на економіку країни в цілому.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження на тему "Управління фінансовою стійкістю страхової компанії в умовах воєнного часу" дозволяє зробити наступні висновки:

✓ Сутність управління фінансовою стійкістю страхової компанії:

Проведено аналіз особливостей страхової діяльності, визначено відмінності цього сегменту від інших видів підприємницької діяльності, зокрема, відповідальність страховика перед клієнтами.

✓ Завдання управління фінансовою стійкістю в умовах воєнного стану:

Визначено основні виклики, такі як воєнні конфлікти, терористичні акти та пандемія Covid-19, які значно впливають на економіку України та вимагають відповідних заходів від державних та місцевих органів влади.

✓ Характеристика ПрАТ "СК "ARX" та економічні показники:

Дано огляд історії та розвитку компанії, визначено основні економічні показники, структуру власності, та роль на ринку страхування України.

✓ Види діяльності ПрАТ "СК "ARX" та його лідерські позиції на ринку:

Розглянуто різні види діяльності компанії, такі як страхування транспорту, майна, медичне страхування, ОСЦПВ, і визначено його лідерські позиції в різних сегментах страхового ринку в Україні.

Ці висновки становлять результат аналізу та дослідження діяльності страхової компанії в умовах воєнного часу та визначають стратегічні напрямки її подальшого розвитку.

Проведено аналіз фінансової діяльності ПрАТ "СК "ARX", що вказує на позитивні тенденції в розвитку як самої компанії, так і страхового ринку України в цілому. Зауважено покращення фінансового стану страхової компанії та зростання її чистого прибутку. Динаміка формування доходів від основної діяльності визначена як позитивна, з основним удосконаленням у збільшенні чистих страхових премій.

Сформульовано конкретні напрями для удосконалення системи управління фінансовою стійкістю СК "АРКС" в умовах війни. Визначено, що фінансовий вплив на діяльність страхових компаній здійснюється за допомогою фінансових методів та важелів, які виступають засобами впливу на господарську діяльність.

Після дослідження трьох моделей банкрутства прийнято висновок, що ризик банкрутства у СК "АРКС" є невеликим. Компанія активно розвивається в різних аспектах, зокрема, у впровадженні технологій, соціальному розвитку, фінансовій сфері та рекламі, що сприяє збільшенню обсягу страхових угод та залученню нових клієнтів. Компанія націлена на лідерство на ринку та забезпечення високоякісного обслуговування для своїх клієнтів в майбутньому.

Список використаної літератури

1. Pukała, R., Vnukova, N., Achkasova, S., Smoliak, V. Improvement of the methodology for assessing the capital adequacy to cover the reinsurance default risk / R. Pukała, N. Vnukova, S. Achkasova, V. Smoliak // Економічний часопис-XXI, № 5-6 - 2017. - P.152-156
2. Балицька М.В. Забезпечення фінансової стійкості страхової компанії в Україні: автореф. дис. к-та екон. наук: 08.00.08; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2019. 23 с
3. Балицька М.В. Роль фінансової стійкості страхових компаній у забезпеченні фінансової стабільності економіки країни / М.В. Балицька // Економіка та держава. – 2016. – № 9. – С. 89–92.
4. Біла книга «Майбутнє регулювання ринку страхування в Україні». НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bila-kniga-maybutnye-regulyuvannya-rinku-strahuvannya> (дата звернення: 03.03.2023)
5. Бойко А.О. Теоретичні основи та практичний досвід забезпечення фінансової стійкості страхової компанії / А.О. Бойко // Економічні науки. – 2010. – № 7 (25). – С. 11–14.
6. Бойко С. В., Шірінян Л. В. Перспективи капіталізації страхових компаній України в контексті реформування прибуткового оподаткування. Бізнес Інформ. 2019. № 9. С. 272-280.
7. Бурбель Л. Шість головних викликів, з якими зустрівся страховий ринок упродовж шести місяців війни. Interfax Ukraine. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/856594.html>.
8. Застрахуватися від ризиків війни вже можна. Але страховки обмежені за сумами виплат та місцезнаходженням застрахованого. Веб-сайт. Mind.ua. URL: <https://mind.ua/publications/20250600-zastrahuvatisya-vid-rizikiv-vijni-vzhe-mozhna-ale-strahovki-obmezheni-za-sumami-viplat-ta-misceznahodzhe> (дата звернення: 25.02.2023).
9. Звітність СК УПСК. Офіційний сайт СК УПСК [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.upsk.com.ua/about/company.html>

10. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

<http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=18563297>

11. Марченко В. М. Методичний підхід до оцінювання фінансового потенціалу підприємства / В. М. Марченко, А. І. Бондар. // Сучасні проблеми економіки і підприємництво [Текст]: Збірник наукових праць. – №20. – 2017. – С. 142–149.

12. Мельник О. Г. Фінансовий потенціал машинобудівного підприємства: сутність та індикатори оцінювання / О. Г. Мельник // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2007. – № 606 : Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – С. 46–51.

13. Непробивний поліс: що відбувається з воєнним страхуванням в Україні. І кого воно може «захистити». Спец проєкт mind. Сучасний літопис українського бізнесу. URL: <https://mind.ua/publications/20245020-neprobivnij-polis-shcho-vidbuvaetsya-z-voennimstrahuvannyam-v-ukrayini> (дата звернення: 18.12.22)

14. Нагайчук Н.Г. Теоретичні підходи до визначення змісту поняття «фінанси страхових організацій» / Н.Г. Нагайчук // Інвестиції: практика та досвід. – 2014.-№11. – С. 32-35.

15. Олійник В.М., Бондаренко Є.К. Поняття фінансової стійкості страхової компанії та елементів впливу на неї / В. М. Олійник, Є. К. Бондаренко // Збірник наукових праць. - 2014. - Випуск 39 - С. 149-157.

16. Офіційна сторінка Нацкомфінпослуг. Огляд ринків [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/content/oglyad-rinkiv.html>

17. Потій В.З. Економічна сутність фінансової стійкості страхових компаній та особливості її визначення / В.З. Потій, О.Є. Журавльова // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2011. – № 4. – С. 20–23.

18. Приступа Л. А. Актуальні аспекти оцінювання ефективності системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії / Л. А. Приступа, О. О. Гензера, О. С. Мельничук // Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки : збірник наукових статей за матеріалами V

Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю (11–12 квітня 2019 р.). Частина 1. – Дніпро : НМетАУ, 2019. – С. 429–434.

19. Приступа Л. А. Теоретичні засади системи управління фінансовою стійкістю страхової компанії / Л. А. Приступа, О. С. Мельничук // Економічний розвиток України в контексті впровадження прогресивних інформаційних технологій та систем управління : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (25 лютого 2019 р.; м. Київ) / відпов. за вип. С. Остапчук. – К. : ТОВ «ВІПО», 2019. – С. 160–164

20. Про затвердження Рекомендацій щодо аналізу діяльності страховиків: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 17.03.2005 N 3755. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v3755486-05#Text>

21. Про страхування [Електронний ресурс] : Закон України від 07.03.96 № 85/96-ВР. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.

22. Публічна та фінансова інформація ПрАТ «СК «ARX». URL: <https://arx.com.ua/publiczna-ta-finansova-informatsiya>

23. Раєвнева О.В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі: монографія / О.В. Раєвнева. — Харків: ВД "ІНЖЕК", 2006. — 496 с.

24. Рейтинг страхових компаній України. URL: <https://forinsurer.com/ratings/nonlife/20/12/80>.

25. Рекомендації щодо аналізу діяльності страховиків : розпорядження Держфінпослуг від 17.03.2005 № 3755. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://expert-rating.com/data/upload/PIratings/rk_gosfinuslug_3755_strah.pdf

26. Сич О.А Перестраховання в системі конкурентоздатності страхової компанії / О.А. Сич // Соціальноекономічні проблеми сучасного періоду України. Механізми ефективного розвитку прикордонних територій:[зб. наук. праць] / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України»; редкол.: В.С. Кравців (відп. ред.). – Львів, 2014. – Вип. 6(110). – С.22-28.

27. Сухов В.А. Державне регулювання фінансової стійкості страховиків/В.А. Сухів. - М., 1995. - 112 с.

28. Стратегія розвитку фінансового розвитку України до 2025. Звіт про реалізацію за 2021 р. НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini-do-2025-roku-7686>.
29. Татарин Н. Б., Лопушанський Р. В. Модернізація ринку страхування України в умовах пандемії COVID-19. Економіка та суспільство. 2021. Вип. 25. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/271> (дата звернення: 24.02.2023)
30. Ткаченко Н.В. Фінансова стійкість страхових компаній: теоретичні підходи / Н.В. Ткаченко // Фінанси України. – 2009. – № 6. – С. 104–121.
31. Толпежников Р.О. Сутність та методика оцінювання фінансового потенціалу підприємства // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2013. – № 2. – Т. 1. – С. 277-282.
32. Турчак В.В. Методика оцінки фінансового потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання / В.В. Турчак, С.Д. Чижинська // «Молодий вчений»: Економічні науки. – № 8 (11). – 2014. – С. 49-52.
33. Шаповал Л. П., Кудлай К. Д. Оцінка рентабельності діяльності страхових компаній. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки. 2020. Вип. 38. С. 81-86
34. Пікус Р.В., Балицька М.В. Фінансова стійкість страхової організації та джерела її забезпечення. Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. 2016. № 3(180). С. 6–10. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/-VKNU_Ekon_2016_3_3 (дата звернення: 19.10.2019)
35. Базилевич В.Д. Страхування: практикум : навчальний посібник / за ред. В.Д. Базилевича. Київ : Знання, 2011. 607 с
36. Ziemele J., Voronova I. (2013), Financial stability of the EU's insurance companies. Economics and management. — Vol. 18 (3). — P. 436—448. DOI: <http://dx.doi.org/10.5755/j01.em.18.3.4780>

ДОДАТКИ

Додаток А(продовження)

Паса	Детальніше		
	Кінці звітної	На початку звітної	На кінець звітної
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зарезервовані (займані) активи	1400	261 870	261 870
Внески до невідстроченого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у довіреність	1402	11 700	0
Додатковий капітал	1403	0	0
Резервний фонд	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	118 211	118 000
Невідстрочений профіцит (залишковий обсяг)	1420	200 000	277 261
Невідстрочений капітал	1425	0	0
Відстрочений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1499	608 881	657 131
II. До відстрочених зобов'язань / зобов'язань			
До відстрочених позитивних зобов'язань	1500	0	0
Поточні зобов'язання	1505	0	0
До відстроченого кредиту банків	1510	0	0
Інші до відстрочених зобов'язань	1515	31 485	26 034
До відстроченого забезпечення	1520	221 237	278 532
Противоположні зобов'язання витрат періоду	1521	22 058	60 707
Цільові фінансування	1525	0	0
Відстрочені доходи	1530	0	0
Справні резерви	1535	1 211 262	1 264 044
у тому числі:			
резерв дострокованих зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або витрат на період репуту	1532	210 713	234 482
резерв на випадок змін	1533	1 100 549	1 229 562
Інші справні резерви	1534	0	0
завідомо збиткові витрати	1535	0	0
Прочі збитки	1540	0	0
Резерв на виплату дивиденду	1545	0	0
Усього за розділом II	1599	1 264 044	1 324 814
III. Поточні зобов'язання / зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі інших	1605	0	0
Поточні кредиторські зобов'язання, не			
до відстрочених зобов'язань	1610	0	0
позачайні зобов'язання, грошові	1615	20 404	20 760
розрахунки з банками	1620	17 441	20 004
у тому числі з пункту на кредит	1621	17 435	20 004
розрахунки з страховиками	1625	0	0
розрахунки з державою	1630	308	670
Поточні кредиторські зобов'язання, не закріплені векселем	1635	0	0
Поточні кредиторські зобов'язання, не розрахунки з банками	1640	0	0
Поточні кредиторські зобов'язання, не пов'язані з банками	1645	0	0
Поточні кредиторські зобов'язання, не гарантовані діяльністю	1650	18 312	160 641
Поточні зобов'язання	1655	0	0
Доходи майбутніх періодів	1660	0	0
Відстрочені зобов'язання відносно невідстрочених	1675	0	0
Інші поточні зобов'язання	1680	402	378
Усього за розділом III	1699	127 212	371 812
IV. Зобов'язання, пов'язані з наслідками операцій, утримуваними для продажу, не в групі			
збитку	1700	0	0
V. Чиста вартість власних наданих банківських фондів			
	1800	0	0
Баланс	1900	2 220 052	2 657 763

Керівник:

Головний бухгалтер

Handwritten signatures and initials in blue ink.

Горетського Андрія Івановича

Груша Ірина Іванівна

Відповідальні за подання інформації згідно з вимогами статті 10, статті 104 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»

Додаток А(продовження)

Підприємство	Повне/окремнє товариство "Світова компанія "АРІС" (назва/кримінал)	Дата (рік, місяць, день) ЄДРПОУ	Код ДІ		
			2021	01	01
			20474913		

Ввіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2020 р.

Форма № 2

Код за ДІ(ОД)

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код радян	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	0	0
Чисті зароблені страхові премії	2000	2 346 190	2 018 948
Премії відшкодув., валова сума	2001	2 680 023	2 982 241
Премії, передані у перестраховання	2002	148 914	119 826
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2003	266 985	208 671
Зміна частки перестраховувачів у резерві незароблених премій	2004	22 087	6 904
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2005	(39 763)	(32 583)
Чисті повноварті збитки за страховими виплатами	2070	1 002 038	961 220
Валовий:			
прибуток	2090	1 300 358	1026745
збиток	2093	( )	( )
Дохід (витрати) від зміни у резерві демонстраційна зобов'язання	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-21 531	-20978
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-20 768	-27186
Зміна частки перестраховувачів в інших страхових резервах	2112	2 437	-5792
Інші операційні доходи	2120	245 404	285440,00
Дохід від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю	2121	0	0,00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0,00
Дохід від інвестиційних активів, вимірюваних від облідовування	2123	0	0,00
Адміністративні витрати	2150	(494 750)	(461 333)
Виплати на збут	2150	(837 230)	(512 458)
Інші операційні витрати	2180	(79 945)	(42 627)
Виплати від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю	2181	0	0,00
Виплати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0,00
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	289 533	160962
збиток	2193	( )	( )
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2230	100869	86727
Інші доходи	2240	102146	63719
Дохід від фінансової діяльності	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(7 864)	(8 132)
Витрати від участі в капіталі	2275	( )	( )
Інші витрати	2276	(46 574)	(115 364)
Прибуток (збиток) від зміни курсу іноземної валюти на валютних операціях	2277	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	438350	387301

Додаток А(продовження)

збиток	2295	( )	( )
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-129892	-90327
Прибуток (збиток) від операційної діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	288058	96976
збиток	2355	( )	( )

II. СПИЛНИЙ ДОІД

гривнями

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Доходи (уцінки) на оборотних активах	2400	0	0
Доходи (уцінки) фінансових інструментів	2405	-17790	20810
Накопичені курсові різниці	2510	0	0
Частина чистого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Чистий сукупний дохід	2445	0	0
Чистий сукупний дохід до оподаткування	2468	-17790	20810
Податок на прибуток, пов'язаний з чистим сукупним доходом	2455	0	0
Чистий сукупний дохід після оподаткування	2460	-17790	20810
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	288058	117906

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні витрати	2500	10 023	9542
Витрати на оплату праці	2505	257 901	228458
Відрахування на соціальні заходи	2510	44 078	41521
Амортизація	2515	49 878	43943
Інші операційні витрати	2520	2 119 231	1779895
Разом	2520	2 481 109	2108960

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2630	0,00000	0,00000
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2635	0,00000	0,00000
Дивиденди на одну просту акцію	2650	0,00000	0,00000

Корісник

Головний бухгалтер

Андрій Іванов

Губа Ірина Іванівна

Перший Андрій Іванов

Губа Ірина Іванівна

Додатки Б(2021)

Адреса, телефон вулиця Іллієвська, буд. К. ПУДІЛІВСЬКИХ р-н, м. КИЇВ, 04070, Україна 291121
 Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого виводяться в гривнях з копійками)
 Складено (зробити позначку "х" у відповідній клітині):
 за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 та міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
 на 31 грудня 2021 р.

Форма №1 Квч за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
I. Нематеріальні активи			
Нематеріальні активи	1000	38 514	53 102
первісна вартість	1001	76 007	96 609
накопичена амортизація	1002	37 493	43 417
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	80 126	68 928
первісна вартість	1011	181 231	191 029
знос	1012	101 105	122 101
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	1 033 036
Довгострокова дебиторська заборгованість	1040	3 109	2 875
Відстрочені податкові активи	1045	37 779	50 821
Гроші	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	377 550	510 666
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	66 146	120 102
Інші нематеріальні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	603 224	1 839 601
II. Оборотні активи			
Залишки	1100	512	751
виробничі запаси	1101	512	751
незавершене виробництво	1102	-	-
готова продукція	1103	-	-
товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебиторська заборгованість за продукцією, товари, роботи, послуги	1125	431 466	515 665
Дебиторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	9 222	12 265
з бюджетом	1135	124	2 586
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	2 281
Дебиторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	5 811	1 301
Дебиторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інші поточна дебиторська заборгованість	1155	129 607	184 921
Поточні фінансові інвестиції	1160	1 364 955	762 751
Гроші та їх еквіваленти	1165	470 104	328 445
готівка	1166	15	7
рахунки в банках	1167	469 348	327 569
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частина перестраховки у страхових резервах	1180	42 758	50 148
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-

Додатки Б(продовження)

Баланс	1300	3 057 783	3 698 433
Позив	Код розділу	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
I	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	261 975	261 975
Внески до зареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	118 000	118 000
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	577 361	774 797
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	957 336	1 154 772
II. Договірні зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податки зобов'язання	1500	-	-
Пасивні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	35 938	27 840
Довгострокові забезпечення	1520	278 532	4 332
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	90 702	4 332
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	1 564 044	1 991 693
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв наслідкових витрат	1532	234 480	302 269
резерв висароблених цінностей	1533	1 329 564	1 689 424
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Привласнений фонд	1540	-	-
Резерв на виплату дивідендів	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	1 878 514	2 023 865
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	30 605	27 732
розрахунки з бюджетом	1620	29 034	39 032
у тому числі з податку на прибуток	1621	28 824	38 990
розрахунки зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	975	351
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за внутрішніми розрахунками	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	160 941	109 698
Поточні забезпечення	1660	-	342 370
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	378	613
Усього за розділом III	1695	221 933	519 796
IV. Зобов'язання, пов'язані з оборотним капіталом, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість акцій недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	3 057 783	3 698 433

Е.П. Перетяжко
Андрій Іванович

Перетяжко Андрій Іванович

Додатки Б(продовження)

Підприємство **Приватне акціонерне товариство "Серахова компанія" АРКС** за ЄДРПОУ **20474012** Дата (рік, місяць, число) **2022 01 01**

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за **Рік 2021** р. **1801003**

Форми № 2 Код за ДКУД **1801003**

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код радика	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	-	-
Чисті надобрані страхові премії	2010	2 886 159	2 346 190
премії підприємств, акціонерів	2011	3 405 304	2 680 022
премії, переказані у перестраховувачів	2012	163 795	148 914
зміна резерву нарахування премій, валюти суми	2013	359 859	206 995
зміна частки перестраховувачів у резерві нарахування премій	2014	4 509	22 067
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(-)	(35 763)
Чисті комісійні збитки за страховими виплатами	2070	1 268 521	1 009 058
Валовий:			
прибуток	2090	1 617 638	1 301 369
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витракти) від зміни у резерві довгострокових робіт зовні	2105	-	-
Дохід (витракти) від зміни інших страхових резервів	2110	(64 908)	(21 331)
зміна інших страхових резервів, валюти суми	2111	(67 289)	(23 768)
зміна частки перестраховувачів в інших страхових резервах	2112	2 881	2 437
Інші операційні доходи	2120	12 426	195 409
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості акцій, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного вимірювання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, інвестованих від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(529 969)	(494 710)
Витрати на збут	2150	(803 140)	(617 259)
Інші операційні витрати	2180	(29 390)	(73 945)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості акцій, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного вимірювання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	202 657	289 533
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	174 804	100 809
Інші доходи	2240	31 237	102 146
у тому числі:	2241	-	-
дохід від оренди нерухомості			
Фінансові витрати	2250	(5 448)	(7 364)
Відток від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(74 789)	(46 574)
Відток (збиток) від зміни інформації на монетарні статті	2275	-	-

Додатки Б(продовження)

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	328 461	438 550
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(131 025)	(139 892)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	197 436	298 658
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Доходівка (збиток) від оборотних активів	2400	-	-
Доходівка (збиток) фінансових інструментів	2405	-	(17 760)
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка чистого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	(17 760)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	(17 760)
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	197 436	280 898

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	9 479	10 023
Витрати на оплату праці	2505	283 699	257 901
Відрозуміння на соціальні заходи	2510	49 274	44 076
Амортизація	2515	44 769	49 878
Інші операційні витрати	2520	2 710 751	2 119 231
Разом	2590	3 097 972	2 481 109

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Група Ірма Інвест
Андрій Іванович

Група Ірма Інвест
Група Ірма Інвест

Група Ірма Інвест

Група Ірма Інвест

Додатки В(2022)

якого наводяться в гривнях з копійками)

Складає (зробити позначку "✓" у відповідній клітинці).

за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

✓

Баланс (Івіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2022 р.

Форма №1 Кв. 11 (КУЗД) 1801001

А К Т И В	Код радян	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	53 192	114 585
первісна вартість	1001	96 609	167 221
накопичена амортизація	1002	43 417	53 636
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Осередні засоби	1010	68 928	64 595
первісна вартість	1011	191 029	201 513
знос	1012	122 101	136 918
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	1 031 016	360 325
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	2 875	2 220
Відстрочені податкові активи	1045	50 821	49 893
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	510 666	399 440
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	120 102	131 033
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	1 835 680	1 122 091
II. Оборотні активи			
Залишок	1100	751	750
виробничі запаси	1101	751	750
незавершене виробництво	1102	-	-
готова продукція	1103	-	-
товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебітанти переуступаючі	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцією, товарами, роботами, послугами	1125	515 665	512 311
Дебіторська заборгованість за розрахунками за податковими зобов'язаннями	1130	32 265	17 226
з бюджетом	1135	2 586	2 294
у тому числі з податку на прибуток	1136	2 281	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	1 201	5 341
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інші поточні дебіторська заборгованість	1155	184 921	151 823
Поточні фінансові інвестиції	1160	762 751	1 381 557
Гривні та їх еквіваленти	1165	328 445	968 742
іноземна	1166	7	10
рахунки в банках	1167	327 569	968 732
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частина переуступаючих у страхових резервах	1180	50 148	216 498
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах налітаних витрат	1182	8 021	694 024
резервах незароблених премій	1183	42 127	17 473

Додатки В(продовження)

інші страхові резерви	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	1 858 832	2 626 542
III. Необоротні активи, утримувані для продажу та групи коштів	1200	-	-
Відомі	1200	2 479 422	4 213 632
Пасив			
I	2	3	4
I. Власний капітал			
Відкритий (пайовий) капітал	1400	261 975	261 975
Відрах. до інвесторів/власців статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у розподілі	1405	-	-
Падивий капітал	1410	-	-
смішаний дохід	1411	-	-
дивиденди коючим ділянка	1412	-	-
Резервний капітал	1415	118 000	129 906
Неперерахований прибуток (неокупатий збиток)	1420	734 297	1 290 268
Несплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вибутий капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	1 184 772	1 692 149
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відкриті податкові зобов'язання	1501	-	-
Повільні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	27 840	20 554
Довгострокові забезпечення	1520	4 332	15 719
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	4 332	15 749
Штатні фондівники	1525	-	-
фонди для дивидендів	1526	-	-
Страхові резерви	1530	1 991 693	2 463 238
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв наслідків витрат	1532	302 269	1 044 914
резерв несамобитних премій	1533	1 689 424	1 398 324
інші страхові резерви	1534	-	-
Відкриті контракти	1535	-	-
Цивільні фонди	1540	-	-
Резерв на виплату дивидендів	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	2 022 865	2 479 541
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Кредиторська заборгованість банків	1600	-	-
Векселі власні	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товарами, роботами, послугами	1615	27 732	59 076
розрахунками з бюджетом	1620	39 632	27 518
у тому числі з оплати на прибуток	1621	38 960	27 316
розрахунками з контрахентами	1625	-	168
розрахунками з органами влади	1630	251	107
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із юридичних осіб/фізичних осіб	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за статистичною діяльністю	1650	109 698	203 145
Поточні забезпечення	1660	342 370	356 105
Відомі майбутні прибутки	1665	-	-
Відкриті комісійні доходи від порцелановиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	613	824
Усього за розділом III	1695	519 796	646 943
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами,	1700	-	-

Додатки В(продовження)

Штатрозрахунок	Приватне акціонерне товариство "Суданова компанія" АРКС" (з обмеженою відповідальністю)	Дата (рік, місяць, число) за період	КУДИП		
			2023	01	01
		за	на СДР/ОСДР		
		Рів 2022	20474912		
		р.	0001003		
		Форма № 1 Код за ДКУД	0001003		

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рахови	За звітний період	За аналітичній період позитивного результату
1	2	3	4
Відсотки, дохід від реалізації грошових (чеків), робіт, послуг	2000	-	-
Відсотки зароблені операційною діяльністю	2010	2 935 548	2 886 139
процентні відсотки, вилучені суми	2011	2 763 960	2 408 304
процентні, зароблені у нерезидентів	2012	94 797	163 793
заборгованості нерезидентів операцій, вилучені суми	2013	(291 099)	319 839
заборгованості нерезидентів у резерві зароблені суми	2014	(24 654)	4 509
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(-)	(-)
Відсотки операційні відсотки на депозитах банків	2070	1 012 162	1 268 321
Відсотки:			
гравців	2090	1 923 386	1 617 618
банків	2095	(-)	(-)
Дохід (нахрощення) від записів у резерві довгострокових активів банків	2103	-	-
Дохід (нахрощення) від записів інших довгострокових резервів	2110	(51 641)	(64 908)
заборгованості операційних резервів, вилучені суми	2111	(742 645)	(67 789)
заборгованості нерезидентів у резерві зароблені суми	2112	691 004	2 881
Інші операційні доходи	2120	91 458	12 426
у тому числі:	2121	-	-
дохід від записів на нерезидентів банків, які здійснюють на європейському ринку	2122	-	-
дохід від операційних витрат банківських операцій / операційно-обслуговувальних операцій	2123	-	-
дохід від використання коштів, вкладених від операційних витрат	2125	-	-
Адміністративні витрати	2130	(610 243)	(529 969)
Витрати на об'єкт	2131	(826 012)	(893 140)
Інші операційні витрати	2180	(69 131)	(29 390)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від операційних витрат банківських операцій / операційно-обслуговувальних операцій	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
гравців	2190	457 817	202 687
банків	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	222 130	174 804
Інші доходи	2240	217 590	21 217
у тому числі:	2241	-	-
дохід від банківських операцій	2242	-	-
Фінансові витрати	2250	(4 635)	(5 448)
Витрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(152 840)	(74 789)
Витрати на операції від участі банківських операцій / операційно-обслуговувальних операцій	2275	-	-

Додатки В(продовження)

Продовження Додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:				
прибуток	2290	750 012		328 461
збиток	2295	€ -	1	4 -
Витрати (доход) з податку на прибуток	2300	(212 635)		(131 025)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-		-
Чистий фінансовий результат:				
прибуток	2350	537 377		197 436
збиток	2355	€ -	3	4 -

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код радика	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I	2	3	4
Доходів (збитків) поборотних акцій	2400	-	-
Доходів (збитків) фінансових інструментів	2405	-	-
Доходів (збитків) неревної діяльності	2410	-	-
Частина чистого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума радиків 2450, 2455 та 2460)	2465	537 377	197 436

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код радика	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I	2	3	4
Матеріальні витрати	2500	8 702	9 479
Витрати на оплату праці	2505	373 643	283 699
Відрахування на соціальні заходи	2510	64 498	49 274
Амортизація	2515	43 794	44 760
Інші операційні витрати	2520	1 179 899	2 710 351
Разом	2550	1 628 448	3 087 973

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код радика	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I	2	3	4
Середньорічна кількість прямих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість прямих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Відомо:

Головний бухгалтер